

NOUL LITERATOR

**Revistă trimestrială de cultură
Nr. 28 – decembrie 2017**

Asociația Culturală „Noul Literator”
Președinte CONSTANTIN PĂDUREANU
Vicepreședinte ADRIAN NĂSTASE
Secretar DUMITRU DUȚĂ

CONSILIUL REDACȚIONAL

Prof. univ. dr. Gheorghe Dănișor
Prof. univ. dr. Cezar Avram
Prof. univ. dr. Nicolae Panea
Prof. univ. dr. Teodor Oancă
Prof. univ. dr. Dinică Ciobotea
Conf. univ. dr. Gabriela Rusu - Păsărin
Prof. dr. Tudor Nedelcea
Prof. și scriitor Nicolae Pârvulescu
Lect. univ. dr. Mihaela Chirițescu

REDACTORI ASOCIAȚI

Pr. Theodor Damian (New York - SUA)
Eugenia Serafini (Italia)
Nicolae Dabija (Rep. Moldova)
Vasile Barbu (Serbia)
Horea Cucerzan (București)
Gelu Negrea (București)
Marian Barbu (Craiova)
Maria Vaida (Cluj-Napoca)
Florian Copcea (Drobeta - Turnu Severin)
Mircea Pospai (Craiova)
Rodica Florescu (Craiova)
Davian Vlad (Craiova)
Gela Enea (Craiova)
Gheorghe Boaghe (Bechet)
Ilie Comănița (Slobozia)

REDACȚIA

Mihai Duțescu - Redactor-șef
Constantin Pădureanu - Redactor-șef adjunct
Dumitru Duță - Redactor-șef adjunct
Virgil Dumitrescu - Secretar general de redacție
Ion R. Popa - Redactor

ADRESA REDACȚIEI

Craiova, Dolj, Str. Brâncuși, nr.32
Mihai Duțescu, Tel.: 0722.968.065
Constantin Pădureanu: constantinpadureanu@yahoo.com
Virgil Dumitrescu: virgildumitrescu41@yahoo.com
ADMINISTRAȚIA ASOCIAȚIEI:
Florin Danciu, Tel.: 0744.699.152.

Ilustrațiile copertelor:
Picturi de Nicolae Predescu

Prezentare grafică & DTP
Daniela Predoană
danielapredoana@yahoo.com

Mulțumim susținătorilor revistei NOUL LITERATOR, un proiect cultural craiovean
al Asociației Culturale NOUL LITERATOR Craiova (ACNL).

Opiniile exprimate în materialele publicate aparțin exclusiv autorilor.

© Asociația Culturală „Noul Literator”

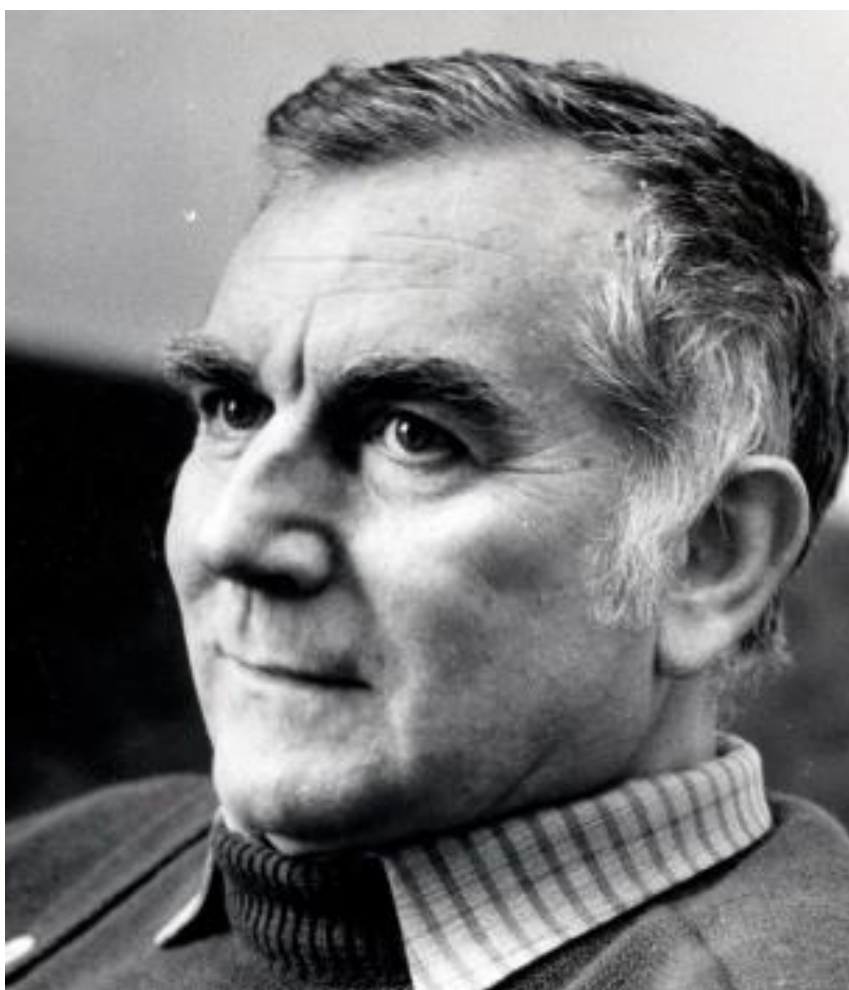
Dumitru Radu Popescu

Indicații de regie

Versurile apar pe lume ca niște străfulgerări. Poetul le așază pe hârtie – și asta-i toată scofala! Prozatorul descrie aerul, soarele, luna, mersul personajelor cu căruța, cu mașina, ce mănâncă dimineața și seara, mai ales, unde se duc la muncă – sau la serviciu! – unde se aude cântând sau jelindu-se o voce, unde trage un vânător cu pușca, sau cu tunul, ce gândesc și mai ales ce nu gândesc aceste fapte cuprinse în jocul aleatoriu al zilei! Deci, prozatorul își suflecă mânecile cămășii, se așază pe un scaun, la o masă – și-i dă bătaie! Sigur, Tolstoi, Balzac, Proust, Malraux, Șolohov, Camus, Faulkner, Sadoveanu, Rebreanu, insistă pe tot felul de amănunte exterioare și interioare, Dostoievski e mai răstit și pune faptele să se ia de piept - sau de pieptul personal! -, Hemingway alunecă peste tot felul de amănunte materiale, rezolvând prin dialog tainele și netainele celor luați în cătare... Cel mai simplu procedează domnul Shakespeare. El dă câteva indicații de regie și-i lasă pe preopinenți să-și verse sufletul pe scenă. Iată ce se întâmplă

în prima scenă din primul act din „Tragedia lui Hamlet – Prinț de Danemarca”...

„Scena 1. Elsinore. O terasă în fața castelului. Francesco, de strajă. Intră Bernardo. (Citez din traducerea lui Vladimir Streinu) Mai la vale: „Intră Horațio și Marcellus” Apoi: „Exit”. Apoi: „Intră Fantoma”. „Exit Fantoma”. „Intră din nou Fantoma”. „Cântec de cocoș”. „Exit Fantoma”. Fără să scoată un cuvânt! În fața cui ar fi putut vorbi Fantoma Mută?!... În fața Prințului Hamlet?

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Dar el nu era de față!... Dar ce se-ntâmpla în Danemarca? Parcă Dania fusese cuprinsă de o neliniște enigmatică – după moartea rigăi Hamlet!... O, Fantoma semăna leit cu tatăl Prințului Hamlet, riga Hamlet!... Ei, Fantoma s-a făcut nevăzută exact în clipele când cocoșul a început să cânte! Țara era în alertă... Să fie vorba de o amenințare a junelui Fortimbras, fiul regelui norveg, care a pierit în lupta pierdută cu tatăl Prințului?... Cei doi regi morți, al Norvegiei și al Danemarcei, lăsaseră în urmă ce?!... Fortimbras-fiul și Hamlet-fiul trebuiau să dezlege acest ce?... Doar atât?!...

Prima scenă din „Hamlet” nu ne spune mai mult... Ne îndeamnă doar să fim atenți la gândurile și faptele ce vor urma...

Dacă poezia este o fulgerare, proza, o învălmășire de fapte și gânduri, iar teatrul nu ne dă pe față decât în ultimele sale scene un adevăr, politica posedă geniul spiritual (desigur) de a ne vorbi din prima clipă despre adevărul adevărat! În general, ziua de ieri a fost o catastrofă – criminală, iar ziua de mâine va fi plină de lumină – umanistă, morală, democratică!...

Esența schimbărilor sociale, înfăptuite de politică, se trage din eliminarea poluării în care viețuiau oamenii!... Revoluția Franceză a vrut să scape Franța de poluarea religioasă și regală – și a reușit. S-a șters la cur cu acești doi factori de poluare! Regalitatea a fost pusă la cutie. Și băgată în mormânt, iar Dumnezeu a fost scos afară

din biserică, pus la coș – și trimis la plimbare, peste hotare!...

La noi, industria, fiind un morman de fiare vechi, poluante, a fost pusă pe butuci – și astfel aerul s-a ozonificat! Flota a fost dată pe Apa Sâmbetei! Gazul metan, care ne polua subsolul țării, a fost dat pe degeaba unor străini binevoitori, ca să scăpăm de mirosul său poluant! Munții au fost privatizați, retrocedați, latrinizați, tunși la zero, ca să scăpăm de pădurile inutile, în care, culmea, se mai găseau și niscaiva fiare fioroase genetic, precum urșii, lupii... Am scăpat și de cultură, care ne îndobitocsea... Așa că Eminescu, naționalistul, Sadoveanu, comunistul, fascistul Liviu Rebreanu, trădătorul de țară, au dispărut din librării foarte ușor, după ce editorii și librării și-au descoperit adevărata lor vocație... În cele 44 teatre finanțate de stat s-a avut o mare grijă să nu mai fie puși în scenă Lucian Blaga, Alecsandri, Camil Petrescu, Horia Lovinescu, Băieșu, Sorescu, Mazilu etc. – toți fiind, de fapt, expirați!

Indicațiile de regie în politică sunt perfecte, suverane și independente!

Dinu Săraru

Amintirile care ne vor troieni cu drag

**Disidența privată, liber-schimbismul cointerestat sau
tranzacționismul și răsplata jertfei patriotice**

În *Două note* apărute în „Dilema Veche” nr. 692/25-31 mai 2017, amintindu-și cu ironică nostalgie avaturile petrecute de Domnia Sa înainte, începând de prin anii ‘70, **dl Andrei Pleșu** face trimitere și la mine: „**intram în platou** (studioul TV al Redacției culturale, n.n.) **via Tudor Vornicu** (studioul TV) **legat la gură de măsurile de siguranță ale dlui Săraru**” care îl mai și pune, **preventiv, să debiteze** ce avea să declare **liber** în emisiunea ce urma, în timp ce alți lucrători, regizorul și operatorul îi indicaseră cercul în care să stea, poziția față de cameră, iar coaforul îi pune agrafele menite **să-i strângă părul rebel** etc., etc.

Pentru corectitudine, adaugă în final **dl Pleșu**, concesiv în favoarea dlui Săraru – acesta, **ca o formă meritorie de îndrăzneală culturală: aducea în scenă un personaj încă neprofilat și nu-i pune samavolnic în gură fraze gata făcute. Ce e drept e drept...**

Întrebându-se azi de ce se supunea ritualului de mai sus, își răspunde singur: „**De ce o făceam? Nu știu. Între altele, de prost ce eram!**”

Pentru corectitudine, adaug și eu, nu **prin via Tudor Vornicu** de care eram strâns legat de o mare prietenie – ajunsese **dl Pleșu** la *Carnetul*

Plastic, ci la recomandarea redactorului de specialitate **Liviu Oprescu**; acesta îmi atrăsese atenția asupra **dlui Pleșu**, absolvent strălucit al **Institutului de Arte Plastice** și asupra fiului lui **Vida Gheza**, știindu-mă, ca toată lumea, interesat de promovarea, chiar agresivă, la televiziune, a tinerilor de excepție din spațiul cultural.

Este adevărat că înaintea emisiunii transmise în direct îl întrebam pe **dl Pleșu** (ca și pe alți colaboratori în domeniul lor) ce părere avea despre pictura, grafica, sculptura, designul care făceau obiectul *Carnetului Plastic*. Nu mă gândeam **preventiv** la ce ar fi putut să spună periculos pentru siguranța sistemului un „**oa-recare**”, cum zice chiar **dl Pleșu**, fiind de asemenea cunoscut și faptul că **emisiuni culturale întregi** coordonate de mine se făceau pe răspunderea mea în transmisie directă din expoziții, săli de teatru, librării și uneori din câte trei-patru orașe odată! **În realizarea liberă** a ziaristilor redacției culturale. Nu-mi trecea prin cap că **dl Pleșu** ajunsese **încă de atunci** la concluzia că „**Disidența, imposibilă (sau prea riscantă), pe față, devenea o intensă ocupație privată. Puteai – mai zice dl Pleșu – să-l terfelești pe marele conducător de pe ecran ca la ușa cortului și să te culci apoi, liniștit, cu conștiința datoriei împlinite**”. Abia astăzi aflu și eu ce frică îi era **dlui Pleșu** de **disidența pe față** și mai aflu că de atunci, de foarte tânăr, adoptase **disidența privată** ca să poată dormi liniștit și cu conștiința împăcată și astfel să poată face și studiile de perfecționare în străinătate. **Disidența privată** îl ferea de orice griji, „**altfel – cum declara sincer Pristanda – alta era în sufletul meu!**” De unde, firește, și **scrisoarea**

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

adresată **atunci** conducătorului iubit prin care, după ce îl informa cât de devotat a intrat în Partid încă de la 19 ani, îi cerea iertare de o rătăcire adusă și la cunoștința **unui lucrător al Ministerului de Interne**.

Să povestesc acum și începutul campaniei împotriva **flocoșilor** a cărei victimă a fost și **dl Pleșu**.

Un redactor șef de serviciu pe televiziune, într-o zi din acei ani '70, a fost apelat pe telefonul scurt chiar de către șeful secției cadre a **C.C. al P.C.R.**

— Tovarășu'..., aude în telefon redactorul șef de serviciu pe televiziune.

— Da, răspunde acesta.

— Tovarășu'..., luați măsuri ca în teledjurnalul de seară **tov. Ciurescu** să nu mai intre cu chică și plete, **flocos**; să se ducă imediat să se tundă! Și urma proverbialul lui „**Am încheiat citatul!**” Și, evident, **pac** receptorul. Am descris portretul personajului în romanul *Cei care plătesc cu viața*.

„**Tov. Ciurescu**” s-a conformat, a intrat seara în teledjurnal tuns și frezat, iar eu care și aflasem povestea am rămas să mă gândesc ce **flocoși** am în emisiuni. Singurul era **dl Pleșu**. **Flocos**, cum spune cu drag **Arghezi** despre **Zdreanță, cel cu ochii de faianță**, pentru că, sigur, tovarășul șef de cadre nu se gândise la marele poet. **Foarte flocos, dar deștept**, și speram de la Domnia sa o mare operă, cum zice și azi despre Domnia sa **acad. Răzvan Theodorescu** în cartea *Despre cultura de ieri și românii de azi*: „**Andrei Pleșu este un băiat deștept, plin de fantezie, dar care nu a reușit să dea ce ar fi trebuit**”.

Nu bănuiam **atunci** că absolventul **Institutului de Arte Plastice** nu avea să ne dea ce speram și eu și văd că spera și academicianul cu un raft de cărți fundamentale în spate. De altfel, la pagina 109 a cărții citate, **Răzvan Theodorescu** reia portretul **dlui Pleșu**: „**Pleșu este un om inteligent, e o mare diferență**

față de Liiceanu. Îmi pare rău că nu a prea scris. De altminteri, pe o carte pe care mi-a dat-o cu dedicație, **Andrei Pleșu** mi-a scris: «*Lui Răzvan, în așteptarea a ceea ce o să dau într-o zi.*» Până azi nu a dat ce așteptam! Tocmai că este inteligent și are talent literar e de mirare că **Pleșu** nu a scris ceea ce cred că putea scrie”.

Pentru corectitudine, cum tot zice **dl Pleșu**, mă întreb și eu acum ce să mai aștepte **acad. Răzvan Theodorescu** de la cineva care urmează peste două luni, mi se pare, la 23 august, să împlinească **69 de ani**?! Să-i ureze, cum o fac și acum, **La mulți ani!**

În finalul primeia dintre cele *Două note*, **dl Pleșu** mai scrie într-o paranteză: „**Pentru corectitudine trebuie să adaug astăzi că dlui Săraru nu i se pot contesta anumite isprăvi utile. Ca director de teatru bucureștean, a lăsat o amintire onorabilă, în condiții în care puțini știau să practice cu succes slalomul ideologic**”.

Tot **pentru corectitudine** revin și eu iar și spun că spectacolele **Teatrului Mic** nu erau **anumite isprăvi**, ele au reprezentat un **Program**. Acest **Program** a fost încheiat de **Istorie** cu *O scrisoare pierdută* de **Caragiale**, în care dictatorul, căruia **dl Pleșu** îi ceruse iertare în pomenita scrisoare publică, era satirizat **direct, pe față**, cum bine se știe, **și nu privat, ca să te poți culca liniștit cu conștiința împăcată**. Era, repet, satirizat **pe față**, în interpretarea rolului **Agamiță Dandanache**, jucat în travesti de marea actriță **Leopoldina Bălănuță**, în regia lui **Silviu Purcărete** și în direcția lui **Dinu Săraru**, care îl legase la gură pe **dl Pleșu** tocmai când acesta adoptase tactica **disidenței private**. Spectacolul cu o *Scrisoare pierdută* a fost denunțat chiar în seara premierei, de către un mare actor, cum se va vedea în *Jurnalul unui personaj controversat, provocat de Vartan Arachelian* și a fost urmat de cea mai mare anchetă de securitate și justiție din statul de atunci (în 1988!).

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

La **Teatrul Mic** și la **Teatrul Foarte Mic** era vorba, așadar, de un **Program** repertorial și nu de isprăvi. Aici s-au jucat, și **dl Pleșu** a fost și domnia sa ca spectator de față, *Diavolul și bunul Dumnezeu* de Sartre, *Richard al treilea* și *Richard al doilea* de Shakespeare, *Ivona, principesa Burgundiei* de Gombrowicz, *Imigranții* de Mrozek, *Politica (unu și doi)* de Teodor Mănescu, *Ca frunza dudului* de D.R. Popescu, *Evul mediu întâmplător* și *Amurgul burghez* de Romulus Guga, *Niște Țărani* de Dinu Săraru, *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Pirandello, *Doamna cu camelii* după Al. Dumas-fiul, *Nebuna din Chaillot* de Giraudoux și, bineînțeles, *Maestrul și Margareta* de Bulgakov, cu zece ani înainte de a fi jucat de Taganka la Moscova. **Acestea nu sunt isprăvi.** N-au fost isprăvi nici *Seratele literar muzicale* ale lui Iosif Sava, nici primul cabaret politic din acei ani, *Astă seară stau acasă* cu Ștefan Iordache în rolul protagonist. De altfel, în încheiere, am să spun că tot în cadrul acestui **Program** s-a înscris, la **București**, la **Teatrul Mic** – **nu la Teatrul din Târgul Mureș**, cum se arăta și în programul spectacolului tipărit acolo, premiera recitalului *Eminescu* în interpretarea actriței Adám Erzsébet care s-a bucurat de solidaritatea! **atunci, pe față, nu privată**, a unui grup de intelectuali, din care, culmea!, **pe față acum, făcea parte și dl Andrei Pleșu.**

Închei zicând că, din nefericire, în sufletul românului imparțial (bolnav de mentalitatea tranzacțională descrisă ca o doctrină tragică pentru români de către **academicianul Răzvan Theodore**), încă stă ascuns un drăcușor tranzacțional care determină și jalnicul **liberschimbism cointerestat** și **slugărnicia față de jupânul la Putere** și **practica lacomă a acestei slugărnicii**, în favoarea coroanei – **nu coroniței** – de premiant întâi la **concursul pentru răsplata jertfei patriotice**, jertfa care te poate face și ministru al culturii la un

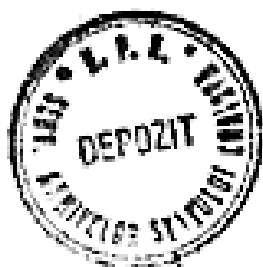
președinte socialist, și ministru de externe la un președinte reprezentând o coaliție țărănistă-liberală-democrată și consilier prezidențial la... **Traian Băsescu!**

Iată, astfel, cum poți ajunge și **omul deplin al tranzacționismului românesc.** Dacă nu cumva studiile din **Germania** te pot ajuta să mai adaugi un plin la acest deplin și să te mai vezi o dată la **Cotroceni!**

Să mai spun că eu **n-am fost disident**, nici măcar **privat**; m-am zbatut pentru **Programul** de la **Mic** și **Foarte Mic** în favoarea ideii de cultură teatrală românească în context european.

În prima săptămână de la izgonirea mea din **Teatrul din Sărindar**, până si decorurile acestui **Program** erau distruse! **Ministrul Culturii** care a semnat și numirea noului director era **dl Pleșu!** căruia, cu câteva zile mai înainte, îi adresasem o scrisoare la care n-a răspuns niciodată și în care îi pomeneam, cum am făcut-o și în acest pamflet cordial, **Programul** de spectacole pe care sigur le văzuse. Noul director, altfel un admirabil om de cultură și traducător excepțional din literatura franceză, n-a rezistat decât câteva luni în care primul act teatral, sau spectacol teatral, în direcția lui a fost **o sfeștanie** făcută de un preot din **Tulcea**, adus de un prieten vesel, tot scriitor, al noului manager, **o sfeștanie** când au fost stropite cu agheasmă sala de teatru, scena și subscena, cabinele, culoarele, birourile, privățile, **ca să piară**, cum anunța **Ziarul „Libertatea”**, **duhul necuratului.** Eu eram **Necuratul!**

V. Iorga la. Iorga
2 Septembrie
1923.

Scumpo D. Iorga

În trimestru o mică notă pentru
pre-firmare. Stăb revistă, de al căm
cuprins am luat în seamă note
"Revista Istoriei". Aici la țară nu aflu
puțin de a-tă de a o mănăstire.

În următoarele pentru amical
sfârșit, te rog să mi se alățească din
fapt în via. Prințesa complimente către
D. Iorga

În urma revistei D. Iorga - o - poartă
a compoziției reputatei amănunțit din
noastră uneori de bogății cu un dăru
de ce ne ordinar spate, - București.
Revista (i) în ianuară și tot cu foarte
'Gura.'

Nicolae Iorga

Facsimile inedite • Facsimile inedite • Facsimile inedite • Facsimile inedite

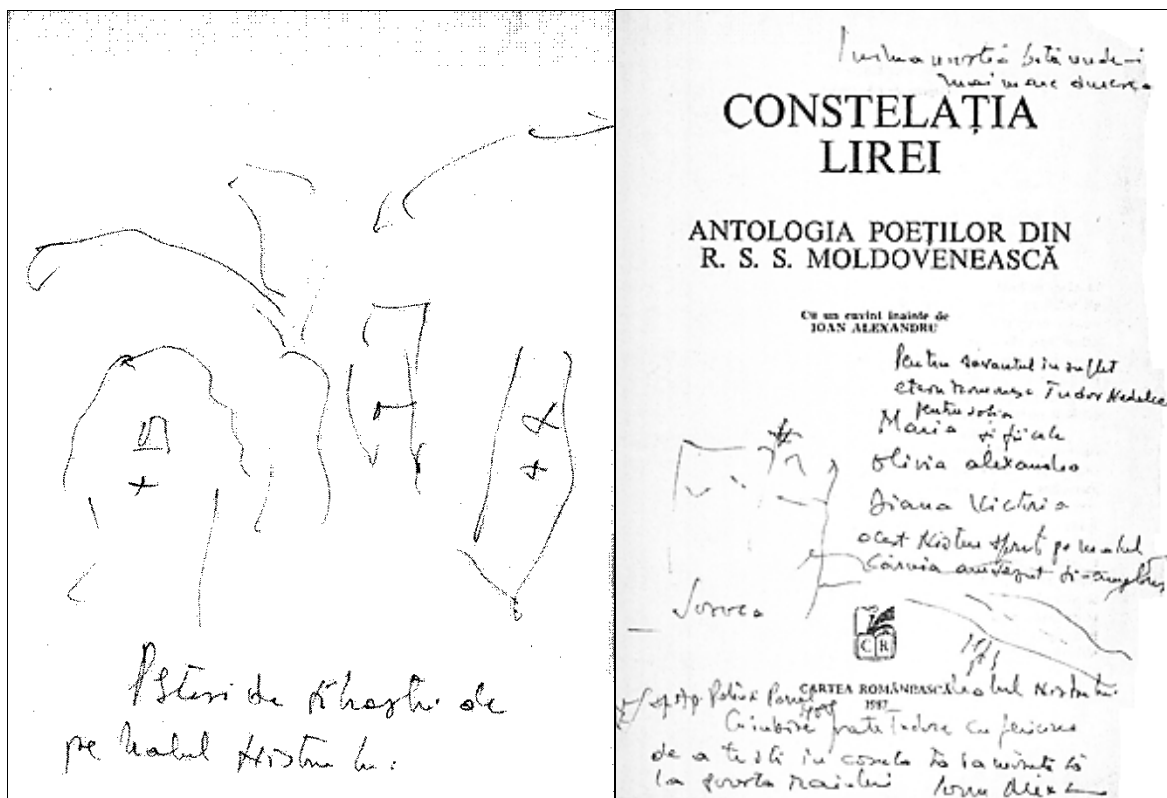
Elena Farago

DIRECȚIUNEA
FUNDAȚIEI „AMAN”
CRAIOVA

Craiova, 2 Septembrie 1928.

Domnului Director al „Revistei Clasice”

La c.p. medelato, primită la 2 Sept. a.e.,
mă rog să binumi a comori cu abonamente
la „Revista Opere” a achitat și p. anul 1928
și p. 1928. Amos și „Revista Feronia”.
Anotarea n-o pot da dincolo pînă la
la bătănie „Luceafărul” din 8 Feb. 1928 pînă 1929
și n-aș putea pînă la 30.5.28 și 36. Iunie 1929
pînă 1928. —
Faptul pînă „Feronia” de 390 lei pînă la
de 9 Iunie 1928. „Revista Clasice” o abonăm
cu stîmă E. Farago

Autograf explicat Ioan Alexandru privind realitățile basarabene

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Nicolae Petre Vrânceanu

Semănătorii de cuvinte

Pe drum fără pulbere
și fără întoarcere
din lumea cu dor
către o lume fără de dor,
chemați de Marea Lumină
în noaptea adâncă și lină,
umbre de nori trecători,
pleacă prietenii visători,
de cuvinte semănători,
încărunțiți, oboșiți de iubiri și trădări.
Zbor înalt de cocori
piere în depărtatele zări
din zenitul năzuit mereu
în adânc de nadir, infinit.

În vântul vibrând
îi urmează în albe cortegii
file rupte din iubitele cărțile lor
însoțindu-i cu grave arpegii
din rafturile învechitelor biblioteci
parcă un cor de copii îngeresc intonând
dintr-o strană cerească un cânt
în mâini cu sute de stele arzând
Semănătorii de cuvinte se-ntorc liniștiți în pământ
către noi germinații de suflet și gând,
din străvechi rădăcini iar și iarăși urcând...

Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit • Inedit

Marin Sorescu

Ovidiu Ghidirmic
inedit

Forme de religiozitate și categoria sacrului

Părintele Mihalache Tudorică

Poezia de inspirație religioasă cunoaște la ora actuală în Bănie o diversitate de forme fără precedent. Putem vorbi de o adevărată școală lirică, de o orientare substanțială născută sub influența fecundă a unei personalități literare puternice precum cea a părintelui Mihalache Tudorică, poet și prozator de prestigiu care ne-a restituit, pe urmele lui Tudor Arghezi, vigoarea primordială a psalmilor biblici, în mai multe volume antologice publicate până în prezent.

Urmașul său de astăzi este preotul și discipolul său seminarist Mircea Nincu, autorul volumelor de versuri, recent apărute: *Rugăciunea fântânarului singur* (2015), *Lutierul și mandolina* (2014), *Între coloane* (2017).

Dar, nu se poate scrie poezie de inspirație religioasă fără o cultură solidă, bine asimilată, fără înțelegerea noțiunilor teoretice, a categoriei filozofice și estetice a *sacrului*, așa cum procedează unii teoreticieni și hermeneuți redutabili, precum Rudolf Otto, în lucrarea sa fundamentală cu același titlu: *Sacrul* (1916). După teoreticianul german,

sacrul presupune prezența „*numinosului*”, a unei puteri supranaturale, divine și, totodată, o „*teroare a sacrului*”.

O confuzie terminologică frecventă este între „religios” și „mistic”. Cei doi termeni nu sunt sinonimi și nu se suprapun. Poți să fii „religios”, dar nu și „mistic”. Omul este „religios”, atâta timp cât își pune problema „existenței” sau „nonexistenței” divinității. Aceasta este drama lui „*homo religiosus*” dintotdeauna. „Misticul” nu se îndoiește, niciodată, de existența lui Dumnezeu. „Misticul” ajunge la faza „*theophatică*”, a proster-nării în fața lui Dumnezeu. Arghezi este „religios”, dar nu și „mistic”. Revelațiile mistice, cum este cea din *Ochii Maicii Domnului*, sunt cu totul rare în opera lui. Arghezi se zbate în permanență între „credință” și „tăgadă”. Blaga este „panteist”. „Mistic este Vasile Voiculescu, a cărui poezie este o pictură biblică. „Mistici” sunt Sfinții Părinți ieșiți din Sânul Bisericii.

Acestea sunt numai câteva reflecții provocate de volumele de versuri ale lui Mircea Nincu, poet de o trăire religioasă autentică și care se înscrie, cu succes, ca un demn urmaș al părintelui Mihalache Tudorică.

Părintele Mircea Nincu

Tudor Nedelcea

Ovidiu Ghidirmic

(27 august 1942 – 10 august 2017)

Ovidiu Ghidirmic face parte din elita criticilor români contemporani, cunoscut și impus prin numărul mare de cărți, dar mai ales prin pertinenta ideilor și, în cea mai bună parte, prin obiectivitatea opiniilor sale axiologice. Faptul că nu este cunoscut la justa sa valoare pe plan național se datorează modestiei (nu-i un critic agresiv, ca cei pe care-i vedem pe ecranele televizoarelor făcând telecritică de suprafață), dar și locuirii sale nu în Capitală, ci într-un oraș de provincie. Așa a fost și cazul lui I.D. Sîrbu sau Vasile Lovinescu, superiori multor mediocrități literare de pe Dâmbovița.

Ovidiu Ghidirmic s-a născut la 27 august 1942, în satul doljean Grecești, aparținător comunei Valea Stanciului, în familia Ioanei (născută Melușel) și al funcționarului Ion Ghidirmic. Frecventează Școala elementară „Ion Eliade Rădulescu” (1949-1956) și Liceul „N. Bălcescu” (1956-1960), ambele din Craiova. La București, urmează Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității (1960-1965), având profesori celebri (G. Călinescu, Tudor Vianu, Al. Piru, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, G. Munteanu, D. Micu, Al. Rosetti, Iorgu Iordan etc.). A fost profesor la Centrul Școlar Agricol din Calafat (1965-1966), apoi referent literar la Teatrul Național din Craiova (1966-1967), unde are prilejul să lucreze cu I.D. Sîrbu, secretarul

literar al Teatrului, căruia îi poartă o deosebită prețuire, prefăcându-i, postum, unele cărți. Nou-înființata revista „Ramuri”, în 1964, prin redactorul său șef, Ilie Purcaru, îl încadrează ca redactor (1967-1974), aici având posibilitatea etalării calității sale de critic literar autentic. Gândind prea liber (uneori cu voce tare, într-un regim totalitar), pentru Ovidiu Ghidirmic începe un drum al persecuției, fiind îndepărtat din unele instituții. Este transferat la Editura „Scrisul Românesc” (1974-1975), fiind nevoit ca, după un an, să părăsească presa, transferându-se ca bibliograf la Biblioteca Județeană Dolj (1975-1980). I-am fost în această perioadă director (deși el era mai valoros) și pot depune mărturie despre caracterul său integru, verticalitatea și colegialitatea sa aproape desăvârșită. Relatez doar un caz: participând la o serată literară în comuna doljeană Bechet, împreună cu un poet-muncitor (pe care Ovidiu îl promovase editorial), care „s-a dat” mare poet, criticul literar l-a pus la punct, demonstrându-i că-i poet doar pentru faptul că-i muncitor. Respectivul „poet” l-a reclamat în scris organelor de securitate, ofițerul a făcut ancheta respectivă, constatând că Ov. Ghidirmic nu era ostil ordinii sociale și politice. Ceea ce este interesant, că dintre toți participanții la acea serată (cu care vorbisem în prealabil să-l apere pe Ovidiu), unul a refuzat, iar azi se dă drept... dizident.

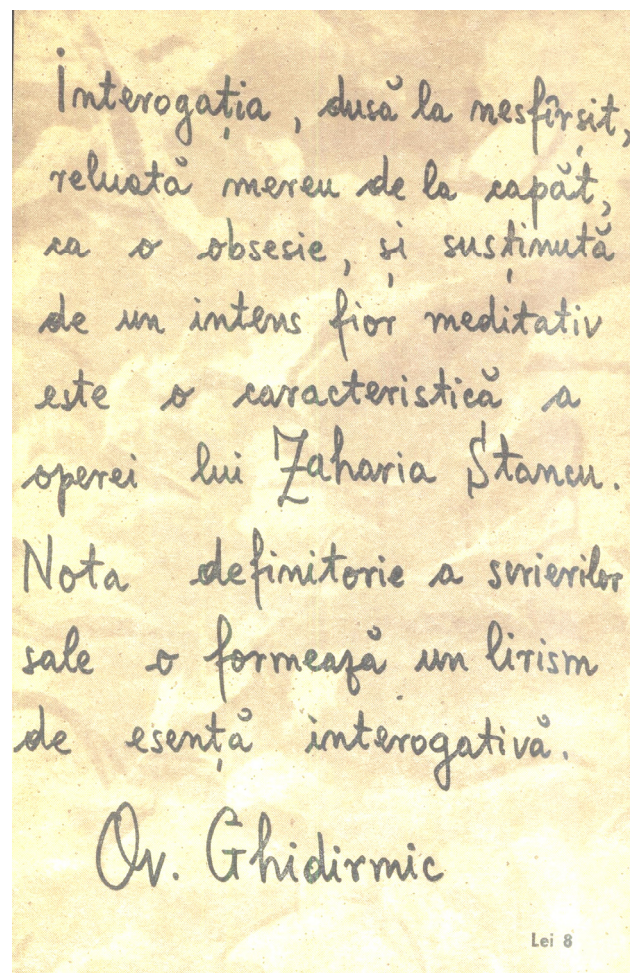

In memoriam • In memoriam • In memoriam • In memoriam • In memoriam

M-am bucurat când în 1980, proaspăt căsătorit cu o mare doamnă, profesoară, am primit cererea sa de transfer la Centrul de Științe Sociale (azi, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C.S. Nicolăescu-Plopșor” al Academiei Române), ca cercetător științific principal; în 1994 urcă, pe merit, toate treptele universitare craiovene (unde și-a susținut și doctoratul cu teza *Moștenirea prozei eminesciene*, în 1993, sub conducerea științifică a lui George Sorescu), fiind șeful Catedrei de literatură română și comparată și directorul Școlii doctorale.

A debutat în revista „Ramuri”, în 1966, unde mai apoi, în 1975, publică eseul monografic *Camil Petrescu sau patosul lucidității*, care l-a impus imediat în câmpul criticii literare românești. A colaborat la majoritatea revistelor literare din țară, fiind și directorul revistei craiovene „Lamură”. Pe lângă volumele sale de critică literară, a îngrijit, antologat sau a prefăcut cărți semnate de Fănuș Neagu, Al. Macedonski, Zaharia Stancu, I.D. Sîrbu, Camil Petrescu, Titu Maiorescu, C. Preda etc. A prefăcut și un volum de *Psalmi* de Tudor Arghezi, dar Mitzura Arghezi a cerut o sumă prea mare ca drepturi de autori și nici n-a vrut să preia (gratuit) volumul în editura sa, motivând că-i

prea costisitor. Călinescian prin descendență, Ovidiu Ghidirmic elaborează lapidare caracterizări scriitorilor analizați. Astfel, Camil Petrescu (din vol. *Camil Petrescu sau patosul lucidității*, 1975) este un „spirit narator, febril în lupta cu preconcepiile, deschis veritabilelor experiențe”, este „un temerar deschizător de drumuri, de care o cultură are, atât de mult, nevoie”.

Lei 8

OVIDIU GHIDIRMIC

CAMIL
PETRESCU
SAU
PATOSUL
LUCIDITĂȚII

Zaharia Stancu sau interogația nesfârșită (1977) este un eseu monografic privind „biografia interioară a operei, cu surpriza plăcută de a observa că nu avem de a face cu un scriitor de «pitoresc», cum a fost, uneori, pe nedrept, etichetat de către critică, ci un scriitor de «cunoaștere», opera relevându-ni-se, astfel, de o uimitoare adâncime”.

În *Poeți neoromantici* (1985) urmărește „romantis-mul ca stare de spirit și atitudine temperamentală”, comentând, prin această grilă, pe Tudor Arghezi, L. Blaga, Al. Philippide, G. Călinescu, E. Jebeleanu, Emil Botta, Radu Stanca, N. Labiș, Nichita Stănescu, Adrian Păunescu.

În *Proza românească și vocația originalității* (1988) reexaminează conceptul de literatură fantastică, catalogând-o în *fantasticul mitologic* (basmul cult, Creangă, Caragiale, Gala Galaction, Sadoveanu, V. Voiculescu, Fănuș Neagu, Șt. Bănulescu), *fantasticul*

In memoriam • In memoriam • In memoriam • In memoriam • In memoriam

filosofic (Eminescu, Mircea Eliade, L. Fulga), *fantasticul enigmatic și absurd: realismul fantastic* (Mateiu, I.L. Caragiale, I. Vinea, Al. Philippide, A.E. Baconsky, D. R. Popescu).

Hermeneutica literară românească (1994) „se vrea și o radiografie a criticii noastre contemporane”, selectând momentele cele mai semnificative din tradiția hermeneuticii românești (Titu Maiorescu, Dobrogeanu-Gherea, Ibrăileanu, Mircea Eliade, G. Călinescu), *hermeneutică și filosofie* (C. Noica), *hermeneutica literară* (Al. Paleologu, Șerban Cioculescu, Al. Piru, Adrian Marino), *morfologia culturii* (Edgar Papu), *hermeneutica antropologică* (N. Balotă), *hermeneutica modelelor culturale* (D. Micu), *hermeneutica și psihanaliza* (G. Munteanu), *hermeneutică și tematism* (Eugen Simion), *hermeneutică sociologică* (N. Manolescu), *hermeneutică și comparatism* (Zoe Dumitrescu-Bușulenga). Din aceeași sferă tematică, publică, în 2017, volumul *Orientări hermeneutice*, care „poate fi citit și interpretat și ca o secvență importantă a criticii literare românești, care dăinuiește în timp”.

Din cărțile sale anterioare, Ov. Ghidirmic selectează *Studii de literatură română modernă și contemporană*, vol. 1-2 (2002, 2004), în vizorul exegetului figurând personalități literare marcante (T. Arghezi, L. Blaga, Al. Philippide, Nichita Stănescu, G. Călinescu, Mircea Eliade, V. Voiculescu, D.R. Popescu, C. Noica, Edgar Papu, Eugen Simion, Mihai Cimpoi. Este, la bază, cursul său susținut la Facultatea craioveană de Litere, unde Ovidiu Ghidirmic a dovedit nu numai cultura și cunoașterea obiectului predării, ci și un talent oratoric. În aceeași sferă didactică se înscriu și volumele *Capodopere ale literaturii române* (compendiu, 1997), *Prelegeri despre proza fantastică românească* (1997), *Opere fundamentale ale literaturii române* (compendiu, 2001).

Cronici, eseuri și exegeze sunt reunite în *Confruntări critice* (2007) și ele privesc stadiul actual al exegezei soresciene, actualitatea prozei romantice, a clasicismului, modernismului și postmodernismului, virtuțile realismului liric, fețele fantasticului sau analiza creației lui Arghezi și Z. Stancu (ca pamfletari), Radu Sorescu (autor al monografiei despre Petre Țuțea), Titu Maiorescu etc. Eseurile morale din partea a doua a cărții sunt deosebit de percutante, uneori acide și ele se referă la *denigratori, detractori, colportori, ingratitude*, „*ignobila invidie*”, „*avortoni și homunculi*”, „*stupiditatea ignoranței*”, mentalitatea provincială. În *Concepte critice* (2008), romantismul este privit diacronic și sincron, din perspective comparatiste, conceptul de literatură fantastică este rediscutat critic, iar hermeneutica este analizată ca disciplină și metodă. *Pro domo* (2013) este o selecție de eseuri morale, filosofice și literare, tablete critice despre I.L. Caragiale,

Maiorescu, Arghezi, Călinescu, Mircea Eliade, Al. Piru, I.D. Sîrbu, Marin Sorescu, M. Sadoveanu, V. Voiculescu, Petre Pandrea, D. Caracostea etc. Fiecare volum cuprinde și studii despre Eminescu, sub genericul „Eminesciana”.

Se vehiculează ideea călinesciană – consistentă, de altfel – că niciun critic literar care se respectă nu poate face abstracție de Eminescu. Ovidiu Ghidirmic nu putea ocoli creația „*românului absolut*” (Petre Țuțea). Prima lucrare consacrată acestui subiect a fost, la bază, teza sa de doctorat, *Moștenirea prozei eminesciene*, publicată în 1996. Capitole importante dedicate autorului *Luceafărului* au fost incluse și în alte volume; dar, recent, în 2016, Ovidiu Ghidirmic publică vol. *Eminesciana*, adică „*viziunea noastră asupra lui Eminescu, ce se diferențiază de cea a altor exegeți*”. Evitând „*spectaculozitatea*” și „*originalitatea cu orice preț*”, precum și „*stânjenitoare și stupide aberații și ineptii*”, el a urmărit doar „*autenticitatea*”: „*L-am căutat pe Eminescu cel adevărat. Nimic nu este mai frumos, dar nici mai incomod decât Adevărul. De aceea am adoptat, de cele mai multe ori, o tonalitate polemică*”.

Ovidiu Ghidirmic este, așadar, un critic literar autentic și pertinent, de sorginte călinesciană, așa cum s-au pronunțat, de-a lungul vremii, importanți critici literari: Barbu Cioculescu, I. Cheie-Pantea, Fl. Firan, Mircea Zăciu, Aurel Sasu, Marian Popa, C. Barbu, Al. George, Serafim Duicu, Paul Dugneanu, Mircea Iorgulescu, E. Negrici, C.M. Popa, C. Cubleşean, Dan Lupescu, Boris Crăciun, M. Iovănel, G. Coșoveanu, Val. Tașcu, G. Sorescu etc. și a obținut numeroase premii: ale Uniunii Scriitorilor (1986, 1997, 2003, 2012), al Fundației „Scrisul Românesc” (1997), premiul „Marin Sorescu” al Academiei Române (2004), fiind onorat cu titlul de „cetățean de onoare” al Craiovei. Dar, mai presus de toate, Ovidiu Ghidirmic a onorat literele românești prin spiritul său critic vocațional.

OVIDIU GHIDIRMIC

Eminesciana

*„Lui Tudor Nedelcea,
istoricului literar și eminescologului
reputabil, această carte reprezintă
-zintă viziunea mea asupra lui Eminescu,
cu toată stima și afecțiunea lui
Ov. Ghidirmic*

*Craiova
12.03.2017*

Marian Barbu

De la Orfeu trimitere

Figură emblematică a culturii române contemporane, după cum au fost vremurile, scriitorul Mihai Duțescu (n. 10 febr. 1941, Sibiu) nu și-a declinat niciodată harul inspirației decât spre universul limbii române. Tulpinile acesteia ca și coroana de fală s-au format și impus statornic în timpul facultății de cinci ani (1958-1963) din București. Semnul unei orientări (cumva) tematice l-a reprezentat debutul cu poezie în Revista *Luceafărul* (1962). Incizia operată de tânărul scriitor viza (sentimental) poezia de dragoste. Odată cantonând în universul generos al acesteia, ea l-a slujit cu devotament în cele 5-6 volume care i-au urmat celui de debut **Noaptea nunții** (1969). Ele s-au intitulat: **Darul de a iubi** (1970), **Scrisori de dragoste** (1971), **Dulcea pierdere** (1974), **Imnuri orfice** (1975), **Pavăza de crini** (1976). O precizare strict necesară: toate volumele identificate mai sus au apărut la două edituri prestigioase din București – Editura „Eminescu” și Editura „Cartea Românească”.

Înființându-se, și la Craiova, Editura „Scrisul Românesc”, următorul volum de versuri – **Darul de a iubi** (1978) i-a fost încredințat acesteia. Apoi, poetul a fost dislocat de prozator, apoi..., apoi..., de dramaturg, de scenarist și mai cu seamă de militantismul cultural al scriitorului, aflat în plin avânt de afirmare. Dar niciodată, dar niciodată!, nu și-a părăsit biroul personal pe care se găsea, și cerea mereu dezvoltare, scrisul olograf. Astăzi, după 15 lustri de viață, eu, cronicarul de serviciu al amintirilor mele, care mă poartă mereu în zigzag, afirm, în cunoștință de cauză, că scriitorul polimorf Mihai Duțescu (poet, prozator, dramaturg, eseist, jurnalist, din când în când și critic literar ș.a.), a experimentat mai toate formele de exprimare ale limbii române, căreia i s-a încredințat astfel un „libret” de mare virtuozitate. De aici, din Țara Banilor Craiovești.

A fost nevoie de succinte comentarii de până aici, fiindcă, recent, Mihai Duțescu – poetul m-a surprins cu un alt tip de scriitură despre care numai filologii *en titre* știau. Poate că în plin dezmăț al poeziei scrise în zilele noastre, postdecembriste

(suntem în 2017, totuși), deduceam că apele se vor fi limpezit sau, oricum, erau pe cale de a fi așa. Românii au o tradiție, și în privința aceasta – vezi, în bună parte – *modernismul, expresionismul, suprarealismul, dadaismul* (formule și mișcări europene) – toate stopate și desființate sardonice de politrucci și proletcultiști (vezi Congresul din iunie 1956 al scriitorilor din R.P.R.).

O lovitură, deloc de grație, produce Mihai Duțescu prin volumul intitulat **Poeme decadente**, Scrisul Românesc, Fundația-Editura, 2016. Cartea este drapată pe clapetele interioare de două referințe critice de notorietate – Florea Firan și Eugen Barbu. Din păcate, nici una, nici alta nu sunt... *în cestiune!*

Ce să-i faci, compromisuri... utile!

Tot volumul este o consemnare epică destoinică despre rosturile artei de-a lungul timpurilor, începând cu muzica orfică. Și cine putea s-o reprezinte mai bine, decât femeia. Delicatețea ei nu s-a manifestat la instrumentele de suflat sau de percuție, ci la cele mângâietoare ale muzicii – harpă, clavecin.

Inspirația poetului se desprinde și din multele *oximoroane*, precum: *fanfarele liniștii, lăsați-mă să scriu un poem fără/ Sfârșit: lumina, dar și de alte figuri (!) stilistice, cum ar fi aforismele*. În majoritatea lor, ele vizează biografia (personală) a autorului: „amintirile sunt poliția secretă/ care mă torturează în fiecare zi/ îmi iau treptat vederea, îmi fac/ mâinile să tremure, mi-au luat/ părul și umbletul drept”.

Singurătatea în care viețuiește îi reamintește tot mai persistent că și *sufletul* este cu sine, dar el „e insensibil la durerile mele,/ la eșecurile mele”. Numai că „sufletul nu îmbătrânește și nu moare”. Concepție religioasă, tipic ortodoxă.

În aceeași viziune inversă a lumii, poetul formulează un *paradox* de toată noima: „Îmi aduc aminte ce nu mi s-a/ întâmplat...” Numaidecât, apăsător prea insistent de întrebările vieții, care-i înlătură preocupările scrisului, la orizontul înaintării în timp, îi apare hâda moarte („așezată pe un/ scaun pitic, cum aveau cizmarii odată”).

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Poemul **Morile** conține toate figurile de stil clasice – epitete, *personificări*, *metafore ornante*, *metonimii*, *sinecdote*: a se vedea privirea lichidă/ a mării”.

Lângă arsenalul limbajului poemelor decedente, apărute în perioada interbelică, semnate Geo Bogza, Sașa Pană, Gellu Naum, C-tin Nisipeanu, mai apoi, Ion Caraion și alții, atașăm și poemul lui Dușescu intitulat **Călăul**. Prin descrierile lui galante, el are o nobilă deschidere festivalieră. Viziunea poetului în descrierea actantului său este a rezonerului care a călcat pe covorul roșu la primirea vreunui premiu (aici pentru faptele sale, zbârr!). Estetica gestului are un bun echilibru în măsurarea „muncii” făptașului.

Dualitatea existenței, a neliniștii, de fapt, exponențial, este desprinsă din poemul **În vasul de sticlă**. Intuiesc că poetul, aflat în fața unui acvariu, și, contemplându-și propria-i viață, deodată, are revelația trecerii în neființă: „Mă trage iarba în pământ, mă/ trage sufletul înspre cer/ Doamne, sunt sfâșiat cum a fost Horea/ pe roată, mă ascunde mlaștina/ în miasmele ei fetide, mă poartă/ plutele cadavrelor în descompunere...” Aici se află miezul revelației de titlu din „capul” volumului.

Ori de câte ori se fac referințe la luminozitatea și durabilitatea artei, în general, și la specificul ei, în particular, exemplul Renașterii italiene este invocat cu nenumărate argumente. Pictură, sculptură, arhitectură, muzică, mecenat cultural, spiritualitate religioasă au teme de la fața locului, până departe în lume. Veneția este orașul care a fost nemurit și de Mihai Dușescu, într-un volum de versuri din 1980, intitulat cu fală chiar așa. În volumul de față, Veneția poetului primește suflul eminescian de decadentă. Întreg textul poetic, așa cum este pus în pagină, aduce aminte de Hrisoscelu din **Săptămâna nebunilor**, excelentul roman al lui Eugen Barbu. Deriziunea, decrepitudinile din forurile catedralelor venețiene sunt transferate asupra ființei iubite, ai cărei săni coboară „cătrepântec/ ca niște pungi goale de bomboane”.

Îndemnul la uitare, venit din partea sufletului nemuritor, îl amărăște cumplit pe *eul* creator, în ciuda păstrării nemuritoarelor **Anotimpuri**, ale lui Vivaldi (1685-1741).

Căutând înadins toate urmele degradării vieții, ieri înfloritoare, pentru care poetul exultă

macedonskian („falcnic avânt”) aproape ditirambic, astăzi, faima omului (a Veneției, nu?) se află neputincios în cercul de legi ale timpului ireversibil. Vezi mărturia cutremurătoare din poemul **Visul**. S-ar putea angaja un colocviu de mare Rezonanță pe tema *fizic* și *metafizic*. (Inițiatorul unui astfel de voiaj filosofic, la noi, a fost Dimitrie Cantemir, după moda timpurilor medievale, vezi Leibnitz (1646-1716). Românul nostru (1673-1726), în 1698, tipărea la Iași prima lui operă, denumită (explicativ) **Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul**.

Prăpăstios ca orice supraréalist de anvergură – astăzi *rara avis* –, dar și ductil în metamorfozarea oricărui component al lumii existențiale, în recentul volum, Mihai Dușescu ia în poezie, pentru analiză și contemplație, nu de puține ori tragică, mai toate care îi vin în orizontul său de lucru. Iubita – personaj permanent al inspirației sale, de acum are „turle de biserici pe piept”, „sânii i se ridică spre cer”, raiul și iadul, personificate în adolescenți, „merg pe stradă, sărutându-se”, iar morții, cu zestrea textilă rămasă intactă, „stau pe băncile parcurilor sau prin stațiile de metrou după miezul nopții” ș.a.m.d.

Ultimul micropoem al volumului încheie circular expozeul narativ din cele 50 de ipostaze ale reflecției despre sine. În fond, el este iluminatorul verbului *a fi* de-a lungul unei vieți de om. Poemul **Vidul** încheie, de fapt, tensiunea lirică a întregului, expusă diferențiat, până aici cu supraveghere egală în parte.

Constat că realismul privirii spre sine n-are nimic contorsionat în latură estetică, ba aș spune că volumul de **Poeme decadente** reprezintă o excepțională ieșire literară în rada esteticului de durată. Dacă până mai ieri, diafanul și gingașul, cu nota sa de curtoazie, erau rezultatele unei aspirații de ținută feminină, poezii care tindeau spre *sublim*, de data aceasta, în categoriile esteticii clasice universale, grotescul este așezat în sfera urâtului cu toate dependențele lui de structură și de limbaj. Adică, are o expresivitate șocantă, fascinantă, urâtul fiind doar o modalitate de avertizare, după cum a precizat Karl Rosenkrantz (1805-1879), în tratatul lui **Estetica urâtului** (1835), tot așa, un întreg arsenal al indicatorilor specifici: sentimentul de repulsie, de aversiune,

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

de eroare, împotriva tuturor, viabile sau nu, care îl înconjoară pe poet. El polarizează contradicțiile definitorii pentru condiția umană, în ipostaza sa regresivă. În această privință, mi se pare reprezentativă poema **Conviețuim**, în care poetul relatează, printr-o năbădăioasă personificare a morții într-o cocotă de lux, care, dincolo de a-i fi mesalină, oficiază gesturi casnice de uzură. În vremea aceasta, el ascultă Caruso ș.a.m.d.

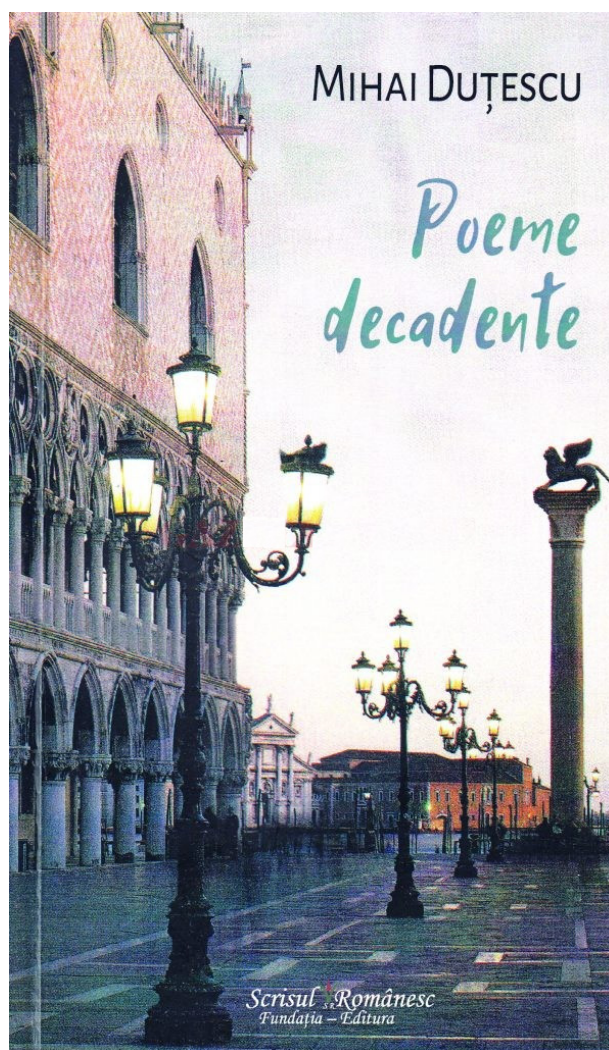
Deci, în alte câteva zeci de poeme, **eul** personalizat rămâne a fi un nucleu iradiant care se plasează în diferite situații ale vieții – deci, subiectivitatea crește numeric, în trepte.

În alte poeme cum este **Orfeu**, unde cultura nu trebuie deformată sau viciată, necesitatea obiectivității trebuie instalată *sine ira et studio*. Personajul legendar, coborât de pe pedestalul mitologiei, „tot o mai caută pe Euridice” și neavând izbândă sau măcar zorii vreunui „capăt și începătură”, devine de-al pământenilor, de-al autorului

de „poeme decadente”. Îi împrumută gesturi, limbaje, vrea să-l vadă, pur și simplu. Zvonurile, la intrarea în spațiul pământenilor îi zureau în ureche, cum că ar fi murit, deoarece a „preaslăvit iubirea”. Da, dar el, Orfeu, continuă să creadă că odată și-odată o va găsi pe Euridice.

Iată și o altă ipostază – să-i zicem, mai luminoasă – construită pe un decalc mitologic, autorul nu-și uită – Doamne ferește! – ideea conceperii întregului volum, mai ales a cuvântului *decadent*, sub ale cărui falduri semantice – de departe polemice cu zbârnăiturile „poeziei actuale” care ne sufocă pe mulți dintre noi, receptorii lor activi. Mihai Duțescu, ostentativ și-a intitulat volumul așa, ca să se vadă că se poate scrie tot românește, chiar dacă și-a schimbat paradigma de viziune și tematică.

Și-a reușit cu asupra de măsură. Deh, vârsta, Cultura și talentul!

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Marian Barbu

De la tendință, până la teză

De cum a ieșit la pensie, profesorul de istorie Ion R. Popa din Craiova și-a îndeplinit un vis de a deveni scriitor. Avea atâtea fapte și idei, bine cunoscute din zona rurală în care a hălăduit în copilăria și tinerețea lui, încât, acum matur, se simțea dator să le dea glas în vreo scriitură narativă. Cu o hotărâre fermă, a transformat istoria trăită, ca și istoria din cărți, bazându-se pe o cunoaștere temeinică a limbii române vorbite în partea de vest a țării – la întretăierea graiului bănățean cu subgraiul oltenesc – în câteva romane, demne de a figura într-o panoplie editorială generalistă. Titlurile unora dintre ele, ca și conținutul acestora, sunt încărcate de vizibile semnificații, pilotând în jurul unor nuclee epice, bine construite: *Drumul ițelor*, 1996, *Soarele în geană*, 2005, *Întâlnirea de la casa morarului*, 2010 ș. a.

Și actuala scriere – *Poate că da, poate că nu*, 2016, Ed. MJM, Craiova, 298 de pagini – explorează aceeași zonă rurală, cu implant psiho-social desprins din cazuistica celui de Al Doilea Război Mondial. Întrebarea care se poate pune de către cititorul contemporan autorului vizează actualitatea temei și noutatea stilistică, devenită atipică, dacă nu caducă. Răspunsul ferm ține de istoria literară. Adică, întoarcerea în istoria revolută se face din punctul de vedere oportun și modern, tocmai pentru ca scriitorul talentat să nu treacă pe lângă istorie și să nu-i pese de oamenii care au fost implicați cu voia sau fără voia lor. Autorul nu acuză, nici nu este părtinitor cu cei care suferă în tăcere sau în plina cărciumă din sat. Spre comparație, cititorul orientat într-ale satului tradițional poate merge la Rebreanu (*Ion*)

sau Marin Preda (*Moromeții*), iar pentru finalul scrierii lui Ion R. Popa, același lector *in fabula* poate lua în calcul nuvela lui Titus Popovici *Moartea lui Ipu* (în film, *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*).

Prozatorul Ion R. Popa este un îndârjit povestitor de factură clasică. Adică, el este omnipotent și omniscient: știe de unde a plecat și știe unde trebuie să ajungă. Numai că, între și între, el dezvoltă un intermezzo narativ cu vizibile alunecări teziste.

Nucleul narativ, pe care-l fixăm acum, prin extragere și contur epic, se dezvoltă radial de la un *el* și o *ea*, familie care se întemeiază pe încredere și muncă îndârjită ca să-și aibă cele necesare traiului zilnic, din cele patru anotimpuri ale anului. Numai că... războiul sparge liniștea căminului conjugal. Bărbatul pleacă pe front, iar soția, prin eforturi vizibil cunoscute, îi suplinește absența în toate ale gospodăriei. Pădurarul Mândreci îi necinstește nevasta, surprinzând-o la... strâns surcele în pădure. Progenitura ieșită din încheștarea celor doi, după o evoluție spectaculoasă profesional, uimindu-i pe cunoscuți, are o cădere tot atât de inexplicabilă. De după perdeaua veacului al 19-lea, marele Nicolae Filimon iese cu proverbul inscripționat pe pancartă, de pe care se poate citi apodictic: „ce naște din pisică tot șoareci mănâncă”.

Finalul acesta, la care se ajunge extrem de precipitat (citește demonstrativ!), aglomerează fapte reale, dincolo de ipotetica fantezie.

O scriere în sine și doar pentru sine!

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Excelenta prefață a lui Dan Ionescu fixează în limite normale întreaga poveste a combatantului Afronie Ceapraz.

Oricum, Ion R. Popa poate oferi un scenariu viabil pentru un film neorealist – peisaje de toată frumusețea, săteni implicați în evenimentele lumii, mai apropiate sau mai îndepărtate, istorie concretă și diversificată, controverse de podișcă și multe altele.

Marin Preda, în eseistica din *Imposibila întoarcere*, remarcă un fapt de o gravitate esențială, cum că este ușor să te ascunzi în spatele istoriei, dar ca să o înțelegi din interiorul ei este mult mai greu. Așa că...

Mihai Duțescu

Ion Sabin Cerna - *Melancolii de toamnă*

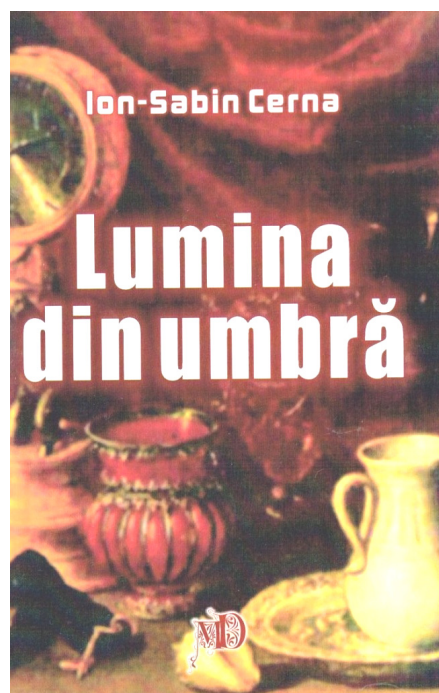
Încă de la primul volum, *Sferă deschisă*, publicat în 1999, poetul Ion Sabin Cerna se anunța ca un liric meditativ, atent la vibrațiile sufletului, iubitor de oameni și natură, dispus să-și asume noi teritorii din patria cuvântului.

Astăzi, la cea de-a 17-a carte de versuri, progresul este evident, Ion Sabin Cerna este un poet pe deplin format, uneltele sale s-au perfecționat și poezia pe care o scrie, reflexivă, bine temperată, dă valoarea exactă a talentului său: *Razele lunii nu mai bat în geam, / apele Cernei curg și tot curg / întrebând de copilăria poetului, / Ion Sabin Cerna. / Ea s-a dus și nu mai vine, / o aștept în pragul casei părintești / să îmi aline suferințele...*

Este o stare de melancolie bacoviană care s-a răsfrânt asupra întregii creații a poetului, o bucurie dureroasă, dacă putem astfel califica această atitudine în fața vieții și morții. Nu trebuie să uităm că, nu demult, poetul a pierdut-o pe cea care i-a fost muză și balsam sufletesc, pe soția sa, și asta și-a pus amprenta asupra întregii creații ulterioare.

Ion Sabin Cerna este un romantic prin excelență, cartea abundă în tablouri sentimentale, pasteluri muzicale fac deliciul lecturii, natura fabuloasă a Gorjului cutreieră aceste reverii lirice făcând apel la puritate și la spectacolul trecerii timpului.

Avem de-a face cu un poet adevărat.

Domnitorul Carol I la Craiova

Mai erau doar câteva luni până la proclamarea independenței de stat a României și până la tragerea primului obuz de tun de la Calafat a cărui explozie a fost immortalizată în istoricele cuvinte ale viteazului Căpitan: „Asta-i muzica ce-mi place!” În ziua de 31 octombrie 1876, Domnitorul Carol I a sosit la Craiova cu „trenul ordinar” la orele 4 p.m., însoțit de Ministrul de Război și de 8 (opt) ofițeri superiori cu tot materialul necesar manevrelor militare de la „bariera Caracalului”. La Balș, Domnitorul a fost întâmpinat de Ion N. Titulescu, prefectul de atunci al județului Dolj și de Racoviță, președintele Consiliului Județean. Gara Craiovei fiind mică, „nici 20 de persoane nu aveau loc în salonul de primire”, primirea „a fost splendidă în oraș”. Domnul a fost condus cu „birja domnească” până la Biserica Maica Domnului Dudu la un impresionant Tedeum, apoi a fost invitat la Palatul Domnesc (în casele Constantin Glogoveanu) unde au fost prezente toate autoritățile locale, iar prefectul Ion N. Titulescu, tatăl ilustrului diplomat român de mai târziu N. Titulescu, a prezentat un detaliat raport. A urmat – scrie Ion Titulescu Ministrului de Interne G. Vernescu într-o notă – „un prânz de gală la care au luat parte 20 de persoane invitate între care Dl Ministru de Război, Dna și Dl Glogoveanu și funcționari superiori. În urmă Măria Sa a fost la Teatru unde a stat până la terminarea piesei”. A doua zi, 1 noiembrie 1876, Domnitorul Carol I a vizitat Liceul Central, Școlile de Meserii și Școala Normală pentru care a avut „un interes vădit”. A urmat apoi desfășurarea manevrelor militare despre care Ion N. Titulescu nota „La ora 11,30 dimineața Măria Sa a mers în câmp la bariera Caracal unde era concentrată armata întregii Divizii (condusă de generalul Lupescu n.n.) și a inspectat trupele care au făcut diferite manevre în prezența Măriei Sale. Durata acestor manevre a fost de cinci ore și a fost favorizată de un timp foarte frumos. A asistat la executarea manevrelor mai tot orașul”. În aceeași notă Ion N. Titulescu informa pe G. Vernescu că „Măria Sa revine marți cu trenul ordinar de 11/12 dimineața (care) pleacă din Craiova pentru București”. Vă prezentăm în continuare Raportul-document al Prefectului Ion N. Titulescu, care, prin varietatea informațiilor și prin ineditul textului, trebuie să fie cunoscut.

PREA ÎNĂLȚATE DOAMNE,

Cu ocazia venirii Mării Voastre în acest județ sunt fericit a exprima înălțimii voastre sentimentele de profund respect, devotament și iubire ce Locuitorii județului Dolj nutresc pentru înălțimea voastră și augusta voastră familie. Vă rog a crede Prea înălțate Doamne că sunt fidel interpret al populației acestui județ urându-vă bună venire în mijlocul nostru. Bunul Dumnezeu să vă dăruiască ani îndelungați și fericiți pentru binele și prosperitatea României. Prea înălțate Doamne, binevoiți. a-mi permite să supui la înalta cunoștință a Măriei Voastre situația județului Dolj

în ramurile sale cele mai importante. Ordinea publică domină în tot județul. Locuitorii sunt liniștiți și veseli că sunt drapta și înțeleapta mării voastre oblăduire. Criza, însă care bântuie țara a întristat pe județeni. Doljul, unul din cele mai populate și mănoase județe ale țării suferă de 4 ani din cauza lipsei de recolte care aici a fost mai mult simțită decât în alte părți. Anul acesta recolta grâului neînsemnată și de calitate rea este compensată prin o abundentă recoltă de porumb, care încă pe alocuri din cauza timpului ploios este neadunată de pe câmp, iar semănăturile de toamnă până astăzi sunt neîncepute tot din cauza ploilor.

Igiena publică este satisfăcătoare. În vara aceasta unele comune din patru plăși au fost bântuite de angină, friguri, tifoidă și cholerină, însă prin măsurile energice luate de Administratul Comitate și Corpul Medical, răul a dispărut. Vitele locuitorilor au fost ferite de epizotii.

Doljul după noua modificare a legii comunale are 144 de comune rurale, afară de orașele Craiova și Calafat cu o populație de 275428 locuitori (peste tot) și două din trei părți din consiliile comunale funcționează după noua lege din 1876.

Recrutația cestui județ este terminată afar' de orașul Craiova unde consiliu de revizie mai are de ales numai rezervele în locul celor absenți. Iar contingentul județului este de 965 de tineri din 3014 înscrși.

Împlinirile fiscale în raport cu criza care domină în județ se fac într-un mod satisfăcător și dacă acest județ n-are avea rămășițe mari din arenzile moșiilor statului cu toată criza ce există ar da rezultate și mai bune.

Recensământul viitorului period 1877-1881 este aproape terminat și el prezintă un plus de 22513 lei și 6 bani pe fiecare an peste veniturile fiscale din periodul curent.

În acest județ în afară de orașele Craiova și Calafat avem 98 școli rurale mixte pe care le-a frecventat 5235 elevi și 310 eleve și 5 (cinci) școli speciale de fete frecventate de 120 de eleve. În total școlile rurale se frecventează de 5665 elevi și eleve. Județul eu a sa cheltuială întreține o școală normală cu 30 elevi și o școală de meseri cu 50 elevi.

Biserici care funcționează sunt 273 având 313 preoți și 458 cântăreți. 32 Biserici nu funcționează din lipsă de preoți. 13 biserici sunt ruinate.

Căile publice n-au luat nici o dezvoltare anul acesta din cauză că lucru de vară a fost amânat, când în luna lui noiembrie dacă timpul va fi favorabil, se va da o mare impulsie lucrărilor publice, ținându-se cont a nu se neglijă interesele agriculturii. Județul posedă 240 km puși în circulație afar' de 43 kilometri care sunt nepietruiți.

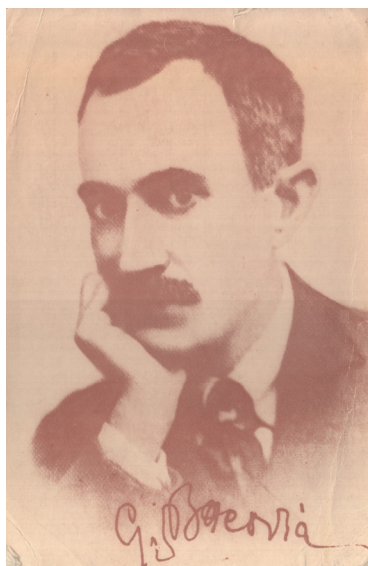
Să trăiești Măria Ta.

Să trăiască Măria Sa Doamna.

Sunt al înălțimii voastre cu cel mai profund respect prea supus și fidel servit.

Semnat. I. N. Titulescu
1876 octombrie 31

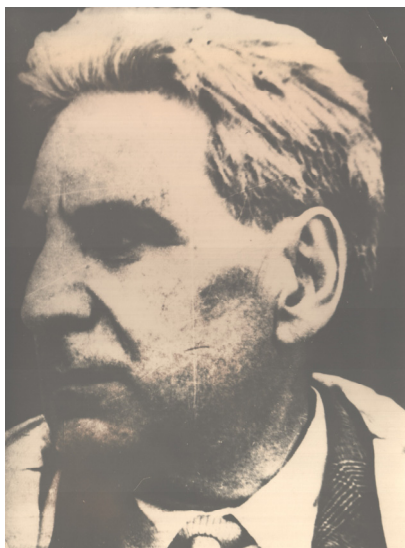
Arhivă foto • Arhivă foto • Arhivă foto • Arhivă foto • Arhivă foto

George Bacovia

Nicolae Labiş

George Călinescu

Mihail Sadoveanu

Marin Preda

Vasile Alecsandri

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Teodor Oancă

Două sărbători

– Ce faci? îl întrebă Minodora pe Emil, care pusese într-o caserolă două felii de drob și două bucăți de friptură de miel.

– Ceva ce nu ne e în obișnuință, dar nu lipsește din tradiția părinților noștri.

Minodora observă că alături de caserolă era tava cea mare pe care Emil așezase doi colăcei din cei cumpărați cu o zi în urmă.

– Ce pregătești tu seamănă a pomană de împărțit.

– Așa e. Ieri după-amiază l-ai trimis pe Bebică peste drum, în piață, să cumpere o chită de leuștean pentru ciorba de miel. Mi-a spus copilul că l-a văzut în piață pe domnul Haralambie. Cumpăraseră patru fire de praz și un kilogram de fasole. Cred că luase și pâine.

Minodora îl privi nedumerită, fără să schițeze un gest anume. Familia Haralambie, vecină de apartament, este cunoscută de ei ca oameni strâmtorați, ale căror pensii le ajung cu greu de la o lună la alta. Ceea ce remarcaseră ei e faptul că domnul Haralambie e cu întreținerea apartamentului la zi, că își achită factura la lumină și impozitul pe apartament încă din luna ianuarie. Nu au telefon. Când Felicia vrea să mai știe ceva de ei, cam la două săptămâni, îi roagă să-i anunțe să vină, neștiind cum să se mai scuize pentru așa deranj.

Emil rânduie pe tavă colăceii cu lumânări înfipite în ei, două felii de brânză, două ouă roșii, două felii de cozonac, o sticlă de o jumătate de litru cu vin și caserola cu friptură. Când totul fu gata, o privi pe Minodora, explicându-i hotărârea luată:

– Să cumperi în ajun de Paști patru fire de praz și un kilogram de fasole e de-a dreptul revoltător. De asta am coborât ieri în piață să cumpăr colăcei. Acasă, după ce pomana întinsă pe masă era tămâiată, mama ne împărțea întâi nouă, copiilor, apoi ducea pomană în vecini. Primeam și noi acasă pomană împărțită.

– Și eu am pomenit tot așa, spuse Minodora. Sunt obiceiuri care dispar cu timpul.

Minodora luă tava și sună la apartamentul familiei Haralambie. Vecina, o femeie trecută de șaptezeci de ani, rămase pentru o clipă descumpănită, apoi îi zâmbi Minodorei și o pofti înăuntru. Spuse „Dumnezeu să primească”, goli tava și mărturisi Minodorei, cu emoție în glas, că nu s-a simțit bine și din cauza asta nici nu s-a mai gândit să pregătească ceva de dat de pomană.

*

– Iată că Dumnezeu are un ochi și pentru noi, zise domnul Haralambie. Credeam că într-o zi sfântă ca asta n-o să gustăm drob și friptură de miel. În dimineața asta m-am visat copil. Încă nu împlinisem cinci ani. De fapt, în vis am re trăit o scenă pe care mi-am amintit-o întotdeauna cu emoție. Se apropia ziua Crăciunului. Mama îmi spusese că bradul împodobit cu lumânări aprinse și cu artificii e adus de îngeri. Că îngerii își anunță venirea cu sunete de clopot. Toată povestea asta a avut darul să mă pregătească emoțional. Dimineața am fost trezit devreme și după ce m-am spălat pe față am auzit glas de clopot.

– Mamă, ce se aude? am întrebat, tremurând de emoție.

– Îngerii, puiul meu.

Apoi am fost dus în camera de la stradă. Când am ajuns în pragul ușii, am înlemnit. În cameră erau numai lumina lumânărilor și stelele împrăstiate de artificiiile aprinse. Îți dai seama ce a fost atunci în sufletul meu de copil? Apoi a venit Moș Crăciun, care, din bunătatea lui, mi-a adus câteva mere și bomboane, dar și o carte de povești. Astăzi, de dimineață, în somn, vezi bine, am re trăit cu emoție ziua de Naștere a Mântuitorului. Acum o re trăim pe cea a Învierii Lui, fără să ne lipsească bucatele tradiționale. Poți să spui că nu există un Dumnezeu?

Doamna Haralambie se închină și spuse:

– Felicia cum o sărbători Paștile? Cred că o să ne sune. Nici lor nu le e prea bine, au greutăți, dar slavă Domnului că sunt sănătoși.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Nicolae Maroga Enceanu

PĂTIMAȘII ANOTIMPULUI

Dacă ninge, dacă plouă
Stau în Craiovița Nouă
Sărăcia le bate la geam
Of, vremea-i e atât de rea
Ce le fură lumina și iubirea
Mănâncă cornuri și beau suc
Zău, din picioare se usuc
Asta-i viața ce să-i faci
Rabdă inimă și taci
Pe frunți izbește nemulțumirea
Crezând că vine fericirea
Să creadă-ntr-o schimbare
Bani să aibă-n buzunare
Peste coline viforos e chinul
Se plimbă-n trupuri nevoit veninul
Iarba pe mușchi se-ntreabă, jelește
Chinul vieții nu te ocolește
Dacă ninge, dacă plouă...!

TRISTEȚE LA POARTA CERULUI

Mereu mă așez în genunchi
Undeva-n univers spre Dumnezeu
Rugăciunea mea rămâne o tristețe
La poarta cerului fără răspuns.

Simt valuri de ozon plumbuite
Când raze de soare fățiș pătrund
În respirația șubredă, chinuită
Și-o floare ofilită de pulberi ucigașe.

Doamne, oprește porunca distrugerii vieții
Pământului să-i răsfir verdele-n taină
Într-un echilibru fără focoase cu bolți senine
Unde să fug în marea stepă?

PĂMÂNTUL – UN HABITAT GALACTIC

Când izvoarele s-au limpezit reale-n univers
Atunci încep cristalurile-n habitat galactic
Peste câmpii și stânci înverzite s-ar desprinde
Cântec neobosit de ciocârlie prin neprielnică fur-
tună.

Trecătoarele iubiri de supraviețuire sunt subțiri
Programate-n cântec colonial al înserării
Bătut de poleiuri înmulțite-n zăpada nevoită
Acolo unde flăcări verzi se-aprind în zare.

Din arcul strâns al cugetării noastre
Cântecele frăției de-a pururi să rămână
În habitat galactic prin razele solare
Sălășluire-n imagini benefice sub zare.

Spectacol • Spectacol • Spectacol • Spectacol • Spectacol

ION CARAMITRU, HORAȚIU MĂLĂELE și violoncelistul ADRIAN NAIDIN
– momente surprinse de *Victor Bibicioiu*

„Caramitru-Mălăele, câte-n lună și în stele”

Ștefan Buzărnescu

Contribuție la reconstrucția profilului identitar românesc¹

Afirmat ca universitar² prin vocație cu studii și exegeze remarcabile pentru literatura științifică de profil, Domnul Dr. Marius-Mircea Crișan surprinde, de data acesta, comunitatea academică românească (și nu numai) cu un studiu centrat pe recuperarea universului simbolic aferent spațiului social românesc, tocmai cu un simbol prin care românitatea și românismul au fost generații întregi fie plasate în derizoriul istoriei europene, fie exploatate ideologic în aria unor partizanate de multe ori mutual incompatibile.

Este vorba de perioada în care Domnitorul Țării Românești, rămas în istorie sub numele de Vlad Țepeș, a singularizat la nivelul Evului Mediu European un stil de gestionare a problemelor sociale pe baza impunerii prin violență a unor norme de civism devenite legendare: anume, pedepsirea, în public, a celor care comiteau nedreptăți individuale și colective prin condamnarea sumară la moarte, executarea pedepsei constând în „tragerea acestora în țeapă”. Acest model de „instaurare a dreptății” a generat mitul lui Dracula, valorificat literar și cinematografic sub numele de Conte Dracula, dar exploatat propagandistic, în subsidiar, prin referire la presupusul fond exclusiv atavic al poporului român, de către detractorii de ieri și de azi ai comunității noastre etnico-sociale. Pe aceste coordonate, Dracula a devenit un fel de siglă neoficială în managementul imaginii României față de comunitatea internațională. În acest mod, încet dar sigur și cu eficiență, Dracula a început să fie revendicat când ca un Conte transilvănean pentru reiterarea originii nobile a maghiarimii, când ca un primitiv lipsit de scrupule când conjuncturile cereau

„exemplificarea” calității mentalului colectiv românesc, asociat tuturor conotațiilor negative posibile.

Plecând de la acest context care este și va rămâne controversat, autorul marchează o primă calitate, certă, a demersului său: anume, *dimensiunea polemică* prin chiar titlul cărții „**Dracula și reprezentarea ficțională a spațiului românesc**”, pentru a se disocia de paradigma hermeneutică lansată în circuitul literar de către Bram Stoker³. În acest sens, prima parte a lucrării este rezervată în exclusivitate *prezentării echidistante*, cu sobrietatea cercetătorului exersat în asumarea de responsabilități epistemologice față de conținutul și calitatea demersului său științific, *a diferenței dintre vampirism și demonologie în literatura europeană*. Rezultatul: stereotipul Transilvaniei ca mediu vampiric vehiculat redundant în scrierile occidentale, cu precădere cele englezești, este plasat în aria imaginației, adică „demască” ca nefiind nimic altceva decât fructul unei fabulații scriitoricești; fie ea și de talent, dar nimic altceva decât un construct cultural generat nu de transfigurarea artistică a unei realități istorice transilvane, ci prin desfigurarea trăsăturilor unui mental colectiv caracterizat de valori creștine în care violența s-a manifestat în exclusivitate ca răspuns la agresiuni venite din partea unor alterități generice, individuale sau colective; adică un Dracula care nu a generat, ci a răspuns violențelor extreme, cu violență, originală ca formă, dar nu diferită de „standardele” europene ale acelor vremuri.

Dacă în prima parte a cărții prevalează istoriografia literaturii de factură romantică și inventarierea perspectivelor de abordare a „Vampirului” Dracula, chiar în ipostazele *horror* preferate de autorii occidentali, în cea de a doua parte i se

¹ Marius-Mircea Crișan: *Impactul unui mit: Dracula și reprezentarea ficțională a spațiului românesc*, Editura Prouniversitaria, București, 2013

² Profesorul Marius Crișan este titular al Departamentului de Științe educației din Universitatea de Vest din Timișoara

³ Bram Stoker: *Dracula*, traducere, Editura Adevărul Holding, București, 2008

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

rezervă personajului real dreptul/ prilejul de a interoga (literar, evident) Istoria care l-a transformat într-un fel de brand pentru producțiile horror contemporane. Dacă Istoria i-a furat identitatea, scriitorii Dumitru Radu Popescu, Marin Mincu, Marin Sorescu, Victor Iancu, Mircea Bradu și Alexandru Mușina pledează, cu mijloace tot literare, pentru redescoperirea identității lui Dracula în comportamentele generațiilor contemporane tributare atât stereotipurilor imagologice străine, cât și unor clișee autohtone izvorâte dintr-o precară capacitate de dialog calificat cu adversitățile istorice. În acest scop, textul semnat de Marius Mircea Crișan constituie și o provocare pentru conașionalii noștri care se simt lezați de asocierea dintre un Domnitor Valah de indiscutabile valențe civice și sângerosul Dracula în al cărui comportament nu se pot regăsi nici românii de ieri și nici cei de astăzi, cu aspirații de a fi recunoscuți ca parteneri valabili de dialog la scară europeană. În ce ar putea consta provocarea? Simplu: în găsirea unor *modalități tot literare* de reconstruire a mitului Dracula prin plasarea acestuia în adevărata istorie europeană de Ev Mediu. Continuarea gestulației publice, fie de ignorare a acestei alternative, fie de ofertare a unor scrieri istorice ca replică la scrieri literare, cu aroganța unor certitudini inutile, cronofage și lipsite de profesionalitatea care conferă credibilitate oricărui demers, constituie o eroare care trebuie corijată cât mai repede. Acestui imperativ i se circumscrie și cartea universitarului, timișorean prin origine, dar foarte bun european, care și-a asimilat o consistentă paradigmă europeană pe perioada studiilor sale doctorale în universități de prestigiu de pe vechiul continent.

Fără a impune judecăți de valoare, ci propunând un *modus rei considerandi* asupra nișei Dracula a literaturii europene, autorul reușește să înceapă un drum care se anunță lung și anevoios de recuperare a memoriei noastre colective, distorsionate de prea multe ori de diverși deni-

gratori care s-au afirmat în triste ipostaze de mercenari ai condeiului.

Reușită ca operă de autor, cartea *Dracula și reprezentarea ficțională a spațiului românesc* este în egală măsură o reușită europeană a literaturii românești, focalizate pe valorificarea unor figuri legendare ale comunității europene.

Pe alt plan, cartea poate fi apreciată și ca vector de compunere pozitivă a integrării producției de exegeze științifice românești în aria unor producții similare, de profil, care circulă la nivel European.

Cu acest op, domnul Marius Mircea Crișan poate primi calitatea de ambasador al spiritualității timișorene în cele mai selecte cercuri ale mediilor academice europene; și nu numai. Nu noi îl acredităm în această demnitate, ci talentul și onestitatea scrisului științific al Domniei Sale.

Victor Rusu

Demers liric de o rafinată simplitate

În contextul cultural-artistic și literar al Serbiei și, mai ales, al regiunii din nord-estul țării – Timočanska Krajina, învecinată cu Oltenia, **Dragoljub Firulović** face figură aparte, de artist complex, polivalent, consacrat cu vigoare și originalitate creatoare ca pictor, cântăreț și poet.

După volumul de versuri „Eu, Galerius, sau Căutarea rimei în picătură”, apărut în anul 2000, în traducerea Liubincăi Perinaț Stancov, un mai recent volum – „**Fiul îngerului**”, care beneficiază de traducerea magistrală a marelui poet sârb Adam Puslojić și a reputatului critic român Răzvan Voncu, autor și al unei excelente prefete, vine să întregească, să adauge note și accente definitorii în plus profilului tot mai distinct configurat al lui Dragoljub Firulović.

De remarcat, înainte de toate, frumusețea rară și excepționala capacitate de sugestie a titlului – „Fiul îngerului”, o inspirată, puternică metaforă-definiție a poetului, a artistului de autentică vocație, încastrată într-o foarte scurtă poezie, de-a dreptul memorabilă: „*Hai să-ți spun/ Și ție/ Nu e ușor să fii/ Fiul îngerului*”. (p. 64). Fiul îngerului – percutantă, expresivă metaforă revelatoare, încărcată de plurale sugestii ale purității, candorii și sfințeniei trăirilor proprii numai celor aleși, celor născuți cu stea în frunte, conform fabuloasei noastre mitologii.

Dragoljub Firulović practică un discurs poetic auster, de o studiată, rafinată simplitate, un lirism concentrat, esențializat în expresie lapidară, epigrafică, investită, însă, cu nebănuite, multiple valențe parabolice și simbolice. O poezie de factură gnomică, sapiențială, care se apropie foarte mult și prin dimensiunile miniaturale și prin notele stilistice ale unor formulări de extremă

conciziune, memorabile, de condiția estetică a aforismului: „*Nu trebuie să te rogi/ Mereu la Dumnezeu/ Roagă-te uneori/ și ție însuși*”; „*Nu ajuta/ Atunci când folosul/ Tu însuși îl invoci*”; „*Când dai ocoale pe deasupra/ Prăzii/ Și te gândești că/ Nu mai are șanse/ Dăruiește-i tu una*”; „*Esența vinului/ Este ceea/ Ce este cel mai aproape/ De firea noastră*”; „*Acela pe care l-a atins/ Fulgerul/ Nu se bucură de trăsnet*”; „*Roagă-te la Dumnezeu/ În așa fel/ Încât să-i dai înapoi/ Ce i-ai răpit*”. Și, în sfârșit, aceste două admirabile, laconice miniaturi lirice, cu valoare de sublimată ars poetica: „*Ce greu este cuvântul/ Când îi afli/ Esența*” și „*Uneori și porumbelul/ Poate șoim să fie*”.

Redutabilul critic literar Răzvan Voncu sesizează cu finețe și pătrundere analitică în prefața volumului că „poetului îi place să răstoarne adevărurile știute de toată lumea și să speculeze «oazele» de paradox din interiorul limbajului comun”, observație și sugestie critică extrem de judicioasă și exactă, pe care ne-am îngădui să o preluăm, adăugându-i cu modestie convingerea noastră că, în acest sens, o parte semnificativă a creației lui Dragoljub Firulović este vizibil, catalizant și creator influențată de curentul „paradoxist” întemeiat de Florentin Smarandache, olteanul nostru din Bălcești Vâlcei. Curent paradoxist, cu amploare și forță de veritabilă mișcare literară, care a găsit la poezii de expresie românească din Provincia Autonomă a Românilor din Voivodina – Serbia o deschidere, o receptivitate expresă, constituindu-se, la un moment dat, într-o adevărată modă, mai consistent și cu mai mult succes materializată, între alții, în scrisul poezilor de o importanță majoră Ioan Baba (vezi „Distihuri

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

paradoxiste”) și Vasile Barbu, în cunoscutele și apreciatele sale „Clipite”.

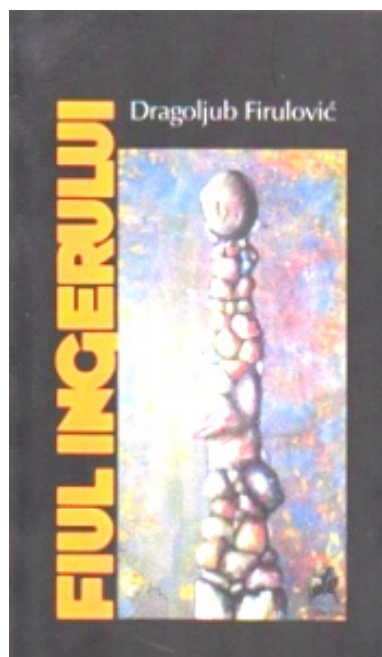
Iată câteva „miniaturi” lirice de cea mai pură factură „paradoxistă”: „...*Râu care izvorăște/ La vărsare/ Și care se varsă în izvor*”; „*În această groapă/ E îngropată/ Moartea mea*”; „*O, ce frumos/ Am trăit înainte/ De a mă fi/ Născut*”; „*Tatăl meu încă o păstrează/ Ca pe o rază/ Dintr-o stea nenăscută*”; „*Mă încălzesc cu lemne/ Numai că lemnele/ Au crăpat azi-noapte/ De frig*”.

Comună cu estetica literaturii paradoxiste este și tehnica fragmentariumului, pentru care se optează atât la nivelul sintaxei poetice, cât, mai ales, al viziunii, care propune „fragmentarea realității”, după o observație critică a lui Ion Soare, autorul unei cărți de referință – „Paradoxism și postmodernism”, care „traduce” mai simplu și mai convingător sintagma „fragmentarea realității” apelând la un citat din T. S. Eliot: „o mulțime de imagini fărâmițate înlocuiesc «întregul», precum cioburile unei oglinzi sparte”...

Cum realitatea imediată abundă în paradoxuri, iar Dragoljub Firulović este un poet cu o pronunțată aderență afectivă la realitățile epocii sale, ale vieții cotidiene, ale universului mic, domestic, al „boabei și al fărâmei”, cum a zis marele Tudor Arghezi, o seamă dintre poemele volumului „Fiul îngerului” surprind cu acuitate, luciditate și inteligență artistică, cu umor negru, (auto)ironie și, uneori, chiar cu sarcasm, absurdul unor situații sau secvențe și bruioane de viață „paradoxale prin situațiile iluminate (s.n.) o clipă ori revelate prin mijloace paradoxiste” (Ion Soare). Tehnica uzitată cu predilecție este aceea a prim-planului surprinzător, insolit, șocant, a flash-ului revelator: „*Pe niște oameni i-au omorât/ Niște oameni/ Fiare nicăieri/ Dar rezultatul e același*”; „*Dar mă doare/ Și coasta asta/ Chiar dacă nu-i a mea*”; „*Ei, cactusule .../ Doar înțepi, înțepi/ Și-ți joci la zaruri averea*”; „*Viața e scurtă/ Dar cât o*

dura/ Zice o lăcustă/ Înainte de sfârșit”; „*Aici ceva îmi tulbură visul/ Spuse fluturele/ Tolănit într-o/ Pânză de păianjen*”.

Dintre figurile de stil care se dovedesc cele mai productive și cu o susținută frecvență benefică în discursul liric concentrat, laconic, al lui Dragoljub Firulović, semnalăm, înainte de toate, alegoria. Așa se face că poemele cele mai izbutite ale volumului recenzat sunt, în esență, inspirate și sugestive alegorii ale actului de creație, ale condiției artistului dăruit sau ale luptei cu viața și vicisitudinile ei, motiv tematic recurent la Dragoljub Firulović: „*Înot/ nu atât iscusit/ cât panicat./ Țărmul e departe/ fundul mării adânc/ cerul înalt/ Doar speranța rămâne/ În ochiul tău/ cel care-mi trimite paiul/ și surâsul/ Vei fi salvat/ îmi spune pescărușul/ și mi se așează pe cap./ Pândesc peștișorul de aur/ care-mi taie drumul./ Încetează – îi răspund./ Îmi pierd răsufarea./ Pasăre*”. Am citat în întregime, pentru inefabila ei frumusețe și seismica subtextuală de rară amplitudine afectivă, generatoare de neliniști, intenși fiori existențiali, antologica poezie „Înot”, care dă întreaga măsură a talentului viguros, fecund al acestui poet de o subliniată originalitate.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Constantin Pădureanu

În văpaia lunii

Era o noapte cu lună plină
Și se vedea aproape ca ziua.
Mița Ghera se miră de mulțimea
Nesfârșită a stelelor.
Drumul până pe podul Jitianu,
Făcut de Anghel Salygni,
I se păru scurt și mergea repede.
Când coborî pe malul Jiului,
Auzi un fluierat.
Respira greu și i se făcu frică.
Pentru prima dată realiză
Că ar putea fi oricine altcineva
Sau doi, trei bărbați, care ar putea
s-o violeze.

Gândul o sfâșie, ca o piele
Străpunsă cu lancea.
Ajunse pe plajă.
Călca încet și cu teamă.
Privi în jurul ei, dar se liniști
Când îl zări pe Adrian Corbu.
Răsuflă ușurată și iuți pasul.

Picasso, *Bacchanală după Poussin*

Elvira Micoș, gravură

Adrian alerga din partea opusă.
Se îmbrățișară și se sărutară.
Câteva clipe.
Palmele lui alunecară de-a lungul
trupului ei
Și fata începu să tremure.
Îl rugă să se așeze
Și să privească cerul.
El fu de acord.
Adrian propuse ca, la douăsprezece,
Să intre în apă și să se scalde.
Dar ea refuză.
Atunci, el încercă s-o convingă
Că gestul lor era unic, irepetabil
Și că nimeni nu mai înotase în Jiu,
La miezul nopții, în văpaia lunii.
Până la urmă, la insistențele lui,
Fata acceptă.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Se dezbrăcă și rămaseră
În costume de baie.
Așezară hainele grămadă într-un loc.
Mița nu mai avu răbdare
Și se aruncă în Jiu.
Porni să înoate și îl strigă.
Începu să calce apa,
Adrian, în câteva clipe, fu lângă ea.
Se dădu pe spate și făcu pluta.
Ea nu știa și îi ceru s-o învețe,
Ca să poată privi amândoi stelele.
El îi arată în ce consta tehnica plutei.
După câteva exerciții, reuși și ea.
Râdeau, se stropeau cu apă
Și se scufundau, ținându-se de mână.
Reveneau la suprafața apei gălăgioși
Și se strigau tare pe nume,
De parcă toată lumea era a lor.
Undeva, departe de ei
Întregul sat dormea,
Dar lor nu le păsa.

Picasso, *Le déjeuner sur l'herbe* (mart. '61) după Manet

Ieșiră pe mal.
Mița se sprijini cu podul palmelor
Și se lăsă încet până când
Corpul ei încins luă contact cu
Nisipul.
Adrian rămase în picioare
Și o privea cu dragoste.
Îi tresări pe față un gând nerostit.
După câteva clipe, se așeză și el.
Începu să-i îndepărteze stropii
de pe spate.
Se opri și o sărută.
Pe gât.
Gâdilată, Mița se întoarse
Cu fața spre el.

Împinși de dorință, se iubiră
În văpaia lunii.
La început timid, apoi palmele
Mari ale lui Adrian îi frământau
Neîncetat trupul plin de taine.
După un mic țipăt
Și o durere scurtă,
El o trecu în rândul femeilor,
Dar Miței nu-i păru rău.
Fericirea îi stăpâni pe amândoi.
S-au despărțit în zori.
După ce Adrian a condus-o acasă,
Zilele, care au urmat, au fost pentru ea
Primele ceasuri de goană prin pădure
Ale puiului de căprioară,
Alături de mama sa.

Manet, *Le Déjeuner sur l'herbe*

«Quand je vois le déjeuner sur l'herbe de
Manet je me dis des douleurs pour plus tard».

Picasso

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Dragoș Niculescu

Înger fără statuie

Port cicatrici pe suflet, dar am cămașa-nchisă,
istoria mi-e fixată de sfînxul din Bucegi,
spre ceruri telefoane mai dau cu câte-o fisă
și mai curtez șagălnic fecioarele de regi.

Nu am mai fost la mare de la o vreme-ncoace,
s-au ramolit, se pare, stabilopozii vechi,
mă răcoresc în crame de mănăstări posace,
unde te iau răcoarea și vinul de urechi.

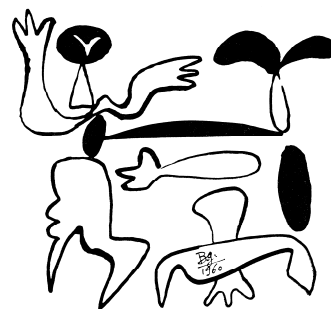
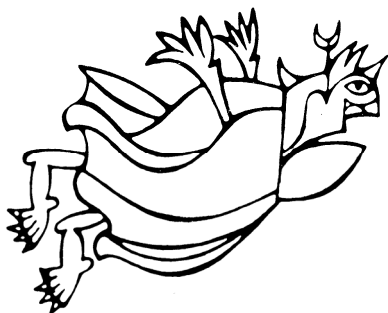
Sunt ultimul romantic, rămas cu o ștafetă,
o să mă plimb cu facla pe fundul vreunui lac,
cioplesc, în continuare, la camera secretă
și transfuzez speranțe cu sânge geto-dac.

Tu ce mai faci, iubito? Să știi, mi-e dor de tine,
sunt mai bătrîn, desigur, dar încă mă mai țin,
mai pun fața de masă și-o sticlă pe ruine
și-așa, fumând, spre-o cioară, paharul ți-l închin.

Se rechiziționează statuia mea de înger...
Dormi-voi prin avuzuri, ca cel ce-am decăzut,
însă rămân cu dreptul pe frunze să mai sînger
și să-i urez de bine cui mârșav m-a vîndut.

Ehe, sunt alte timpuri..., e-un ceas al demolării,
mansardele sunt pline de-ocheanele cu glonț,
eu mă sfințesc metodic cu scrășnetul răbdării
și mă răzbun pe soartă legând-o strîns de clonț.

Cunosc deci anotimpul după golaniile zilei,
sărbătoresc căderea drept început mai bun,
când mi se face foame păzesc Cutia Milei,
când scârțîie credința alunec pe săpun.

Prea scurtele ierni

Ca lama unui brici mă taie raza
și sîngerez cu boabe de argint,
mi s-a topit, a jilțului, speteaza,
răceala ei curată n-o mai simt.

Picioare de cleștar o iau la vale,
ce-a mai rămas din neguroase oști,
când jilțul meu de ghețuri se prăvale
și-ncepe anotimpul pentru proști?

Nimic lumina și nimic seninul...
Prinsesem pojghiți aspre, de taiga,
mă oțelise la privire vinul,
pe care-l beam gîndind la dumneata.

Mai viscolea cu patimă de glonte,
mai nimereai să vii din când în când,
te așteptam pe blănuri de arhonte
și focul înmuiam, să-ți fie blînd.

Au fost prea scurte iernile acelea,
acum nu mai e iarnă pe pămînt,
doar sufletul meu trist mai umblă lelea,
tot căutând al iernilor mormînt.

Și dacă tot va fi să fie soare,
și poezii s-or scrie pe asfalt,
eu mă voi deporta unde-i ninsoare,
luînd Siberii vaste cu asalt.

Și, poate-atunci, făcînd popas o clipă
să beau un ceai din caldul samovar,
te voi zări prin fumul gros de pipă,
pe care-o voi aprinde din amnar.

Te voi găsi, la fel și tu, fugită
către limanul albelor zăpezi
și-abia atunci, iernatică iubită,
de boala mea de frig ai să mă crezi.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Dumitru Duță

Note de lectură

Doi autori locali, cu recunoaștere națională, Marian Barbu și Nicolae Pârvulescu, scot în piața cărții ultimele lor romane: *În zigzag cu viața mea* și, respectiv, *Academie agramată*.

Pentru cei doi, scrisul este o pasiune, un amestec savant de talent și exercițiu, de predispoziție naturală și de muncă îndârjită. Marian Barbu are la activul său literar zeci de cărți în proză și versuri și sute de articole și studii pe teme diferite, în timp ce Nicolae Pârvulescu semnează, cu distinsă modestie, opt romane.

Faptul de fi fost tipăriți, în edituri craiovene, nu le dă autorilor posibilitatea unui câștig material din munca lor, numai că li se consolidează recunoașterea publică, obținută în timp și cu mare efort.

Mulți consideră că, în spatele acestei eterne nevoi de consacrare, scriitorii își ascund un narcisism exagerat. Poate că la unii este adevărat, dar la Marian Barbu și la Nicolae Pârvulescu, înainte de orice, este un schimb de ceva intim cu cititorii care așteaptă să vadă și să descopere cum înviază în pagini cuvântul, cum acționează personajele, cât de intense sunt emoțiile lecturii.

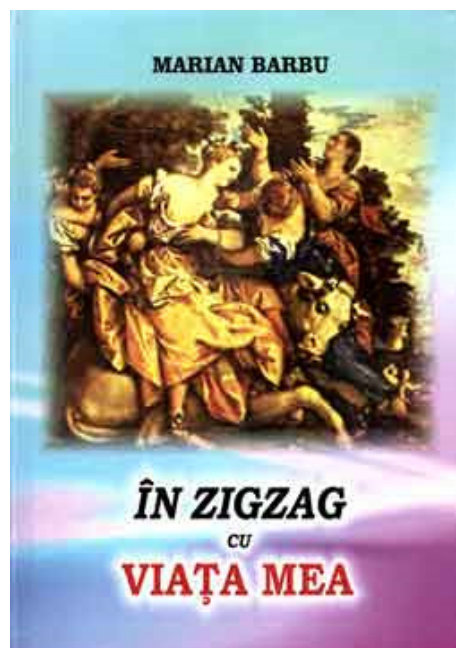
Între cei doi prozatori, asemănările de viață concretă sunt evidente, până la o totală apropiere, fiind vorba de locul nașterii, de studii și profesie, de reușite preocupări literar-culturale și de o fabuloasă memorie, la vârsta „tinerei senectuți”.

Romanele „În zigzag cu viața mea” și „Academie agramată”, de mari dimensiuni (aproape 500 pagini fiecare), sunt inspirate din mediul academic oltean și bucureștean. Autorii înșiși, extrem de informați și documentați, sunt și protagoniștii ce acționează pe același fundal socio-politic și cultural al perioadei 1940 – 2015.

În cuvântul „Din partea autorului”, Marian Barbu explică cititorului cele trei ipostaze ale existenței sale: profesor, gazetar și scriitor, iar editura Grafix menționează un CV impresionant de scrieri ale autorului, pentru care academicianul Grigore Brâncuș îl numește „acest învățat”.

Tot în partea de început, apreciem o deschidere de carte originală cu descrierea tipurilor

de memorie, ilustrate prin nume celebre de autori de ieri și de azi: Dante Alighieri, Guy de Maupassant, Cesare Pavese etc.

La pag. 292, Marian Barbu explică alegerea titlului cărții: „Și fiindcă m-am hotărât – după lungi pritociri și tot atâtea deliberări în formulările de titlu ba pe la Cluj, Târgoviște și Craiova, să mă opresc la titlul din partea a doua a formulării de acum – „Șotron cu viața mea” sau „În zigzag cu viața mea”; ... invoc denumirea unui joc practicat de mici – șotron”.

Un voluminos roman autobiografic, care atrage prin singularitatea autorului, emitent de judecăți de valoare și nu de ipoteze, este *Academie agramată*, scris de Nicolae Pârvulescu.

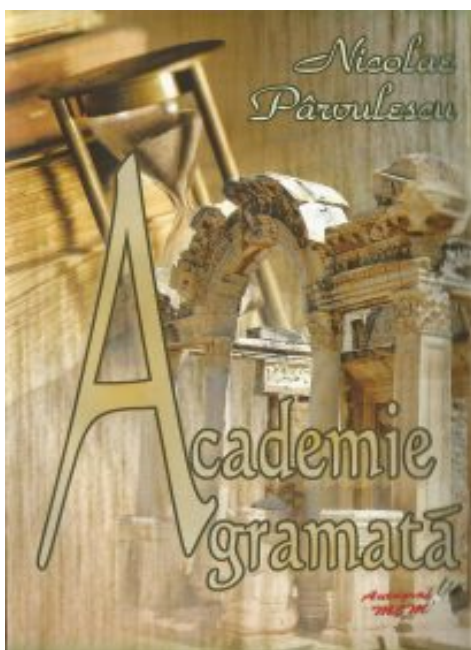
Consultând *Dicționarul limbii române moderne*, un elev din ultima clasă de liceu descoperă că *Academia Română* oficializează confuzia între folosirea locuțiunii și prepoziției, în explicarea verbului „a chiorăi”. Prepoziția datorită înlocuiește greșit locuțiunea prepozițională din cauza, în formula: mațele chiorăie datorită foamei. Elevul și profesorul lui nu admit erori sau confuzii într-o lucrare cu caracter normativ la nivel național, purtând girul Academiei Române. Deci, Academia nu știe gramatică, și de aici titlul cărții.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Scris la persoana a treia, romanul în discuție este o confesiune sinceră, dar mândră a autorului – personaj central exemplar – pentru care amănuntele și detaliile despre întâlniri și oameni sunt semnificative, în mișcarea subtilă a ideilor.

Pentru a nu ieși în decor din perimetrul autobiografic, Nicolae Pârvulescu imprimă scrisului o luciditate controlată, o măsură supravegheată a modului elevat de a reda faptele, cu simplitate și modestie.

Întâlnim în romanul „Academie agramată” un mare număr de personaje, născute din experiența, fantasmеle și cuvintele autorului. La Nicolae Pârvulescu, nașterea personajelor și botezul acestora este un act capital: în jurul lor se vor cristaliza toate frazele, toate acele cuvinte care fac ca aceste „ființe de hârtie” să dea impresia de viață.

Protagonistul romanului, alias autorul, este inteligent, silitor, discret, stângaci, corect, ambițios, campion la concursuri și olimpiade. El se bucură de o frumoasă reputație în rândul profesorilor din Bandava, deoarece în toate împrejurările acesta este un intelectual de vază, cu știința pendulării între „ai noștri și ai lor”. De aici, politețea exagerată, formule de adresare extrem de amabile, indiferent de context; apoi, ca la M. Sadoveanu, un ceremonial al zicerii cu impunerea datelor calendaristice pe zile, luni, ani și chiar ore.

Dacă romanul „Academie agramată” se adresează imaginii vizuale, scrierea lui Marian Barbu vizează imagini verbale, prezentând amintiri din

copilărie și adolescență, întâmplări ale autorului și ale altora (de tinerețe și maturitate) cu impact cetățenesc și social, bucuriile succesului, temerile politice, viața de familie etc. În fine, o carte completă a unui intelectual despre intelectuali, despre ce înseamnă viață culturală în Craiova (Chindia) și în țară, o demonstrație de talent și forță creatoare.

Ca și la Nicolae Pârvulescu, remarcăm la Marian Barbu o memorie uimitoare și o documentare exhaustivă. Uneori, M. Barbu e rezervat, reticent, chiar nemulțumit, alteori, e foarte activ, își face loc și e remarcat între oameni aleși. El dă atacuri cu gramatica, cu logica exprimării și găsește formule de prezentare dintre cele mai literare. Zeflemist, cu umor, ironic, credul, tranșant, locvace sunt tot atâtea atribute ale scrisului lui Marian Barbu. Autorul romanului „În zigzag cu viața mea” nu este un dansator de lambada care-și adoarme cititorul, bătând pasul pe loc, el este mereu activ prin introducerea de flash-uri care demarchează capitolele prin tăierea narațiunii, producând o lectură neobositoare, fluidă, cu ritm alert și susținut de-a lungul paginilor. Pe fiecare foaie, Marian Barbu conservă un pic de mister pe care cititorul îl caută și-l apreciază ca venind dintr-o bogată experiență de viață și de neîntrerupt contact cu cartea.

Cei doi autori, în ordinea în care doriți, știu că titlul operei este capital. Acest titlu, în relația directă cu subiectul operei și cât mai original, reprezintă cartea lucrată, muncită și trimisă în lume. Desenul, gravura, fotografia sau pictura de pe coperte se adaugă curiozității din titlu, trezind cititorului dorința de a deschide cartea.

Prozatorii craioveni Marian Barbu și Nicolae Pârvulescu își demonstrează din unghiuri diferite forța creatoare prin descrierea și relatarea experiențelor personale de existență, ce formează substanța romanelor „În zigzag cu viața mea” și respectiv „Academie agramată”.

Impunându-se prin calități literare incontestabile, cele două cărți reprezintă și o sursă arhivistică importantă și semnificativă prin capacitatea autorilor de a descrie atmosfera cultural – socială, de a conserva obiceiuri și de a zugrăvi, la răscruce de milenii, oamenii cu atitudinile și modul lor de viață.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Ion C. Ștefan

Un scriitor profesionist și perspicace

Florentin Popescu, „Furca și alte povestiri”, Editura Rawex Coms, București, 2016.

Puțini scriitori de vocație mai cultivă azi povestirea sau nuvela. Despre schiță nici nu mai vorbim, fiindcă n-am mai întâlnit, de mulți

ani, o lucrare reușită. Se pare că I. L. Caragiale a epuizat toată vloga acestei specii concise, sprintare și surprinzătoare.

Dintre celelalte specii, de întindere medie, doar povestirea pare cea mai potrivită, printr-o comunicare directă și convingătoare.

Și iată că Florentin Popescu, scriitor talentat și prolific, a înțeles această cerință a permanenței și ne face surpriza tipăririi, de curând, la harnica editură a Ralucăi Tudor, a volumului „Furca și ale povestiri”.

Despre bogata sa bibliografie, unul dintre cei mai fervenți creatori literari contemporani, redactorul-șef al revistei de succes „Bucureștiul literar și artistic”, prezent și în multe alte reviste culturale din țară, s-ar putea scrie o adevărată monografie, ori chiar o lucrare de doctorat de către un tânăr care vrea să se afirme.

Avea dreptate domnul academician Gheorghe Păun, când scria undeva: „O bibliotecă în stânga, cu cărțile citite!, una în dreapta cu cărțile pe care le-a scris! Și câte a scris! Poezie, reportaj, eseu, roman, monografii, prezentare de carte și prezentare de autori, epigrame. Florentin Popescu are o operă, are și activitate” (Text preluat de pe coperta a patra a recentului volum).

Acum însă mă opresc doar asupra câtorva povestiri din cartea anunțată, afirmând, de la început, că narațiunile sale îndeplinesc cu succes criteriile speciei respective: o relatare de întindere medie, cu o tematică de interes general, cu o problematizare sau un conflict corespunzător, o formă rotundă și un final explicit (moralizator).

Așa este povestirea „Furca” – titlu ales de autor pentru întregul său volum. Pe vremea

când comuniștii strângeau de la țărani cotele obligatorii pentru stat, o țarancă dârză se opune unui activist de partid, cu furca de fân în mână, amenințându-l cu moartea (ceea ce n-ar fi făcut, după cum mărturisește ulterior), dar acela se sperie și trece sub tăcere faptul că a văzut câțiva saci cu cereale, ascunși în podul cu fân – pe care ar fi trebuit să-l ia la cotă.

Povestirea aceasta are o dublă semnificație: că e vorba de-o narațiune la mână a doua, adică rostită de un personaj martor al eveniment, altui personaj narator (adică autorului cărții) – și că, demonstrând dârzenia unei femei simple de la țară, ne sugerează și teama unui comunist de a-i face o nedreptate, prin faptul că tănuiește cele aflate și grupul întreg pleacă mai departe.

La începutul lecturii, am crezut că voi citi, în continuare, tot narațiuni cu tematică rurală, așa cum mai sunt „Cocoșul” și „Bica”.

Dar iată că dau peste o povestire surpriză: „Cerere de emigrare”, care nu este numai urbană, ci ne introduce chiar într-un mediu elevat: dialogul dintre decanul Facultății de filologie și un student, care voia să emigreze în Uniunea Sovietică. A emigra în Uniunea Sovietică (de pe vremea aceea) putea fi un act de bravură, nu unul care să-l pună în derută pe un decan de facultate. Dar succesiunea evenimentelor ne îndreaptă spre demontarea mitului, autorul mizând pe niște dezvăluiri succesive: admirația propagandistică pentru vecina de la răsărit nu este conformă cu realitatea, iar orânduirea socialistă nu va avea trănicie și continuitate.

Florentin Popescu este un autor matur, perspicace, perseverent și de-o profesionalitate demnă de admirat.

Ion Pachia-Tatomirescu

Două esențiale antologii de lirică valahă

Erou lirik-valah și poetică unitate acțional-spațio-temporală. O foarte valoroasă antologie de poezie „clasică și modernă“, de interes național și, în același timp, de referință unional-europeană, este cea bilingvă, în ***limba pelasgă > valahă**** și în ***limba engleză***, imperios întocmită / ivită ***în sfera macrotematică de douăzeci și patru de carate a iubirii aurifere***, grație aportului nobil-spiritual și material, nu al vreunei instituții (ori al „vreunui proiect“ ca, de exemplu, al Academiei Române, al Ministerului Culturii, al Institutului Cultural Român etc.), ci al importantei poete și angliste, prof. Gabriela Pachia: ***Izvorul cu firul de aur / Love's Golden Thread (Antologie din lirica românească de dragoste / An Anthology of Romanian Love Poems)***, Timișoara, Waldpress (ISBN 978-606-614-139-0), 2016 (pagini A-5: 448).

Sunt încorolate – în acest op – tematice poeme a treizeci de poeți reprezentativi pe două secole, născuți între anii 1740 și 1955, atrăgându-se astfel atenția Distinsului Receptor de Poezie Europeană asupra unor „alese flori de lirică

erotică valahă“ („flori“ de care Distinsul Receptor de Poezie din spațiul valahofon s-a mai bucurat, trimestrial, din anul 1996 și până în 2016, fiindcă au fost publicate de-a lungul celor două decenii chiar de excelenta revistă ieșeană, ***Poezia***, care apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România): Ienăchiță **Văcărescu** (1740-1797), Costache **Conachi** (1778-1849), Nicolae **Văcărescu** (1784-1825), Vasile **Alecsandri** (1821-1890), Mihai **Eminescu** (1850-1889), Veronica **Micle** (1850-1889), George **Coșbuc** (1866-1918), Tudor **Arghezi** (1880-1967), Ion **Minulescu** (1881-1944), Vasile **Voiculescu** (1884-1963), Lucian **Blaga** (1895-1961), Ion **Barbu** (1895-1961), Ion **Vinea** (1895-1964), Constantin **Nisipeanu** (1907-1999), Miron Radu **Paraschivescu** (1911-1971), Emil **Botta** (1911-1977), Ștefan Augustin **Doinaș** (1922-2002), Leonid **Dimov** (1926-1987), Petre **Stoica** (1931-2009), Nichita **Stănescu** (1933-1983), Anghel **Dumbrăveanu** (1933-2013), Nicolae **Labiș** (1935-1956), Grigore **Vieru** (1935-2009), Marin **Sorescu** (1936-1996), Cezar **Baltag** (1937-1997), Gheorghe **Pituț** (1940-1991), Constanța **Buzea** (1941-2012), Adrian **Păunescu** (1943-2010), Ion **Pachia-Tatomirescu** (n. 1947) și Adrian **Botez** (n. 1955).

Cercetătorului – fie critic, fie istoric, fie teoretician (desigur, „neînregimentat politic-neopaukerist / neostalinist“) –, având „în față“, „sub lentile“, un important filon de aur al poeziei de dragoste, la distanță astronomică de cancerule excrementismului programat-destructiv de dincoace de anul 1989, i se deschid de-acum luminoase „porți“, ori perspective întru aprofundarea / radiografierea de veridic mare rafinament a lucrării bogatului nostru lirism armonic-reliebat întru catharsis, prin epocile literare ale „simbiozelor“ specifice istoriei cultural-științifice a Pelasgimii > Valahimii: cea ***a clasicism-romantismului*** (cu euro-apoteozare în operele lui Alecsandri și Eminescu), cea ***a realismului*** (cu o culminație neasemuită în opera lui Arghezi), cea ***a parnasianism-simbolismului*** (cu ilustrare „de pisc“ prin Ion Minulescu, prin cele din „parnasiana etapă“, prin „jocul secund“,

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

din poezia lui Ion Barbu), cea *a avangardismului dintre „războaiele mondiale“*, 1914 – 1944 (cu/ fără „clasicizare“, strălucind prin expresionism, dadaism, constructivism, suprarealism etc., prin Lucian Blaga, Ion Vinea, Constantin Nisipeanu, Miron Radu Paraschivescu, Emil Botta, Ștefan Augustin Doinaș, Leonid Dimov) și din cea *a „marii explozii“ lirice, resurecțional-moderniste (din 1965 – 1970) și de fundamentare estetică a paradoxismului* (cu întemeietorii și „purătorii de stindard“ ai paradoxismului prin cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea: Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu ș. a.).

Grație alegerii măiestrite a textelor antologiei în discuție, Distinsul Receptor poate descoperi că liricul erou de sub *flamura macrotematică a iubirii* se exercită într-o a-și alcătui („reedita“) *dumnezeiasca-i pereche / familie* după modelul celei edenice, fie pelasgo- > valaho-zalmoxiene (*Făt-Frumos – Cosânzeana*), fie creștine (*Adam – Eva*), desigur, cu adevăratele-i trăiri *întru catharsis*, pe *o bogată gamă a unității acțional-spațio-temporale*, cu / fără „limite“ tragic-existențiale, *de la clasic-[pre]romantica „grădină“ cu floare-Iubire / Mireasă* „ca o lumină“, ori *de la dumbrava / livada* cu părelnică jumătate / emisferă înaripată ca „singurea și amărâtă turturea, jelindu-și soțul răpus“ (cf. *Într-o grădină / In a Garden*, de Ienăchiță Văcărescu, p. 8 sq.), cu posibilitatea de a se metamorfoza fie în Rai (dacă ești însoțit de Iubită ca esență nobilă, de aur), fie în Iad (de-i vorba „de-absența miresei de platină“ – după cum viersuiește și Nicolae Văcărescu: «În rai fără tine, e moarte, e gheață! / Și în iad lângă tine e bine, e viață! / Și în iarnă cu tine sunt toate-nflorite, / Și în vară când nu ești, sunt toate pierite.» – *În Rai/ In Heaven*, p. 20 sq.), dar și într-o «neagră veșnicie» cu «stea dulce și iubită a sufletului» (Vasile Alecsandri, *Steluța / The Tiny Star*, p. 26), *până la urbea paradoxismului*, unde-s de aflat laboratoarele poetice ale „centimetrului pătrat“ cu *microcosmică densitate de doamne din speța informaterială „Bovary“, „doamne trezindu-se“ catapultate de soartă în cealaltă extremitate, între cele macrocosmice* – după cum lasă a se lămuri, în volumul *Eliberarea de trepte/ Disentanglement from Stairways*, din anul 2015, poetul Adrian Botez: «...madame Bovary – semnalul meu de/ alarmă când – superbă – naivitatea sparge

coaja / oului cu / ciocul – și se trezește *în plină/ viermănoasă mahala / cosmică*» (s-a citat din poemul *Câte madame Bovary / Throngs of Madams Bovary*, p. 430 sqq. / s. n.).

În poemele celui mai de seamă romantic al literaturii universale, Mihai Eminescu, *unitatea acțional-spațio-temporală* este întreaga natură edenică „de dinaintea căderii în păcat“ („*prundul* pe care tremură *izvorul codrului*“ – cf. *Dorința/ Desire*, p. 36 sqq.; „*barca de pe-al codrilor lac* „*încărcat de nuferi galbeni*“ – cf. *Lacul/ The Lake*, p. 40; «*valurile vremii*»/ «*noianul de neguri*» – *Din valurile vremii.../ From Waves of Time...*, p. 70 / s. n.; „*dealul/ colina cu salcâmul cosmic* de pe frontiera dintre teluric și celest“ – cf. *Sara pe deal/ Evenfall on the Hilltop*, p. 72 sqq.; etc.), unde *eroul liric* și *femeia de înmiresit* se încearcă în „*a reedita*“ *o sacră pereche / familie*, întruchipând principiile energetice, *Vir/ Yang – Femina/ Yin*, fie din Zalmoxianism (ca *Făt-Frumos – Ileana Cosânzeana*, urmând modelul perechii secunde, *Soare – Lună*, din panoul central-monoteist-tetradic al Daciei), fie din Creștinism (ca *Adam – Eva*, de lângă panoul central-triadice al Ortodoxismului).

„*Noul Literator*“ și direcția sănătoasă a *paradoxismului întemeiat în România de după „marea explozie lirică“ antiproletcultistă / antistalinisto-paukeristă din 1965*. Foarte utile în vectorizarea Distinsului Receptor, deopotrivă, în plan sincron și, mai ales, în plan diacronic

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

(îndeosebi, pentru cercetătorul „dinamicii” ideilor estetice – „resurecționale”, ori „revoluționare” prin veac –, pentru alcătuitorul istoriei / teoriei literaturii, al istoriei „articolelor-program” din presa culturală etc.), sunt și *antologiile „de reviste”* (din păcate, până în prezent, numai de reviste apărute „pe suport de hârtie”, deși, imperioase se arată prezentului „crizelor și inflațiilor de toate soiurile” chiar și „absolut-inexistentele antologii/monografii” ale revistelor online de cultură din România sfertului de secol de după Revoluția Anticomunistă Valahă din Decembrie 1989), ca, de pildă, cea întocmită de Mihai Duțescu și de Nicolae Petre Vrânceanu, în temeiul unui proiect / serii pentru revista craioveană care apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România, «Noul Literator»: *Poezia*, I, Craiova, Editura Grafix (ISBN 978-606-791-291-3), 2016 (pagini A-5: 290).

Din *Introducere*, de Nicolae Petre Vrânceanu, spicuim și evidențiem (*infra*) – pentru Distinsul Receptor – nu numai câteva precizări ivite dinspre «proiectul realizării antologiei unei reviste», proiect «lansat la începutul anului 2016, în ședințele Cenaclului „Excelsior”, formă de activitate literară patronată de Asociația Culturală și de revista trimestrială de cultură, *Noul Literator*, aflată în al șaselea an de apariție neîntreruptă (decembrie 2010, nr. 1), la Craiova» (p. 5), ci și direcțiile de urmat în poezia contemporană din România acestor anotimpuri „de alarmă și de încordare antiexcrementistă / antimanelistă”.

Revista craioveană Noul Literator – pe urmele de aur ale articolului-program al *Daciei literare*, redactat de Mihail Kogălniceanu, la 30 ianuarie 1840 – *a promovat o poezie din tot spațiul valahofon, întru unitate culturală de Neam/ Popor Pelasg > Valah din Dacia profundă, și militează pentru afirmarea unei lirici valoroase în linia culmilor atinse de întemeietorii paradoxismului, Vasile/ Vasko Popa – Nichita Stănescu – Marin Sorescu – Adrian Păunescu ș.a.*; în acest sens („cultural-giratoriu și cu girofar-curcubeu”), există două mărturii / documente indiscutabile / incontestabile:

- A poetului antologator, Mihai Duțescu, cel ce ne încredințează (de pe prima clapetă a copertii):

«Onorându-și cartea de vizită, revista *Noul Literator* publică, iată, antologia de versuri care-i

poartă numele, adunând laolaltă lirica apărută în paginile sale în ultimii ani și poeme ale unor nume importante din poezia română contemporană și din diaspora, creatori de toate calibrele, prezenți în paginile acestei prestigioase publicații. [...] Nume de referință ale literaturii contemporane din Europa și America apar aici și mi-aș permite să amintesc câțiva dintre ei: Theodor Damian (SUA), Nicolae Dabija (Republica Moldova), Galina Furdul (Republica Moldova), Slavco Almăjan (Serbia), Ioan Baba (Serbia), Vasile Barbu (Serbia), Adam Puslojić (Serbia), Ion Miloș (Suedia), Valentina Atanasova (Bulgaria). Sunt convins că peste ani, literatura perioadei acesteia va putea fi analizată și cu ajutorul antologiei noastre...»;

- A scriitorului antologator, Nicolae Petre-Vrânceanu, cel ce în *Introducere* atrage atenția și asupra structurării „întregului” volum de „poeme neoliteratoriste” în cinci „părți” / „secțiuni”:

I. **Repere ale liricii românești pe teritoriul vechii Dacii;** / II. Poeți români contemporani din diaspora prezenți în *Noul Literator*; III. Poeți din România, membri ai UR, colaboratori ai revistei noastre [...]; IV. Poeți contemporani, membri ai Asociațiilor și Cenaclurilor Culturale, care au publicat cel puțin un volum de poezie sau care dețin un volum în manuscris; V. Addenda [...]] (p. 6 / s. n.); «Încă din nr. 2 al *Noului Literator* (martie 2011), publicam în paginile revistei două scurte prezentări și traduceri trimise de [...] Ion Pachia-Tatomirescu [...]: poemul religios *Te Deum Laudamus...* [de sfântul Niceta Remesianu], scriere adoptată de întregul cler al Creștinătății, apărută în partea a II-a a secolului al IV-lea, după Hristos [...] și poemul *Alexander Magnus in Monte Chelion* [de Aethicus de Dacia / Aethicus Histricus, d’Ister / Donares etc.] / [...] (sfârșitul secolului al V-lea, d. H.) [...]. Un alt mare creator al antichității, exilat la Tomis [...], Publius Ovidius Naso, este evocat în paginile revistei [...]. Au fost semnalate influențe târzii în scrierile lirice ale lui Ienăchiță Văcărescu, Costache Conachi și Ion Budai-Deleanu. (p. 12).

Aureliu Goci

Amprenta divină și miracolul credinței

Poezia Elenei Armenescu ne propune un proces de cunoaștere și chiar o scară în trepte spre profunzimile credinței. Câtă vreme credința pretinde și o predestinare și o configurare a existenței, poezia nu poate decât să eternizeze spiritul evadării – o evadare spirituală din concretul existențial. Omul religios este un pătimaș, un exaltat, pentru că lumea sa adevărată este în altă parte decât în lumea concretă care încearcă prin toate mijloacele să-i sufoce elanul religios. Nu altceva dorește să exprime doamna Elena Armenescu oferindu-ne **Constelația inimii**, adică eflorescența preaplinului său sufletesc, pătruns de iubirea pentru Iisus Cristos.

Originalitatea autoarei române este indiscutabilă, așa cum este cu totul evidentă legătura profundă cu poezia religioasă românească, mai ales în formele în care ea s-a exprimat între cele două războaie mondiale.

Nu este deloc întâmplător că patru dintre cei mai importanți scriitori bisericești și reprezentanți ai literaturii religioase: Nichifor Crainic, Vasile Voiculescu, Radu Gyr, Sandu Tudor, au fost printre cei mai cultivați și instruiți cărturari ai literaturii române. Din păcate, exegeza mai nouă nu mai ia în calcul literatura religioasă, interesată fiind mai degrabă de experimente estetice, de formule inovatoare ale avangardei care atrage tineretul, dar are și un răsunet mai pregnant în noul context european. Dar credința și tradiția reprezintă două concepte fundamentale ale actului literar, începând chiar cu sensul primar, etimologic al cuvântului, adică de "fundamente" de temelie, de fundație a unei construcții făcute să reziste peste veacuri.

Autoarea diversifică ipostazele de adresare către Ființa Divină, de la copilul care abia a învățat să vorbească și chiar vorbește cu Iisus Cristos, la tânărul aflat la vârsta tuturor tentațiilor și încercărilor, care se roagă cu ardența vârstei și intensitatea pasională până la omul matur sau

a celui ajuns la vârsta senectuții care s-a împăcat cu lumea și cu Dumnezeu și se pregătește de "Marea Trecere" în lumea de Dincolo a Eternității.

Discursul poetic religios are specificitatea lui, trebuie să fie original, estetic, dar să păstreze și să potențeze adevărul credinței. În poemul următor, portretul lui Iisus rămâne cel cunoscut de toți, dar expunerea aleasă aparține autoarei: «Calea este grea și drumul sinuos/ Când vrei s-ajungi aproape de Hristos/ Mi-am jupuit genunchii prin coclauri/Să pot ajunge s-aduc lui Iisus lauri// Să-ncununez cu frunze și-mbobocite flori/ Minunata frunte - cândva - năpădită de sudori/ Când El, învățătorul neamurilor cu iubire aduce/Vestea cea bună celor ce l-au răstignit pe cruce// Și-a dat duhul iertând pe schingiuitori/Împlinind voia Tatălui - în chinuri, te trec fiori/ Gândindu-te la cele șapte cuvinte, doar șapte/ "Tată, iartă că nu știu ce fac" în capul lor e noapte!».

Poezia exclusiv religioasă a doamnei Elena Armenescu nu e monotona, nu învăluie cititorul cu rugăciuni și invocații inerțiale, pentru că afirmă un autentic și credibil adevăr sufletesc generat de elanurile unei inimi curate și devotate credinței în Dumnezeu. Rugăciunea simplă, elementară, rămâne mai aproape de spiritul credinței, de aspirația genetică a sufletului omenesc de a înflori și a se împlini prin întâlnirea cu Dumnezeu. Revenirea la rugăciunea primară, la spiritualitatea genuină a adorației religioase, creează aripi noi și idealuri morale poeziei timpului nostru, sufocată de multă vreme de inovații complicate (sau minimaliste) într-un cuvânt revine la firescul și simplitatea adresării către un Dumnezeu apropiat și atent la chemarea rugătorului sincer și curat sufletește. Devoțiunea și evlavia însoțesc toate textele care au însă o tematică și o problematică diversă: iubirea, familia, relațiile comunitare, iubirea aproapelui.

Elena Armenescu, cu gândurile curate și cu simțurile sale alese, descoperă amprenta divină peste tot, de la plăpânda iarbă la fruntea gânditoare.

Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie • Poezie

Teodor Oancă

Rondelul plecării

În memoria lui Ov. Ghidirmic

Te-ai depărtat de casă și de noi
Când ai crezut o voce că te cheamă,
Noi n-am avut niciun motiv de teamă
Că dacă pleci n-o să mai vii-napoi.

Dar temeri apărură mai apoi
Și bănuim că ești cumva la vamă.
Te-ai depărtat de casă și de noi
Când ai crezut o voce că te cheamă.

Cum nici nu poți destinul să-l îndoii,
În beznă să-l trimiți, de bună seamă,
Să-l pui în chingi și-n lanțuri de alamă
Și de puteri perfide să-l despoi...
Rămâi departe, dar în gând la noi.

Semn de carte • Semn de carte • Semn de carte • Semn de carte • Semn de carte

A apărut recent o nouă ediție a poemului/ carte intitulată *Povestea Vânătorului de Fluturi*, dedicată „copiilor de toate vârstele”, cum precizează autorul, Nicolae Petre Vrânceanu. Ilustrația poemului, apărut la Editura Contrafort, Craiova, este realizată de artista plastică Aurora Speranța într-o manieră clasică, elegantă, subliniind mesajele acestei adevărate „arte poetice” a cunoscutului scriitor.

Cronică muzicală • Cronică muzicală • Cronică muzicală • Cronică muzicală

Mihaela Chirițescu

Simon Boccanegra – între domnie și agonie

Simon Boccanegra este o operă cu un prolog în 3 acte de Giuseppe Verdi, după un libret de Francesco Maria Piave, bazat pe piesa de teatru *Simón Boccanegra* de Antonio García Gutiérrez.

Istoria ne spune că Simon Boccanegra a fost primul doge al orașului Genoa. A fost numit doge în 1339, însă după numai șase ani a fost suspendat de adversarii politici. Și-a recăpătat poziția în 1356 și a rămas doge până la moarte, în 1363.

Spectacolul jucat la Opera Română din Craiova întrunește artiști de naționalități diferite: regia artistică este semnată de Plamen Kartaloff (Bulgaria), asistent regie artistică Arabela Tănase, regia tehnică Mihaela Grama, scenografie Răsvan Drăgănescu, conducerea muzicală Walter Attanasi (Italia), maestru de cor Bogdan Botezatu.

Simon Boccanegra (Alexander Aliev - Rusia), propus și ales doge de popularii Ghibelline, îi are dușmani pe aristocrații Guelf. Domnia sa este presărată de multiplele rivalități cu Veneția. Însă rivalitatea cea mai puternică nu avea să vină din partea adversarilor politici, ea fiind cauzată de o idilă pe care Simon Boccanegra o avusese cu fiica liderului aristocraților Guelf, idilă care nu a putut fi dată uitării pentru că din ea a rezultat o fiică, Maria (Renata Vari). Pentru că era copil nelegitim, Maria nu a avut șansa să crească lângă părinții ei. Ea a fost adoptată de familia Grimaldi, care a și rebotezat-o, Amelia. Iubitul Ameliei este Gabriele Adorno (Francesco Grollo - Italia). Acesta complotază împotriva lui Boccanegra, avându-l aliat în acest complot chiar pe Fiesco, unchiul Ameliei. Dogele plănuia căsătoria Ameliei cu Paolo Albiani (Ioan Cherața), liderul plebeilor. Gabriele o iubește pe Amelia și nu-și

propune să renunțe la ea nici atunci când i se spune că ea nu este o Grimaldi, ci o orfană cu un trecut neînsemnat. Amelia îndrăznește să îi mărturisească lui Boccanegra iubirea ei pentru Gabriele, inamicul lui.

Printr-o întâmplare fericită, Boccanegra și Amelia își dau seama că sunt tată și fiică, ei purtând medalioane identice. Boccanegra îi spune lui Paolo că înțelegerea de a se căsători cu Amelia nu mai rămâne valabilă.

Paolo și Pietro (Dragoș Drăniceanu) plănuiesc răpirea Ameliei. Însă Amelia își continuă rolul femeii puternice către care, în cele din urmă, soarta și-a întors privirea și reușește să se salveze singură din mâinile răpitorilor, păstrând secretul identității celui ce a răpit-o.

Boccanegra este învins, dar nu de adversarii politici, ci chiar de apropiatul lui, Paolo, care îi pune otravă în apa de băut.

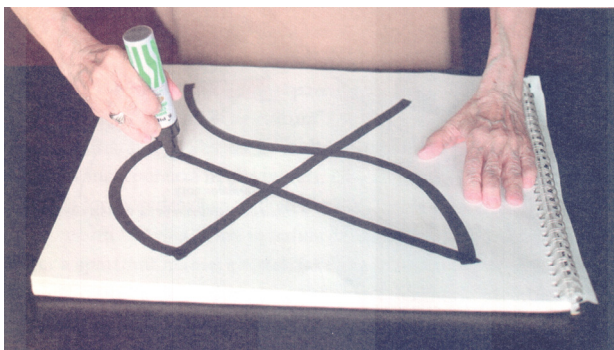
Boccanegra nu a putut să se bucure nici de victoria politică, nici de magnifica regăsire a fiicei sale. El le-a dat binecuvântarea lui Gabriele și Ameliei. Paolo, trimis la execuție, mărturisește că el este vinovat de răpirea Ameliei și de otrăvirea lui Boccanegra. Personaj-pion al piesei, Paolo scrie istorie. Boccanegra se împacă cu Fiesco, iar dorința cea mai arzătoare este aceea de a-l numi succesor pe ginerele lui, Gabriele, liderul opoziției. Figura împăciuitoare a piesei este chiar Gabriele, care o iubește necondiționat pe Amelia.

Simon Boccanegra este o piesă cu o puternică importanță istorică și nu numai. Învățămintele valabile în orice epocă, în orice societate, se pot desprinde din subiectul complex.

Artă plastică • Artă plastică • Artă plastică • Artă plastică

**Participarea României la cea de-a 57-a
Expoziție Internațională de Artă Bienală de la Veneția
13 mai - 26 noiembrie 2017**

**Geta Brătescu
„Apariții”**

Noua Galerie a Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistică din Veneția este un spațiu important pentru familiarizarea publicului larg cu opera Getei Brătescu. Două coordonate definesc identitatea acestui spațiu în ecuația dată: el este deopotrivă un cabinet de studiu - ce oferă condiții pentru imersarea în lectura catalogului și parcurgerea altor materiale relevante pentru traiectoria artistică și intelectuală a Getei Brătescu - și o expoziție concentrată având ca temă procesul de creație al artistei.

Aici sunt prezentate două lucrări emblematicale ale Getei Brătescu: seria de litografii *Medeea* (1980-81), împreună cu documentația preliminară ce o însoțește (*Mediterana*), și filmul *Mâna trupului meu* (1977). *Medeea* este o serie complexă care evidențiază, precum *Faust*, acordul perfect între forța intelectului și măiestria artistică, iar *Mâna trupului meu*, un film de o importanță crucială în parcursul Getei Brătescu, ne face părtași la actul facerii.

În acord cu atenția acordată procesului de lucru și cercetării artistice, expunerea este completată de câteva albume de călătorie ale Getei Brătescu, documentând călătoriile ei în Italia din 1966-67 și 1977.

Consistența, integritatea, calitatea estetică și intelectuală a demersului Getei Brătescu,

incredibila prezență a artistei - care se dezvăluie prin lucrările în care ea se auto-reprezintă, dar și în personajele feminine pe care le invocă - transformă Pavilionul României și Noua Galerie într-un „atelier continuu” pentru fiecare vizitator în parte.

Autoportret în oglindă, 2001

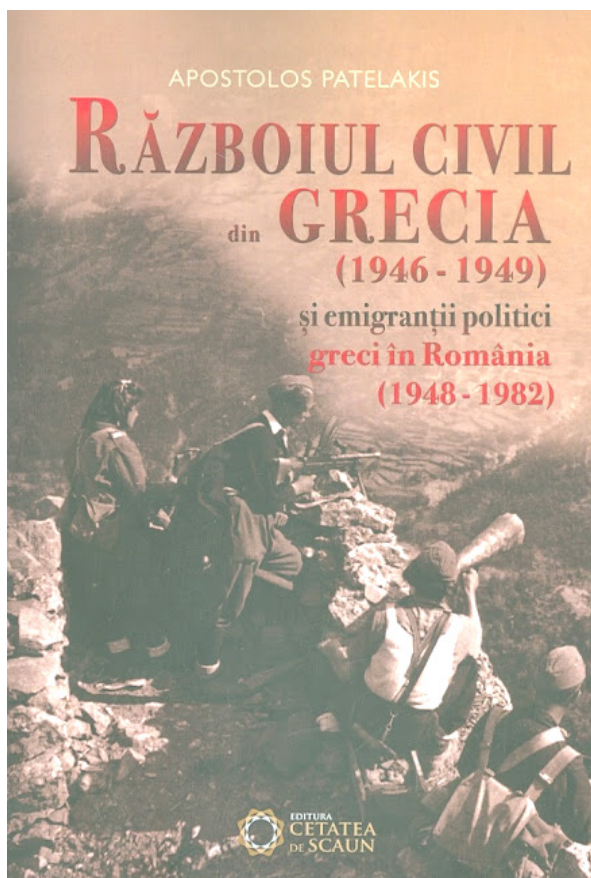
Legs in the Morning, 2009

Mircea Pospai

O interesantă carte lansată la Craiova:

**„Războiul civil din Grecia și emigranții politici greci în România”,
de Apostolos Patelakis**

Fără îndoială, orice carte are o viață a ei, care începe când ideile se conturează în mintea autorului și, teoretic, nu se sfârșește decât atunci când ultimul exemplar dispare fizic, oriunde s-ar fi aflat el. Dar există, ne-am obișnuit, un moment care ar putea fi numit „botezul” unei cărți și anume lansarea ei către cititori. Este foarte important acel moment, locul și contextul în care se desfășoară, precum și ecoul pe care îl stârnește.

Ei bine, lansarea cărții cu titlul de mai sus, aparținând distinsului profesor și cercetător grec (născut și școlit în România) Apostolos

Patelakis a avut loc în cadrul ediției a IV-a a Conferinței Internaționale „Politică. Diplomatie. Cultură”, desfășurată la Craiova în intervalul 7-9 iunie. Anul acesta, Conferința a fost organizată de Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman” în parteneriat cu Ambasada Republicii Polone la București, Academia Oamenilor de Știință din România – Secția de Științe Arheologice și Istorice și Universitatea din Craiova – Facultățile de Științe Sociale și Teologie Ortodoxă. Un număr de peste 70 de profesori și specialiști din România și străinătate au dezbătut, la Biblioteca Județeană „Alexandru și Aristia Aman”, la Muzeul de Artă din Craiova și la Centrul de Restaurare al Facultății de Teologie din Craiova, subiecte științifice de actualitate, teme și direcții noi în cercetare, cultură și educație.

Lansarea cărții profesorului grec Apostolos Patelakis, din Salonic, „Războiul civil din Grecia (1946-1949) și emigranții politici greci în România (1948-1982)”, apărută la prestigioasa editură „Cetatea de Scaun” din Târgoviște, a ocupat un punct important la secțiunea „lansări de cărți”, s-a bucurat de aprecierile unor renumiți cercetători și de o deosebită atenție din partea publicului.

Primul care s-a referit la această lucrare a fost profesorul Gheorghe Onișoru, de la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, cel care, de altfel, a scris și studiul introductiv la lucrare. Profesorul Onișoru s-a referit pe

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

larg la aportul acestei lucrări în cunoașterea istoriei contemporane a Greciei, precum și la rolul ei pentru dezvăluirea prea puțin cunoscutei istorii a emigranților greci în România. Profesorul Onișoru consideră că Patelakis (fiu al unor emigranți greci în România) a reușit să scrie, fără ură și părtinire, despre o pagină de istorie ce cuprinde o rană care cu greu s-a vindecat și că această lucrare deschide o direcție de cercetare care va oferi multe surprize în anii care vor veni. Profesorul Sorin Liviu Damean, decanul Facultății de Științe Sociale a Universității din Craiova, a menționat că această carte constituie o amplă sinteză, cu foarte multe date necunoscute istoricilor români și a subliniat efortul autorului, căruia i-au trebuit mulți ani de documentare, pentru realizarea unei lucrări care umple un gol în istoriografia română. Cercetătorul Leonidas Rados, de la Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” de la Iași, s-a referit la contribuția autorului la cunoașterea vieții și activității emigranților politici greci în România și a reliefat unele aspecte ale vieții în coloniile de copii organizate în epocă, într-unele dintre acestea petrecându-și câțiva ani și tatăl său, binecunoscutul profesor Andreas Rados. Cercetătorul Leonidas Rados a subliniat că această lucrare constituie și un dar pentru foștii emigranți politici greci care doresc să afle cât mai multe lucruri despre evenimentele la care au participat, dar nimeni, până azi, nu le-a oferit o astfel de lucrare bine documentată, pe lângă interesul științific pe care-l stârnește în rândul istoricilor.

În ce privește interesul publicului, faptul că somptuoasa sală "Acad. Dinu C. Giurescu", a centenarei bibliotecii craiovene, s-a dovedit neîncăpătoare, spune aproape totul. Menționăm

participarea foștilor colegi de facultate ai autorului, rude, prieteni, precum și membri ai comunității elene din Craiova. În final, autorul a acordat autografe celor care au dorit să cumpere această interesantă carte.

Este remarcabil faptul că lucrarea s-a bucurat de interesul revistelor încă înainte de lansare și reținem aici concluziile la care a ajuns și conferențiarul universitar Mihai Ghițulescu, de la Craiova, în cronica sa din revista Ramuri: „Cartea lui Apostolos Patelakis este prima care creează o imagine de ansamblu, destul de clară, asupra unei chestiuni în general ignorate. E o poveste complicată, cu urcușuri, coborâșuri, serpentine, care merge de la viața de zi cu zi a unor refugiați amărâți până la relațiile dintre state, trecând prin tenebrele subteranei comuniste internaționale. Aflăm multe lucruri, dar în diverse puncte apar și mai multe întrebări. Când nu știam nimic, nu prea aveam nici curiozități... Acum... Patelakis are meritul de a fi intrat puternic în subiect, deschizând o cale largă din care, pe diverse aspecte particulare, pot avansa atât cercetători români, cât și greci. E chiar necesar să se implice și unii și alții, căci șansele de a mai găsi pe cineva care să se descurce atât de lejer în ambele culturi sunt minime”.

Autorul acestor rânduri își îngăduie, în final, ca istoric și scriitor, opinia că Apostolos Patelakis a reușit o documentare științifică de excepție, a valorificat obiectiv experiența propriei vieți, a creat cadrul, aproape filmic, pentru înțelegerea evenimentelor de către cititor și a venit în întâmpinarea dorinței de cunoaștere a unei etape istorice cu puternice reverberații în contemporaneitate.

Mihaela Rădulescu

Recuperarea identității prin analiza introspectivă – *Dincolo de orizont*, Ioana Heidel

Romanul *Dincolo de orizont* al Ioanei Heidel aparține literaturii memorialistice, dar în același timp depășește această încadrare prin modul în care autoarea surprinde naratologic un conținut tematic variat. Scrisă dintr-o perspectivă narativă subiectivă, cartea propune o analiză a universului exterior și interior prin prisma introspecției. Autoarea nu așterne pe hârtie doar conținuturi sufletești, ci mai degrabă își caută identitatea, echilibrul, resortul spiritual fundamental al ființei umane, prin intermediul memoriei involuntare, retrospective. Personajul narator, eroina romanului, supune întregul traseu formativ unui îndelung proces al observației și reflecției. Narațiunea epică este apanajul unei călătorii în subconștient, dar, desigur, fixată în coordonatele realității, ale lumii.

Copilăria petrecută în spațiul oltenesc, Goicea, se derulează de multe ori în decoruri pitorești, lumea evocată constituind un frumos tablou al vieții la țară. În ciuda faptului că e fată și nu fiul mult dorit, personajul narator pornește în viață cu entuziasm; răspândește voie bună și o energie debordantă. Credința în superstiții e o coordonată esențială a geografiei spirituale oltenești, iar visul mamei adăpostește semnificații pe care autoarea le va decodifica mai târziu, asumându-și-le în planul simbolicului. În sens alegoric, cei trei călăreți (din visul mamei) care i-au răpit copila și care dispar dincolo de orizont sunt un preambul al destinului eroinei. În plan simbolic, visul e o premoniție a evoluției personajului-narator.

Ioana va trăi și își va creiona personalitatea sub semnul a trei culturi: oltenească, săsească și germană. Un reper esențial în evoluția sa spirituală îl reprezintă anii studenției la București,

unde îl întâlnește pe sasul Sven, un om care aparține unei alte zone spirituale. În casa socrilor de la Sighișoara, descoperă alte valori și alte obiceiuri, ceea ce impune asimilarea și acceptarea lor. Ioana știe să preia și în același timp știe să-și conserve ideile de care are nevoie. Se află la interferența a două culturi: săsească și oltenească. Cu toate acestea, ea își păstrează identitatea sufletească în contextul întrepătrunderii cu spațiul ardelenesc.

Centrul de greutate al firului epic e dat de momentul în care copilul lor, Hendrik, se îmbolnăvește, iar serviciile medicale din perioada comunismului nu erau calitative. Boala de care suferea copilul necesita un tratament în străinătate. Ioana trece peste orice barieră ideologică, e o femeie puternică și își asumă cu eroism responsabilitatea de mamă. Sistemul comunist este înfrânt de o femeie care își iubea nespus de mult copilul; trece de orice politică de securitate, are o răbdare de fier atunci când așteaptă semnarea actelor, depășește orice obstacol. Are o personalitate care impune, dar totodată, e o mamă care speră, luptă și care e fragilă afectiv atunci când soarta copilului e în joc.

În Germania ia contact cu un alt tip de civilizație, trebuie să asimileze valorile occidentale, să se adapteze mediului și să lupte pentru sănătatea lui Hendrik. Spirit autodidact, învață limba germană și se orientează către o altă profesie. Cu toate că în Sighișoara fusese inginer CAP, aici îmbrățișează o profesie cu totul nouă. Prin muncă asiduă și voință, reușește să facă performanță în domeniul IT. Copilul se însănătoșește, Sven vine în Germania, familia urmându-și cursul firesc al vieții.

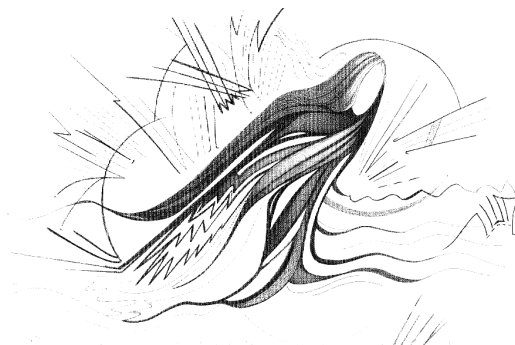
Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

Dar Ioana caută permanent contactul cu România, ceea ce atestă nevoia de regăsire a echilibrului primordial: recuperarea identității. Fiecare individ aparține unei anumite zone cultural-spirituale; e vorba de spațiul în care ne naștem și de aceea suntem tentați să ne reîntoarcem de fiecare dată în locul natal, fiindcă acolo ne simțim împliniți sufletește. Ei bine, personajul-narator face călătorii dese la Goicea sau Sighișoara, sunt momente de regăsire, redefinire a ființei în raport cu timpul și spațiul. În acest punct găsim cheia interpretării alegoriei din subsidiarul textului romanului: revenirea în spațiul căruia îi aparținem echivalează cu dobândirea liniștii, cu recuperarea adevăratei personalități.

Romanul *Dincolo de orizont* e unul complex, total. Poate fi receptat ca bildungsroman, deoarece asistăm la evoluția, maturizarea Ioanei; e un roman cu temă politică, fiindcă tratează explicit problema comunismului, o perioadă în care România intră în criză economică; poate fi interpretat ca roman social, autoarea realizând o frescă a societății românești, aflată la răspântie ideologică; nu în ultimul rând, e un roman autobiografic, o carte în care eroina se demască, narațiunea anulând granița dintre ficțiune/beletristică și realitate. E o carte despre un destin, despre un om aflat la confluența a trei spiritualități: oltenești, săsești și germane. Cu toate acestea, Ioana știe să-și conserve identitatea culturală, prin intermediul scrisului, ca proces de rememorare și observație a evoluției.

Narațiunea e captivantă, dinamică prin fiorul acțiunilor relatate, construcția epică mizând pe o arhitectură stilistică amplă. Tensiunea evoluției epice e menținută de periplul evenimential al personajului-narator, frazele acoperind un registru lingvistic fără ornamentații stilistice; e o scriere memorialistică, construcția textului fiind efectul autenticității

trăirii. Eleganța frazei derivă din profunzimea gândirii, romanul constituindu-se astfel din secvențe narative îmbinate cursiv și cu real talent stilistic. Răsfrângerea eului în oglinda timpului se face treptat, retrospectiv, adesea insinuant, procedeul introspecției optimizând relația dintre autoare și lumea exterioară, ceilalți. *Dincolo de orizont* e un roman al recuperării identității într-o lume variată sub raport ideologic; e un roman al regăsirii.

Mihai Antonescu

Maria Matei - „În traversarea vieții” Destinul pragurilor

Uneori se întâmplă să ne cadă sub ochi cărți a căror ciudată alcătuire ne îngândură și ne obligă cumva la o mai atentă supraveghere a textului, iar mesajul, învelit în lumina surprinzător așezată fix între vis și realitate, să ne tulbure clipa lecturii. Spunem toate astea sub impresia celei de-a doua cărți a doamnei Maria Matei – „În traversarea vieții”, Editura MAGIC PRINT, Onești, 2016.

Aici, autoarea nu mai mizează atât de mult pe contemplația afectivă ca în primul volum „Hipnoza Cuvintelor”, ci, într-o cu totul altă cheie textuală, află și impune praguri de trecut dintru stare întru altfel de stare, pariind pe clar-obscurul expresiei, așa ca și cum visul visat să se facă tot una cu starea de veghe a nesomnului, care tot un fel de vis este: „Renunț.../ și mă retrag.../ și zbor.../ spre veșnicul apus din calea umbrelor./ iar un ecou se-apropie de cel nemuritor./ și-n somn adânc te las în toamnă...” (din poemul *Gânduri și vise*).

Infinitul e în azur, frazele sunt de mătase, cum susține poeta. Imaginarul e la el acasă, iar forța de expresie este una calmă, lunecoasă, așa ca și cum s-ar teme să calce pe umbra rotitoare a pomului, de teamă să nu-l văduvească de mireasma florilor.

Doamna Maria Matei poate fi catalogată drept o poetă atipică, sub aparența unei dezordini vizibile cumva, pândind focul unor revelații și trăiri imposibil de transmis altfel, un cod secret al comunicării cu spirite aidoma, ne vine a crede: „Cred că nu știi.../ unde este micul univers în care/ ochii noștri se întâlneau țințiți/ păreau întrepătrunși și curați ca-o lacrimă mare/ a unei dimineți de rouă neatinsă de umbrele nopții.../ Cred că nu știi...” (din poemul *Nu știi*).

Cum se vede, anume cităm doar părți din întregul poemelor dând astfel frâu liber curiozității cititorului înspre bucuria rotundă a lecturii întregului. Firește, secretul poetei Maria Matei constă în aparenta simplitate a spunerii, în delicatețea unui altfel de veșmânt (nicidecum de neluat în seamă) în care-și învelește stările, trăirile, cum și fără-de-graba cu care pășeste peste pragurile lumesc-nelumescului într-o eternă invitație spre

regăsirea de sine: „Cât de tăcută ești astăzi!/ Ascunsă după perdeaua firavă/ Cuvintele le-ai îngropat în otravă/ Pustiul îl aduci lângă tine,/ Ești gheață, murmur, suspine./ Și toate le ascuți în surdină...” (din poemul *Inimă pictată*).

Concluzionând încă o dată, am putea spune că poeta își determină cu bună știință propriile praguri de trecut, conștientă la rândul ei că orice prag este temelia unei porți sau uși (na!), care încă mai ascunde în petrecerea ei măsura și foamea de „altfel”, de „altceva”.

Și da, „Ochii tăi mai strălucitori ca oricând/ Au străpuns cu delicatețe cuvintele/ Care dansau voioase/ Pe-un petec flămând”. Asta din poemul *Pe un petec flămând*, în care ne-am lăsat o clipă și noi duși la vale de frumusețea spunerii, mai vălurind pe ici, pe colo.

Aureliu Goci

Romanul vieții artistice și muzica lumilor paralele

Elisabeta Iosif a debutat în 1985 cu povestiri fantastice în volumul „Zeița fără chip” (Editura Ion Creangă) și, după un volum de eseuri (1985) și trei volume de versuri, a abordat din nou cea mai complexă subspecie a prozei – narațiunea fantastică – , mai întâi cu povestiri („Globul de cristal”, ed. Anamarol, București), iar acum cu romanul „Contele de Madeira”, un text complex, de o diversitate tipologică, cu straturi istorice alternative, pornind de la o perspectivă socială și până la inserții de miraculos, divagații esoterice, autocomentariu reflexiv, ironic și digresiuni sarcastice.

Nici vorbă de apropierea de basmul popular și nici de proza fantasmagorică a lui Caragiale-Tatăl sau a lui Gala Galaction. Referințele sale țin de formele moderne de intruziune a unei supra-realități miraculoase ori esoterice din nuvelele lui Mircea Eliade. Fantasticul românesc s-a generat din spiritualitatea religioasă care a polarizat strict Binele și Răul, Frumosul și Urâtul, Realul și Irealul, ori Suprarealul și Imaginarul – construcții ale conștiinței în zona fabulației și miraculosului.

În marea proză a lui Mircea Eliade, fantasticul se înscrie în teritorialitatea fabulației generate de gândirea religioasă, ca evadări ale unei conștiințe lucide, logice și raționale care se întâlnește cu structurile arhetipale și preexistența mitului în gena ființei românești.

Filolog de formație, doamna Elisabeta Iosif cunoaște prea bine dezvoltările și derivațiile fantasticului românesc pentru a se poziționa pe un teritoriu inedit, cu aspecte care generează și susțin originalitatea creației sale.

Meditația asupra fenomenelor miraculoase, stranii, diverse și diferite față de o logică rațională

– ceea ce este altceva decât logica ilogică la modul sublim din poetica suprarealismului – particularizează conștiința Poetului, definibilă prin proiecțiile ficționale în lumi imaginare, și artistic vorbind, imaginabile. Eroul romanului, Victor, student, marcat de un câmp deosebit de energie, are viziuni și vedenii supranaturale generate de o „psihoză acută”, dar și posibilitatea unor conexiuni telepatice atât cu oamenii cât și cu natura, cu Tăul Zânelor din munții Călimani sau cu trandafirul înflorit. Un personaj pitoresc și simbolic, mătușa Varvara vine dintr-un timp arhaic, esoteric: „Mătușa Varvara, prin gesturi simple, provenite din timpuri uitate, prin vorbe de duh, prin explicații logice, mă învăța să mă degajez. În casa sa era un adevărat laborator esoteric: pe pereți, mari desene, cristale prinse în spirale de cupru, cornuri metalice – toate păreau să comunice cu altă dimensiune. Acolo, în acel sat cu cerul deschis larg deasupra omenirii, departe de lumea dezlănțuită, mătușa Varvara folosea diferite materiale, în calitate de «rezonatori» sau coduri, captând anumite energii benefice. Dar am putut descoperi și altceva, și anume că în fiecare ființă există diferite posibilități latente printre care telepatia, visele premonitorii care sunt, de fapt, o percepție a evenimentelor ce s-ar putea întâmpla...”

Cotidianul întâmplărilor și confruntărilor se simetrizează cu universul vieții artistice, conturând personaje și personalități din domeniul vieții artistice care au diverse pasiuni și activități colaterale, de la contemplația estetică a naturii la cultivarea trandafirilor. De altfel, toate celelalte personaje, în afara protagonistei, pianista de excepție, Isabella, sunt doar ușor conturate pentru a sugera doar comunitatea, prezența plurală a

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

artei, indestructibilă ca unitate și totuși prezentă numai ca individualitate. Desigur, proza de această factură vine din universul filosofic și narativ al lui Mircea Eliade, autor, de altfel, amintit de mai multe ori în roman. Este vorba despre un roman anticonvențional, fragmentar și trepidant, copleșitor prin informații și diversitatea mediilor, prin modul degajat (sau indiferența) cu care autoarea își apreciază creația complexă și cursivă, dar și creativitatea eflorescentă, permanent sub o autosupraveghere subtilă. Dar trebuie să mai amintim și despre rafinamentul stilistic, spiritul (auto)ironic, proiecția sarcastică.

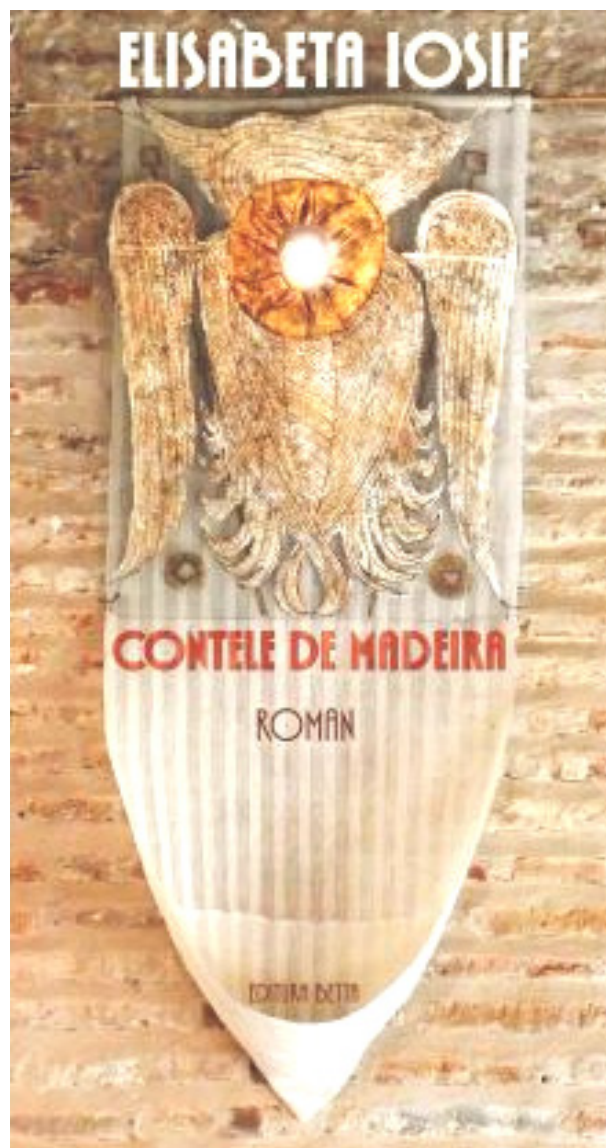
Autoarea deține profunde secrete esoterice și multiple inițieri în comunicarea interdimensională, informații telepatice, nivele de energie, fiind ceea ce și definește în roman ca o **conștiință înaltă**. În esență, este un roman despre universul și miracolul creației, fie că vorbim despre muzică, pictură sau poezie, cu sentimentul unui vechi sincretism al artelor, reactualizat în perioada postmodernistă.

Discursul narativ adăunează întâmplări reale sau mitologice, povești exotice și senzaționale, impresii de călătorie, mici foiletoane despre spiritul de evaziune, reformulate și la orizontala geografică și pe verticala istorică – vezi convorbirea cu poetul Ovidiu, exilat la Pontus Euxinus, sau dialogul cu zeul Apollo. Conceptul tradițional de „fantastic” are o arie de semnificație restrânsă față de extensiunile narrative ale doamnei Elisabeta Iosif. Chiar și meșteșugul estetic nu este doar o „ars combinatoria”, ci o alchimie magică. De aceea muzica reprezintă un discurs artistic pe deplin metaforic și simbolic, excluzând orice retorică.

Deși are și volume de versuri, romanul doamnei Elisabeta Iosif este lipsit de orice urmă de lirism, care ar fi parazitat într-o structură narativă complexă ce poate așeza față în față universul artistic evoluat și un personaj ca mătușa Varvara, o femeie care canalizează energiile benefice pe

liniile ancestrale ale spațiilor sacre și realizează, sinergetic, conexiunea cu astralul.

Doamna Elisabeta Iosif revine în prim-planul actualității literare cu un roman de caractere, dedicat lumii artiștilor, legând o tradiție care trimite la marile romane ale lui G. Călinescu sau Mateiu Caragiale, fără a sugera mai mult decât o tradiție tematică și tipologică. Autoarea a scris un roman alert, de o impresionantă cursivitate, care unifică fragmentele și componentele narrative într-o structură unitară și fluidă, reconfirmând dominantele artei sunetelor. Spirit muzical profund, acoperă integral universul creației dedicate acestei arte sublimă și slujitorilor ei geniali.

Rusalia Crăciunoiu

Harul de a picta icoane pe sticlă

Cornelia Mîndreci este profesoară de limba și literatura română la Liceul „Matei Basarab” din Craiova și continuatoare a unei înțeleptici artistice vechi ce-și are începuturile în zona Transilvaniei, în secolul al XVIII-lea, și anume pictarea icoanelor pe sticlă. Frumusețea acestor icoane ne fascinează prin coloritul și frumusețea imaginii, deși acest tip de pictură ne apare, de cele mai multe ori, ca fiind naiv sau ca o compoziție artistică mai puțin elaborată. Răbdătoare în fața paletelor de culori, Cornelia Mîndreci deține tehnica de redare a forței autenticității. În icoanele pe care le-a pictat se remarcă farmecul decorativ deosebit și harul mâinii ce cunoaște taina culorilor, așa cum numai iconarii celui mai vechi centru de pictură pe sticlă de la Nicula o știau.

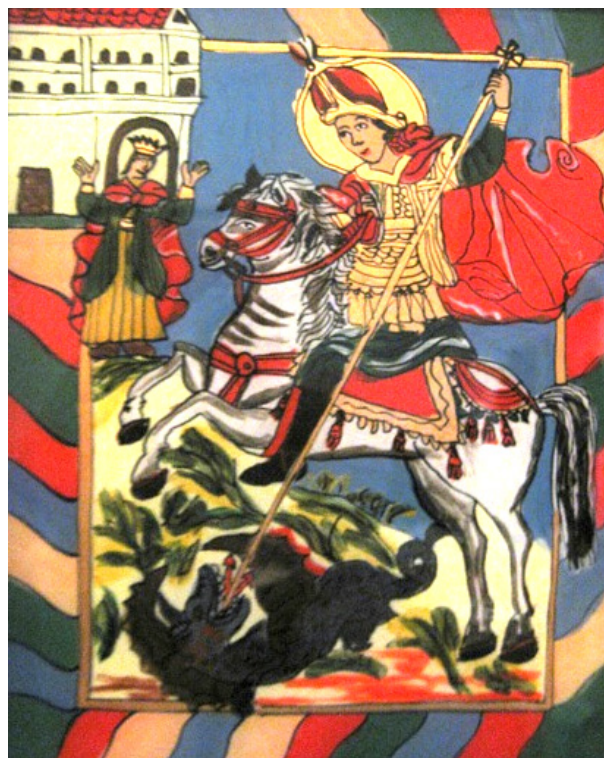

Icoanele sale au fost realizate conform iconografiei ortodoxe și în stil bizantin. Desenul este realizat în duct continuu, ușor modulată, în funcție de imaginea reprezentată. Coloritul este bine îngrijit printr-o armonie cromatică ce accentuează nota de expresivitate. Notele dominante ale coloritului sunt roșul, brun-auriul, albul și albastrul. Anumite lucrări sunt realizate cu foiță de aur ce înobilează și întregeste frumusețea imaginii icoanei.

Atât icoanele pe lemn, cât și cele pe sticlă sunt realizate ținându-se cont de canoanele de pictură bisericească, într-un spațiu convențional, iconarii, de azi sau de odinioară, remarcându-se prin modul de redare a chipurilor, prin ușoare modificări cromatice ale compoziției sau prin decorarea chenarului cu motive florale sau geometrice, ei neavând permisiunea să intervină în compoziția iconografică stabilită de canoane. Cornelia Mîndreci, respectând aceste canoane, intervine cu motive florale în compoziția lucrării și le armonizează într-un echilibru cromatic specific scenei iconografice, tonurile

nefiind niciodată stridente. Temele sale favorite sunt „Maica Domnului cu Pruncul”, „Sfântul Gheorghe” și „Sfântul Haralambie”. În icoana „Maica Domnului cu Pruncul” este reprezentată Fecioara Maria ținându-l pe brațul drept pe pruncul Iisus Hristos într-un chenar floral, adesea fundalul fiind realizat din foiță de aur. Purtătorul de biruință, Sfântul Gheorghe, a fost prima sursă de inspirație pentru realizarea icoanelor pe sticlă. Lucrarea îl reprezintă pe Sfântul Gheorghe călare, ținând în mână o sabie ce străpunge gura balaurului. Icoana „Sfântul Haralambie” este realizată într-o cromatică restrânsă. Sfântul este redat central într-un peisaj citadin cu clădiri. La picioarele acestuia se află un personaj ce întruchiează ciurma, iar de-o parte și de alta un grup de oameni și o femeie așezată în genunchi ce își exprimă recunoștința față de sfântul care a biruit boala. Ramele icoanelor Corneliei Mîndreci se armonizează, de cele mai multe ori, cu elementele din interiorul picturii, având pe suprafața acestora elemente liniare sau florale.

Autoare a mai multor lucrări de specialitate, dintre care amintim „Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu” (Ed. Sitech, 2010) și „Introducere în operele marilor clasici ai literaturii române” (Ed. Sitech, 2011), Cornelia Mîndreci își dovedește harul artistic în iscusința cu care transpune emoția și experiența dobândită în cuvânt și imagine.

Gabriela Rusu-Păsărin

Patima pentru Sărindar

Romanul lui Dinu Săraru, *Ura din ochii vulpii* (Editura RAO Distribuție, 2016), este un roman așteptat. Scriitorul, care parcă nu are vârsta venerabilă a senectuții, ci numai vârsta deplinei creativități, a obișnuit cititorii să le ofere la răstimpuri pagini memorabile despre istoria unor timpuri, topită în cadrele romanescului cu un firesc care te plasează, la lectură, la granița abia perceptibilă dintre realitate și ficțiune. Cititorii și critica literară deopotrivă, prietenii și adversarii literari, caută cu înfrigurare similitudini cu secvențe reperabile în istoria recentă sau în spatele „cortinei” istoriei. Autorul însă își deschide universul romanesc cu un „Avertisment”: «Povestea e izvorâtă din realitate, dar rămâne poveste. Orice încercare de a „descifra” în desfășurarea ei „asemănări posibile” cu împrejurări sau personaje ce ar părea cunoscute este lipsită de temei. Povestea se citește fără nici o cheie, iar adevărul poveștii – se știe – subliniază adevărul vieții. „A fost o dată ca niciodată, că de n-ar fi, nu s-ar povesti...”». Adevărul poveștii și adevărul vieții sunt în fapt reperele grilei de lectură și motorii procesului tentat de identificare. Dinu Săraru a fost un cronicar al vremurilor în epoci diferite, o „voce” remarcabilă a spațiului cultural românesc. Adulat

și controversat, Dinu Săraru a scris istorie culturală, nu numai a captat-o în paginile scrierilor sale romanești, dramaturgice, cinematografice. A fost și a rămas un cronicar veritabil în dubla accepție a termenului: la primul nivel de receptare prin cronicile literare, teatrale, publicate timp de decenii și, în al doilea plan de referință, un observator incisiv al timpului istoric ce s-a derulat sub privirea sa scrutătoare și de cele mai multe ori necruțătoare.

Romanul *Ura din ochii vulpii* are câteva repere dintr-o realitate recognoscibilă. Înainte de 1989 a avut loc o vânătoare cu „mai-marii zilei”, în timpul căreia o personalitate a vremii a murit prin împușcare. Dar „vânătoarea” din romanul lui Dinu Săraru este o metaforă pentru lupta interioară cu sistemul, este drama dublării și a compromisului. Iar ținta este chiar sistemul în ipostaza de vulpe, cel care contami-

nează spiritul celui care trăiește „sub vreme”. Este lupta cu compromisul. Este lupta pentru supraviețuire spirituală într-un timp întinat de rigorile dictaturii, de care nu te poți salva decât prin compromis. Altfel riști să fii aruncat la groapa istoriei cu toată creația ta, iar recuperarea valorilor astfel anulate nu se poate face într-o epocă ulterioară marcată de tranziția fără de sfârșit. Dinu

Săraru a ales să se lupte cu sistemul din interior. Să fie în mijlocul iureșului istoriei și să creeze momente de valoare culturală, care adunate într-un vitraliu cultural devin „peticul de cer” al oricărui „încarcerat” în dictatura comunistă.

Acțiunea romanului se constituie într-un arc voltaic între octombrie 1989 (momentul vânătorii) și 8 ianuarie 1990, momentul părăsirii Teatrului Mic din funcția de director, ca urmare a schimbării regimului, în fapt o alunecare dintr-o epocă a dictaturii istorice într-o epocă a dictaturii libertinismului numită perioadă de tranziție spre democrație. În acest prag istoric se reunesc amintirile scriitorului care a „ars” pătimaș pentru o idee: a face cultura românească viabilă pe scena teatrului, înțeleasă ca scenă de reprezentare a istoriei recente. Așa vom înțelege semnificațiile primului cabaret politic pus în scenă sub direcțiunea sa („Astă seară stau acasă”), sau acolada metaforică dinte țintele pieselor „Maestrul și Margareta” și „Doamna cu camelii”, melodrama și spectacolul politic. Ca o culminație a semnificațiilor pieselor jucate pe această scenă sub direcțiunea sa, concepe un film de 27 de minute sub genericul simbolic „Astă seară se plânge pe Sărindar”. Și ca de obicei, scriitorul Dinu Săraru tentează spectatorul sau cititorul cu grila de interpretare în cheia identificării: la finalul piesei „sala era scăldată în lacrimi, dovedind că am avut dreptate și când am dat dispoziție ca distribuția să fie înscrisă, separat de programul de sală, pe o batistă de mătase, oferind cadou fiecărui spectator” (p. 70).

Așezată în oglindă, acțiunea romanului pare simplă: la o vânătoare un artist sculptor împușcă o vulpe, vulpea rănită mușcă pe șeful de post, sculptorul o lovește cu patul puștii, pușca se descarcă și glonțul intră în trupul sculptorului. Acesta moare și toți constată că vulpea a dispărut. Fără vulpe, povestea putea fi imaginată de participanți, sculptorul putea fi omorât din imprudență de către unul dintre participanții la vânătoare. Rămâne imaginea urii din ochii vulpii care se răzbună și regretul spus repetat la începutul scenei că scriitorul, directorul de teatru, a refuzat să

participe de această dată la vânătoare. Ura din ochi ucide artistul. Ura din ochii artiștilor ucide sufletul directorului care, prin strategia sa managerială într-un timp al chingilor dictaturii, a reușit să îi aducă în culmea gloriei și să fie recunoscuți ca valori ale teatrului românesc. Nimic din toate acestea nu rămân însă în urma tăvălugului istoriei și primul „mușcat” și „ucis” de ura din ochii „vulpilor” este creatorul unei lumi a libertății sub reflectoarele istoriei.

Vulpea este purtătoarea urii, privirea ucide, iar noi suntem „privitori ca la teatru”. Artistul este ucis de pasiune, directorul este „ucis” de ura din ochii artiștilor pe care îi ține captivi în glorie. ”Am înțeles și acest sentiment al urii care se adresează neapărat ca o lecție” – recunoaște autorul, directorul de teatru.

Cred însă că simbolul reprezentativ al acestui roman nu este vulpea, nici artistul ucis de ura din ochii vulpii (care îl debusolează și îl face să greșească ținta, descărcând propria armă în trupul său, ucigându-se involuntar sau sinucigându-se din prea mare implicare emoțională). Adevăratul simbol este berjera, și jilțul, simbol al detașării de lumea tulburătoare a unei epoci de dictatură. Puterea obiectivității, dar și starea confortabilă de a privi dintr-un loc câștigat în ierarhia culturală, un loc în galeria universală a scriitorilor și directorilor de teatru. Dinu Săraru, căci tentația identificării nu ne dă pace, a fost și a rămas o personalitate complexă, controversată prin nesupunerea la regulile dictaturii și înainte de 1989 și după 1990. Un jilț al judecății și auto-judecății din perspectiva cadrului cultural care rezistă oricărui timp: pentru că piesele de teatru puse în scenă sub direcțiunea lui Dinu Săraru la Teatrul Mic sunt capodopere pentru orice timp, creațiile sale literare contează în orice istorie a culturii scrise în orice timp. Cu sublinierea acestei lupte pentru „marele fals”.

„Pentru că am mai puțin de trăit, trebuie să trăiesc mai repede” este un motto din *Doamna cu camelii*, dar poate fi motto-ul acestui roman la granița între adevăr și ficțiune, în fapt o formulă de transfigurare a adevărului în ficțiune și a salvării

ficțiunii prin inocularea elementelor recunosciibile dintr-o istorie recentă. Acest imperativ al vieții la senectute generează cavalcada amintirilor, recuperarea momentelor unice din istoria teatrului românesc, a secvențelor subiective emblematice pentru profilul actorilor și regizorilor aceluși timp istoric și cultural. De aici sentimentul duratei care se degajează ca un abur al dimineților speranței într-un alt timp. De aici forța detaliilor pentru a nu se pierde în ceața istoriei. Romanul nu este un roman de compoziție, care descrie un proces de comprimare, este un roman de conspirație, care descrie un proces de difuzare și descompunere. G. Poulet, în volumul *Metamorfozele cerului*, explicita extinderea puterii afective și efectele acesteia: „Ființa pătimășă nu se răspândește numai în spațiul înconjurător. Ea își și comunică pasiunea” (p.214). Astfel se produc extinderi ale puterii afecțiunii. Dinu Săraru a iubit cu patimă Teatrul de pe Sărindar. Iar romanul *Ura din ochii vulpii* este o creație românească veritabilă și un documentar de descoperit în planul secund al narațiunii. Se detașează însă „robia blestemului”, cum însuși scriitorul o mărturisește. Este însă blestemul de a nu trece sub tăcere adevărul istoric, a nu uita și de a topi în paginile românești povestea unui timp istoric. Este „patima mea pentru Sărindar” (p.50). Iar punerea în scenă a piesei ”Doamna cu camelii” „avea să reprezinte și prima fractură în ceea ce privește ceea ce numeam eșafodajul indestructibil al Teatrului din Sărindar: o melodramă, „melodramă a melodramelor” îi spuneam eu, inspirată de romanul lui Alexandre Dumas-fiul: *La Dame aux camelias*.” (p.50). Fragmentul din romanul *Cei ce plătesc cu viața*, al doilea din Trilogia *Dragostea și Revoluția*, publicat în *Gazeta literară*, „izvora și din bălăia mea surdă cu inerția din spațiul teatral al timpului, cu inerția, și lășitatea, și duplicitatea, și ipocrizia, și criza spirituală a epocii, care-și puneau amprenta până și pe viața intimă a fiecăruia dintre noi toți. Nu exista cineva (...) capabil să se sustragă, până la capăt, crizei ipocriziei. Compromisul, acceptarea lui, supunerea la umilințele lui, se transformase-

ră în argument decisiv al câștigării terenului, palmă cu palmă, până la atingerea unei cote anume, ca să mă exprim în termeni militari. (...) Fiecare valoare autentică ajungea să fie recunoscută drept autentică numai prin recunoașterea ei în condițiile presupuse de respectarea rigorilor severe ale compromisului” (p.52).

Pentru Dinu Săraru va rămâne „patima pentru Sărindar”, iar pentru istoria culturală un documentar camuflat în cadrele romanescului. Pentru istoria literară încă un roman memorabil al cronicarului unor epoci istorice, al aceluia care a ales să lupte din interior pentru redresarea culturii române și care a fost răsplătit cu „ura din ochii vulpii”. A dat culturii române încă un roman de recuperare a istoriei interioare a creației literare. A scris romanul dictând textul Maicii Stavrofore Ambrozia Rucăreanu, stareța Mănăstirii Arnota – Taborul Râmnicului. Un mod de a scrie dintr-o suflare un roman plasat la granița dintre adevăr și ficțiune și în care amintirile mistuie sufletul precum ura din ochii vulpii. Dar este un mod de recuperare a unei istorii subiective la temperatura incandescentă a mărturisirii și asumării compromisului pentru salvarea de la uciderea culturii române prin tehnicile specifice dictaturii.

Dinu Săraru este spiritul care trăiește scriind și scrie trăind amintirile unui timp și ale unui loc: Teatrul de pe Sărindar. Este o patimă contaminantă benefic pentru a lupta cu implacabila ură din ochii vulpii care nu are timp istoric. Un roman care trebuie citit în dublă cheie: a adevărului și a ficțiunii, iar acest melanj se proiectează într-un loc al spunerii cu detașare, acea berjeră sau acel jilț pe care numai istoria ți le oferă. Dinu Săraru s-a așezat poate obosit, dar împlinit, în acest jilț al confesiunii ocupându-și locul binemeritat în istoria culturii române.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Elena Buznă

Scrisoare către veșnicie

În momentul acesta, sacrificiul tău nu mai era necesar. Eu mi-am asumat viața, iubirea neîmplinită și singurătatea. Așa cum mortul ca și încrederea pierdută nu se mai întorc, nici conștiința încărcată și vinovată nu-și găsește drumul de întoarcere.

Raza mentală care mi-a străbătut în permanență corpul și sufletul a fost răbdarea, acest lingou care mi-a adus liniștea interioară, acțiune exterioară și zbor chiar fără aripi. Zborul gândului peste grădina bogăției spirituale m-a ajutat să trec orice obstacol plasat de viață în calea mea. M-am luptat cu viața, am fost dușmani, am învins-o deseori și am devenit amici și... reușind s-o domin, am devenit prieteni.

Ce este mai frumos pe această lume decât să fii prietenul propriei vieți. Ne-am înțeles fiecare misiunea și după luptă am pornit împreună la drum.

Omul are posibilități nelimitate de a se comporta și a ajunge unde și-a propus.

Nu tu erai cel care spuneai și subliniai că nu primim cunoștințele pe tavă, ci trebuie să le obținem singuri în luptă cu obstacolele?

Tu ai fost „otrava” care prin „doza zilnică” m-a întărit sufletește și m-a împins să merg pe drumul meu. Drum care a fost plasat alături de al tău, să te văd, să te simt mereu, să mă bucur de bucuria ta, să mă întristez alături de suferința ta.

Și de ce acum, când drumul devenise mai drept și vedeam „ținta”, drumurile noastre s-au despărțit?

Tu făceai parte din oxigenul pe care-l respiram; acum atmosfera a devenit greu de suportat, simt că mă sufoc, că am pierdut o parte din mine.

Nu tu erai cel care spunea că atunci când problemele profesionale „ne vor elibera” vom

porni pe altă cale, de care din adolescență doreai să te ocupi, aceea a gerontologiei și „juventologiei”?

Nu tu spuneai că toți oamenii pot deveni longevivi, că pot trece de 150-200 de ani, dacă învață cum?

Că sănătatea fizică și gândurile bune, mereu îndreptate spre BINE, acționează în „cuplu” spre armonie?

Ce furtună ți-a întunecat gândirea liberă și sănătoasă, inima curată și blajină? Cui ai crezut că-i folosește dispariția ta? Sunt atâtea întrebări nerăbdătoare care bat la poarta înțelegerii mele.

A devenit, cumva, viața monotonă? Chiar ți-ai terminat rolul pe pământ? Nu spuneai că munca nu se termină niciodată, că mereu apare ceva nou care trebuie înfăptuit?

În drumul nostru alături, tu ai fost felinarul care ne lumina înaintarea, ne-a ajutat să gustăm succesul, să ne păstrăm poziția și să anticipăm ce vom face.

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

Parcă mi-am pierdut un braț sau poate jumătate din mine, de când tu nu mai ești.

Parcă am ajuns la capătul drumului ce se oprește la marginea prăpastiei.

Parcă păsările nu mai cântă, vântul nu mai suflă, soarele nu mai încălzește la fel.

Parcă totul a devenit static și mișcarea a fost învinsă.

Parcă simt un gol imens în suflet și în inimă; în jurul meu nu se mai vorbește, se mormăie.

Parcă și gândul staționează sau ar avea greutate legate care-l trag în jos.

Parcă totul s-a oprit în loc, astrele sunt retrograde iar viața lipsită de energie.

O stare de panică ce anunță că peste noi se prăbușește cerul. Cuvintele au rămas în urma evenimentelor, rana sângerândă a inimii nu poate fi oprită cu nimic. Tu erai „fratele” meu! Cine-mi mai poartă de acum de grijă, cine mă mai dojenește, cum să rezist fără afecțiunea ta neclintită în fața atâtor necazuri. Dragul meu prieten, coleg și „dușman”, dușmani în iubire, ai știut tot și m-ai ținut lângă tine, m-ai acceptat pentru a-mi ușura suferința.

Sunt sigur că dacă ai fi iubit-o mai puțin pe Lara, ai fi renunțat la această iubire.

Așa am suferit amândoi în tăcere.

Ea n-a știut nimic, n-a bănuțat nimic, mă considera „fratele” tău și cel mai bun prieten al ei, îmi zice uneori și „frate” arătând cât de mult îi lipsește iubirea ta și „liniștea” din sufletul tău pe care o revărsai asupra celor din jur.

Doar eu, dragă prietene, știu ce era în inima ta, durere și iubire; durerea care a fost, credeam eu, doar tovarășa mea, dar aflu că era și a ta.

Durerea mi-a fost alături mereu, nimeni n-a ridicat-o în rang ca mine; ea nu m-a părăsit, cu ea m-am sfătuit, cu ea mi-am făcut planuri.

Ce păcat că durerea nu poate să iubească, dacă ea ar putea iubi, mai mult de jumătate din locuitorii mapamondului ar avea un somn mai liniștit, o viață suportabilă.

Ce păcat!

Credeam că suferința este numai cazul meu, existența mea, că „doar” eu sufeream între patru pereți, iar prezența voastră permanentă și amabilitatea mi-au îngreunat viața.

Priveam cât erați de fericiți și întâream fericirea voastră prin suferința mea.

Iubirea, dragul meu, este mai tare decât moartea; iubirea pentru ea a fost lumina vieții mele, dar inima nu și-a putut striga iubirea; doar cel ce trăiește această stare înțelege cât este de greu să înăbuși toate simțurile în tine și să nu poți spune, striga, că iubești.

Îți împrăștii sentimentele în tot corpul ca pe o otravă, încercând să le diluezi pentru a putea supraviețui.

Cuvintele nespuse sunt cele mai dureroase, ard mocnit, dar ard distrugând.

Victoria mea, surprinzător, nu a constatat în sentimentul pierderii. M-am simțit mulțumit dăruind iubire fără să primesc nimic în schimb.

A fost și un principiu al meu de viață, să dăruiești mai mult decât primești.

O viață pentru o iubire

Oricât de accidentat a fost drumul vieții, iubirea a fost flacăra care mi-a alungat întunericul și m-a ajutat să merg prin „tunelul” vieții.

Poate am greșit așa cum se spune, ca planul să nu fie știut de dușman până în momentul când îl aplici. Ce te-a transformat pe tine în învins de-ai pierdut bătălia cu viața, cu frica, teama... și moartea?

Nu am alungat noi de atâtea ori moartea din sala de operații?

Tu ai fost demn să comanzi, dar nu ești demn de urmat; ești soldatul „curajos”, dar care a părăsit câmpul de bătălie.

Pe de altă parte, tu ai știut *adevărul*, ai vorbit puțin și ai făcut... totul, picătura din sufletul tău, zilnică, a reușit să-l perforeze.

Tu spuneai mereu că în viața unui medic sunt momente când trebuie să faci tot posibilul

Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză • Proză

ca să obții imposibilul. Luptând cu dorință și speranță, se ivește și posibilitatea. Și odată lucrul realizat, vei avea plăcuta constatare că ești un om bogat... Este un dar să știi să te oprești și să ai limite în ceea ce-ți dorești.

Prețuiești timpul și timpurile!

Ce s-a întâmplat cu tine?

Ai ajuns în punctul în care glasul adevărului nu se mai aude, pasul a alunecat într-o groapă nevăzută, neavertizată de viață... M-ai lăsat cu prea multe semne de întrebare cărora nu le găsesc răspunsul potrivit. Nu spuneai tu că și moartea alege, dar criteriile ei nu le știe nimeni, independent de hotărârea fiecăruia „de-a trăi”?

Și câte nu-mi vin în minte din cele pe care le afirmai în discuțiile noastre.

Că în viață preferi dușmanul corect și onorabil trădătorului sau preferi răzbunarea dușmanului, nu și trădarea prietenului... Tu ce-ai făcut? M-ai trădat!

Unde este marea victorie pe care o obții când reușești să te învingi pe tine însuși?

Te-ai lăsat copleșit, învins, dar ce este mai grav – „doborât”.

Acum, când considerăm că dreptul câștigat prin muncă, merit și multă dăruire ne asigură o viață liniștită, tu ai capitulat fără condiții. Ai trecut de partea răului pe care l-ai detestat și „izolat” ca pe o boală contagioasă. Spuneai amuzat că ai băgat răul în carantină pentru a-l împiedica să mai meargă alături de bine.

Tu care promoveai lupta cu viața și afirmai că ai pentru cine să dorești să rămâi tânăr și plăcut, ai abandonat lupta cu tine și cu viața.

Aș vrea să înțeleg *pe deplin* crâncena luptă care s-a dat în inima și sufletul tău și te-a aruncat fără milă în hăul disperării.

O spuneai, oare convins, că la 60 de ani, cu toate meritele și experiența, viitorul este în urma ta?

Cu câtă maturitate și claritate a judecății l-ai ajutat pe Sandu să treacă peste perioada grea din viața lui, când „aproape” începuse să-i apară

primul simptom al nebuniei, pierderea instinctului de conservare, spunea răspicat „nu mai suport viața, prietene, și criminal de război să fi fost și tot aveam o soartă mai bună”.

Auzi, să-ți spună în față (soția) că mă înșală ca să nu devină frigidă și să treacă prin viață fără experiență; pe „viu” cică, iar de o ține tot așa, experiența va fi pe cadavrul ei sau al meu. Și familiarizat cu nenorocirile, cu toate „coarnele” puse, am rămas în familie, îmi interzice să mă-nânc ce-mi place, își dă aere de mare cunoscătoare, atotștiutoare, ce mai, o „Salomee”!

Iar tu, dragul meu Adam, ai discutat cu calm, părintește, prietenește și l-ai adus pe drumul drept.

Pentru tine de ce nu ai găsit calea de ieșire din impas? De ce „n-ai vrut” să vezi groapa neavertizată din drumul neted și te-ai lăsat atras de ea?

Cât de complicate au devenit pentru tine lucrurile simple, de n-ai mai putut să le faci față?

Așteaptă-mă „acolo”, dragă prietene, că după ce îmi voi fi încheiat misiunea în această viață trecătoare pe acest pământ, mă voi întoarce și eu „acasă” unde ne reîntâlnim toți cei care am plecat în călătoria vieții pământene.

Rodica Florescu

Augustin Buzura: Singur, doar cu *Vocile Noptii*

Am rămas orfani, în această vară, de un autentic și prolific prozator ardelean – neînțeleș, cenzurat sau hulit de unii, elogiât și așteptat cu febrilă nerăbdare de adevărații cititori. Cozi la ușa librăriilor, acceptarea, alături de volumele sale și a unor... greu vandabile, zile și nopți de lecturi pe nerăsuflăte, reflecții și întrebări. Pentru azi, pentru mâine.

Augustin Buzura.

De la povestirile din *Capul Bunei Speranțe*, la romanele *Absenții*, *Orgolii*, *Vocile nopții*, *Refugii*, *Drumul cenușii*, *Raport asupra singurătății*, la premiile obținute, la titlul de academician, la revista *Cultura*, toate vorbesc despre o conștiință estetică și civică, despre un destin literar plin de originalitate.

Din *bătălia pentru fiecare cuvânt*, cum însuși autorul recunoștea, s-a născut și volumul *Vocile nopții* (1980), construcție epică având implicații sociale, psihologice, morale: o cronică a vieții românești contemporane, în mersul ei cenușiu, adesea dramatic. După Nicolae Manolescu, acesta este momentul când se produce, în demersul scriitorului, *o radicalizare a viziunii, atât a celei sociale, cât și a celei artistice*. Monica Lovinescu observa și ea că *Obsedantul deceniului devine, prin Buzura, obsedantul prezent*.

Titlul cărții poartă în sine un mesaj semnificativ. În nopțile târzii, fiecare om este supus ascultării diferitelor sale voci lăuntrice: chinuitoare sau de alint, triste, aspre, nostalgice, insinuante sau vehemente. Pline de deșertăciune... Dar și de speranță! Din toate aceste gânduri și vise ce par haotice, au toți de învățat - atât cei tineri, gata de zbor, cât și vârstnicii, care încă pot și trebuie să acționeze, fără rezerve.

Motto-ul, un citat din *Purgatoriul* lui Dante, este sugestiv: *Atunci Virgiliu, fața întorcând, / Din ochi îmi porunci sever: TĂCERE!*

Dar a voi nu-i și a putea, oricând, / Căci fie bucurie și durere, / Acelor prea cu suflete nenchise / Să și le spună nu le stă-n putere.

Râul Doamnei, localitate regăsită în mai multe romane, este un mic centru metalurgic din zona Hunedoarei. Orașelul, cu puținele sale elemente de civilizație, apare ca un spațiu din care tinerii debusolați, fără ideal, defavorizați de soartă, nu mai pot să evadeze. Autorul urmărește atent formarea, prin anii 1970-80, a noii clase muncitorești, din grupuri eterogene, cu opinii și interese ce se ciocnesc permanent. Ruperea de sat, dezrădăcinarea, violența celor ieșiți din închisoare, încercarea unor diferite categorii sociale de a se integra în noi colectivități - uzina, căminul de nefamiliști, duc la nemulțumire, suspiciune, tensiuni psihologice individuale sau de grup, drame neașteptate.

Personajul central, Ștefan Pinte, este un tânăr inteligent care, smuls dintr-un climat intelectual, va trebui să se adapteze acestui nou mediu, păstrându-și totuși libertatea gândirii, în dorința de a face cunoscut adevărul. Multiplele amintiri pornesc de la granița realității cu visul, reconstituind un destin și o conștiință în căutare de echilibru. Aflăm chiar de la el că fusese nevoit să-și întrerupă studiile universitare din pricina greutăților materiale din familie, căci în urma inundațiilor, casa părinților din Arini fusese distrusă. Un alt motiv, la fel de important, este și neputința sa de a accepta alinierea la un sistem de învățământ ce îngreudește și uniformizează dezvoltarea tinerilor. Contactul cu noua condiție, aceea de muncitor necalificat, într-o ambianță falsă, mediocră, incultă, fără niciun țel, în care a intrat ca să-și poată ajuta părinții, îl împovărează cu stări deprimante.

Multă vreme, el este urmărit de un vis obsedant: o roată de moară suspendată, învârtindu-se

Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu • Eseu

în gol deasupra unui pârau sec și un câmp cu statui albe. Decodificând, roata este emblema trecerii timpului fără timp, iar statuile profilează tipuri umane ale unei societăți artificiale, în care nimic bun nu poate apărea. Singuraticul erou trăiește un prezent dilematic: *Unde sunt? Ce se întâmplă cu mine?* Prizonier al nopților de coșmar, este și al lui însuși, căutând în memorie *ceva uitat, ascuns involuntar, rotind în jurul unor trăiri palide, ca lumina unui far inutil peste o mare pustie...*

Rătăcitor printre lumea reală și a întrebărilor bizare, Pinte se găsește deodată în situația unui vinovat fără vină. Suspectat, fără cuvinte lămuritoare, de furtul unei mari sume de bani din cămin, el încearcă să afle de la locotenentul Veza de ce anume este acuzat. Dar anchetatorul, om al legii timpului, îi oferă doar o perioadă de gândire, pentru a-l determina să se autorecunoască vinovat. Confesiunea introspectivă a tânărului capătă accente grave, existențiale: *Cine sunt eu? Ce se petrece cu mine?*

Rememorarea întâmplărilor, schimbarea planurilor de timp și spațiu îl transformă pe narator într-un personaj omniscient, care observă și constată, uimit, uriașa diferență dintre morala oficială, trâmbițată cetățenilor și imposibila etică a prezentului. Se simte singur, abandonat în lupta disperată de găsi, de a făuri o lume dreaptă.

De altfel, autorul declara în 2012: *Scriu pentru că mă doare ceea ce văd și ce simt.*

Culpabilizarea lui se sprijină pe faptul că cel care își lăsase facultatea va părăsi și locul de muncă. Se va întoarce în sat, ca să pună umărul la ridicarea casei părintești.

Asupra ideii că altcineva fusese hoțul banilor, probabil Neamțu, un tip dubios care fugise în străinătate, autorul nu insistă. Atenția i se concentrează asupra vocii conștiinței ultragiutate a tânărului înzestrat sufletește, dar pe care societatea, cu tarele ei absurde, îl dezarmează. Reamintindu-și crâmpie din discuțiile avute cu frumoasa văduvă a unui pictor, Violetta, ziaristă iugoslavă, simte cum cuvintele acesteia încep să-l lumineze: *Pe zi*

ce trece, ne pierdem identitatea. Trăim într-o lume falsă... Peste tot – convenții, reguli, un universal „nu se poate” sau „numai așa se poate”... Tu știi ce înseamnă dictatura? Ai idee? Răspunsul lui vine senin: Nu știu. Habar n-am... După care, cuprins de o ironică veselie, ca făcând haz de necaz, se lamentează: Trist trebuie să fie într-o astfel de țară!

Reflecțiile celor doi se transformă într-un rechizitoriu la adresa universului în care omul nu mai înseamnă nimic. *Dacă e vorba de conștiință, continuă tânărul, nu mă simt chiar atât de pregătit, încât să fiu germenul orânduirii viitoare. Când o să-i văd pe cei care ne îndeamnă și ne grăbesc de la înălțimea tribunei că trag alături de mine, se balonează ca mine la cantină, jur să fac o cerere că renunț la modalitatea învechită de a primi bani...*

Pagini deosebit de reușite consacră scriitorul înfierării mascaradei morale a celor din generația în formare, care au în sarcină *edificarea* noii epoci, *multilateral dezvoltate*. Până și numele tinerilor muncitori care conviețuiesc în condiții inumane, într-un cămin sordid, unde legea se face prin pumni și încăierări, agresivitate, cuțit și șmecherie, conturează *viitorul de aur al omului nou*: Cotoiul, Neluțu Ufederistu, Șpan zis Linguriță, Muscalu, Sultan. Fără a avea vreo satisfacție, îndobitociți, ei trăiesc după bunul lor plac. Totuși, unii căminiști ajung prieteni cu Pinte, datorită firii lor deschise, subtilității vorbei, generozității și ajutorului oferit, atunci când este nevoie.

Vocile nopții, creație considerată adesea ca cea mai bună din opera lui Augustin Buzura prin analiza psihologică și modul de reliefare a dramatismului uman, răspunde cu claritate opiniei lui Eugen Simion: rezistența prin cultură, datorată și lui Buzura, a reușit să împiedice rinocerizarea românilor, în regimul totalitar.

Conștient de puterea cuvântului, deci și a scrisului său, romancierul glăsuiește profetic: *Cred în mine, cred în cărțile mele și sunt convins că ele îmi vor supraviețui.*

QUOD erat demonstrandum!

Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică

Aurora Speranța

Nicolae Predescu

Este un „artist al peisajului pe care îl trăiește și sentimental și lucid”.

S-a născut în satul Mărcușu, comuna Făurești din Vâlcea – poate că de aici i s-a așezat pe suflet pecetea tihnei și a rostului din vatra satului...

Nicolae Predescu este absolvent al Academiei de Artă „Nicolae Grigorescu” din București. Este membru al UAPR – filiala Craiova, cu o bogată activitate artistică și didactică. Are peste 30 de expoziții personale și 50 de expoziții de grup pe care le-a oferit publicului din Craiova, Deva, Arad, Oradea, Calafat, Slatina, Piatra Neamț.

Nicolae Predescu nu își dă întâlnire cu dimensiuni miraculoase ale vieții, el iubește bucuria simplă, natura așezată în firescul ei pe care o preamărește, o așază în cele mai oneste ipostaze. Între el și natură se creează o stare colocvială, fraternă.

Adesea alege griurile-perlă, încât paleta sa pare derivată din curcubeie inventate care alunecă dintr-o lucrare în alta, își recunosc sensul și originea, stabilitatea și pacea.

Privind fiecare lucrare în parte, în liniște descoperi așezarea și rostul vieții, descoperi artistul care a gândit lucrarea, a iubit-o, a desenat-o și a pictat-o.

Buchete de daruri pe care artistul le oferă publicului său de fiecare dată când le scoate în lume în expoziții personale sau de grup, căci Nicolae Predescu nu este un solitar, fiind un iubitor de împărtășire a ideilor artistice, așa a apărut Aquarelle Groupe al cărui membru fondator este. Acuarelele sale se remarcă printr-o „manualitate”, dar nu în sens peiorativ, ci printr-o raportare la „ușurătatea” ritmului, în acuarela sa auzindu-se ticăitul nisipului din clepsidra care măsoară timpul conceperii lucrării. Este îndelunga sa exersare în fața culorii care îi permite să fie spontan.

„Căpițe” răzlețe sau aliniate ca niște școlari cumințiți, biserica satului înconjurată de mesteceni decorativi, câte o căsuță singuratică scăldată în verdele primăverii, vase cu flori simple, „Flori de câmp” sau unduioase „Lalele”, sunt temele favorite ale artistului Nicolae Predescu.

Dar și peisajele citadine „Veneția”, „Peisaje marine”, „Copacii fermecați”, „Armoniile cromatice”, ne fac să descoperim latura sa poetică, pentru că pictura lui Nicolae Predescu este un poem în culorile curcubeielor inventate de el.

Artistul stă departe de orice jonglerie în vogă, rămânând profesorul devotat în slujba esteticului, fiindcă Nicolae Predescu și-a dedicat viața profesiei de dascăl, aducând lumină și culoare în sufletele elevilor săi.

Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică • Cronică plastică

Recent, Nicolae Predescu a vernisat o nouă expoziție în comuna natală Făurești – Vâlcea, iar în continuarea evenimentului expozițional a reușit să pună în mișcare o tabără de documentare și creație artistică, aducând astfel împreună un grup de colegi artiști.

Bucuria de a (se) dăruir păstrează vie flacăra artistică, pasiunea sa pentru culoare fiind un resort care îi inspiră noi creații.

Emilian Mirea

Aromânul August Pessiacov a salvat de la demolare și a contribuit la restaurarea Catedralei „Sfântu Dumitru” din Craiova

În niște case mari, boierești, din mahalaua Sfântu Ioan Hera din Craiova, s-a născut, a trăit și a murit **Gusti Pessiacov**, primul aromân dintr-o familie originară din Vlahoclisura, care a făcut istorie în Oltenia.

Pessiacovii au fost un neam înstărit. Ținuseră moșii întinse, cu arendă, și exportau lână la Țarigrad. Descendenții familiei Pessiacov au fost politicieni și, în general, persoane publice, implicate în istoria locurilor în care s-au pripășit. Astfel, Costache Pessiacov, a devenit deputat în 1874, Nicu Pessiacov a fost deputat liberal în anii 1884-1888, Iancu Pessiacov a fost primar al Craiovei în anii 1911-1912 și s-a străduit să întemeieze un Credit Funciar Urban, iar în București, un alt Pessiacov a fost translatorul documentelor slave de la Arhivele Statului. De asemenea, un alt descendent al familiei, avocatul August Pessiacov, a avut o bogată viață publică: era unul din fruntașii Baroului de Avocatură din Craiova și un cărturar de seamă. Îl găsim printre cei ce scriau la ziarele **Oltenia**, **Alegătorul Independent**, **Cronica Craiovei** (care a fost înființată de el, în 1879), articolele fiind, în principal, politice și istorice.

În politică, August Pessiacov a participat la alegerile generale pentru Constituanta din 1879, iar la alegerile generale din 1884 a fost ales deputat, ca liberal-creștin. De atunci și până în 1892 a fost ales mereu deputat, iar într-o sesiune parlamentară a fost chiar vicepreședintele Camerei Deputaților.

După dizolvarea Partidului Liberal-Conservator, August Pessiacov nu a mai făcut politică, ci s-a consacrat Baroului și cercetărilor sale istorice, fiind interesat și de arheologie.

Marea pasiune a lui August Pessiacov a fost istoria Craiovei și, îndeosebi, **Biserica Sfântu Dumitru-Băneasa**. Încă de mic copil se închinase la această biserică și îl dorea în suflet că era lăsată în părăsire. S-a preocupat îndeaproape de istoria acestei biserici, astfel că, în 1881, a publicat lucrarea *Sfântu Dumitru-Băneasa*, apoi a mai publicat cărțile *Schițe din istoria Craiovei* și *Acte și notițe istorice*. Cercetările sale sunt demne de

toată lauda, iar concluziile la care a ajuns s-au dovedit, mai târziu, adevărate. Astfel, **August Pessiacov este cel care a stabilit, fără putință de tăgadă, că numitul Ioniță Assan, primul păstor care s-a așezat pe aceste meleaguri, este fondatorul orașului Craiova.**

August Pessiacov a luptat necontenit pentru a atrage atenția lumii asupra monumentului istoric ce îl constituia Biserica Sfântu Dumitru-Băneasa din Craiova, într-o perioadă vandalică în care au fost demolate Episcopia Craiovei, zidul Baraților și zidurile vechi din strada Hurezului. Se spune chiar că, în perioada cât a fost vicepreședinte al Camerei Deputaților, i-a atras atenția însuși Regelui Carol I asupra Bisericii Sfântu Dumitru-Băneasa, căutând să o pună sub protecție împotriva valurilor de demolări pe care le inițiaseră edilii craioveni ai vremii. De aceea, pe bună dreptate se poate spune că Biserica Sfântu Dumitru din Craiova a fost restaurată din dispoziția Regelui Carol I și apoi ridicată la rangul de catedrală mitropolitană numai datorită eforturilor de salvare a ei făcute de August Pessiacov.

Un cărturar al vremii, M. Theodorian-Carada, scria că, pentru tot ceea ce a făcut, August Pessiacov ar fi meritat să fie trecut în rândul ctitorilor catedralei craiovene. Același cărturar notează, despre August Pessiacov, următoarele: „Înalt, smead, cu părul și barba ondulate, încărunit din tinerețe, August Pessiacov era un bărbat chipeș. El a fost și om cult, precum a fost și un bun orator, dar puțin cam prolix. Pentru ultima oară l-am revăzut în 1904, la Băile de la Mehadia. Scobora scara din parc, cea de lângă Rudolphshof, cum i se zicea, pe atunci, hotelul Ferdinand. Deși îmbătrânit, se ținea încă bine, la braț cu soția sa, Cecilia, Peșacovă și dânsa prin naștere și căsătorie, cu care forma o frumoasă pereche. S-a oprit în loc, bucurându-se că ne revedeam. Ne-a vorbit cu drag de prietenia lui cu tatăl meu și de alte vremi.

Cred că a murit înainte de 1916 și că a fost cruțat de a-și vedea orașul sub ocupație străină”.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Elena Buțu

Glosa nu e doar o profesiune de credință a pesimismului, ci și o satiră mascată

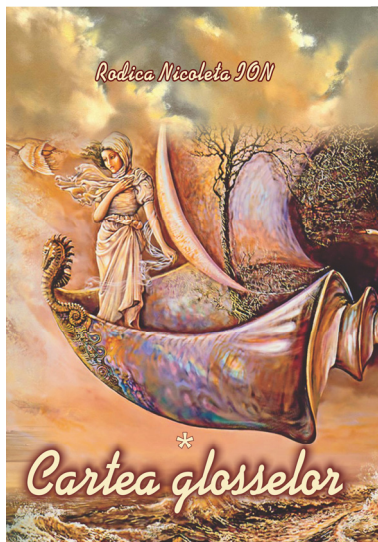
Prin *CARTEA GLOSELOR*, apărută în anul 2016, la Editura Grafix, scriitoarea Nicoleta Rodica Ion s-a depășit pe sine, creând în culori literare modeste o lucrare ce va traversa timpul, chiar dacă în literatură acest gen de scriitură se situează într-un sector puțin studiat și puțin înțeles.

Autoarea abordează o mulțime de teme, cu precădere cea a dispariției prin moarte a celor dragi, a părinților, dar nu neglijează nici anotimpurile, nici iubirea și nici chiar umorul care, spune Domnia Sa: „*Că poți să râzi zile întregi/ Dar... râsul nu ține de foame*”.

Lecturând cu interes paginile cărții, pentru o clipă, gândul mi s-a oprit la condiția scriitorului de azi în România, declanșând dintr-o dată regretul că în niciunul din stadiile mele de studiu pentru formarea intelectuală, profesională și totodată ca om, nimeni nu m-a învățat cum să *dau din coate* pentru a ieși în față, altfel decât muncind și ținând cont de valoare.

În *Glosă C.E.O.*, autoarea creează o oarecare tensiune între scopul declarativ și cel simbolic al exprimării, definind în același timp o trăsătură a Domniei Sale, așa cum se va descifra ușor și din celelalte versuri, dar nu se dezice și induce ideea, în sensul figurat, că oricât de multe lipsuri materiale ar îndura un scriitor, când a reușit să mai publice o carte, și încă o carte, sigur nu mai simte că „*stomacul îi e gol*”.

Autoarea se face remarcată prin ușurința folosirii din abundență a rimei și prin vastitatea muncii sale de creație, dar nu reușește să producă

prea multe emoții. Cititorul așteaptă să i se transmită ceva și cu toate acestea, la final, îi e destul de greu, dacă nu chiar dificil, de explicat ce a primit de la text.

Stilul folosit de autoare este unul natural, accesibil, ușor subiectivist, lăsându-se purtată în zbor de trecerea timpului. Lirismul este pe alocuri obstrucționat de șuvoiul puternic al limbajului adesea cu caracter național, prin faptul că redă în mod direct și limpede

anumite evenimente, de altfel contemporane autoarei, cu scopul de a eterniza întâmplări din viața semenilor (*Glosă românilor duși din țară, Glosă celor plecați din țară, Glosă Marii României pentru mult iubiții fii*) etc.

*Ura-n noi se risipește..., iar sunt semne de furtună!
Trec îngenunchiați strămoșii... În mormânt
vuiesc și urlă.*

*Umbre de furtuni nocive vin mai amenințătoare,
Plâns de lacrimă acidă spală rănilor murdare.
Și ne pierdem în uitare... În regres se pro-
gresează.*

*Risipirea neființei, azi în ființă se-ntrupează.
Către cer, amenințare, pumnul împietrit îl
strângem*

*Și-n cotloane insalubre, triști, filozofăm și
plângem.*

(din *Glosă Marii României pentru mult iubiții fii*).

Totuși, *CARTEA GLOSELOR* constituie o performanță literară în materie de „glosă”, ceea ce nu-i poate reuși decât unei scriitoare talentate, iar aceasta este Rodica Nicoleta Ion.

Gheorghe Boaghe

Poemul parabolic în proză „Popas de viață”

Primate elogios de o parte a criticii literare, cărțile scriitorului Dumitru Duță s-au bucurat de simpatia publicului cititor. Ne referim aici la „Paradigme literare”, Editura „Autograf”, Craiova, 2015, despre care criticul literar Ovidiu Ghidirmic consideră că în ea sunt comentate și interpretate, de la capodopere ale literaturii universale: „Vechiul Testament”, „Epopoea lui Ghilgameș”, epopeile homerice - „Iliada” și „Odiseea”, „Upanișade” și „Mahabharata” din literatura indiană, până la opere ale unor autori contemporani...; urmată de „O sută de povestiri”, Editura CHEIRON, București, 2016, pe care critica literară a primit-o cu respectul cuvenit, așa cum o face și reputatul om de cultură George Popescu. Cartea nu se oprește însă la mitologie, ci reparcurge, aleatoriu, istoria oralității, a scrisului, cu toate instrumentele acestora, revizitează pagini reputate ale unor specialiști, restituie, în chenare limpezi, contururi ale primei paradigme, cea a Oralității, dar anticipând și preistoria epocii gutenberghiene...”

Aflat la răspântie de drumuri în viață, autorul poemului parabolic în proză „Popas de viață”, Editura MJM, Craiova, 2017, bazat pe „întâmplări atât de reale și obișnuite”, Dumitru Duță se confesează cu discreție reținere sufletească: „M-am gândit la niște întâmplări atât de reale și obișnuite, încât au început să devină pentru mine fantastice, precum fantastic este drumul ce-l fac acum spre Franța”.

Scriitorul ne propune „un itinerar atipic care pleacă dintr-o experiență de viață proprie”, un drum cu urcușuri și coborâșuri, sinusoidal, o viață trepidantă esențializată în scris până la arta unui giuvaer artistic.

Și tot autorul ne previne cu un motto din Gabriel Garcia Marquez: „Drumurile au o viață numai a lor, trebuie să le descoperi sufletul...”

Pornirea la drum, bine cunoscut autorului, itinerariu parabolic, presupune „să-mi organizez amintirile, să le selectez pe cele mai importante”. Cu alte cuvinte, „Popas de viață” este răgazul pe care ți-liei pentru a prospecta, la propriu și la figurat, alte drumuri, alte căi ale cunoașterii personale.

Autorul poemului în proză sau romanului parabolic pornește ferm pe drumul cunoașterii: „Să nu șovăi, și să mergi până la capăt, să ai credință că totul merge spre bine, că nimic nu e în zadar din ceea ce faci, să păstrezi în propriul tău muzeu”.

Bazat pe o bogată experiență de viață și aflat în fața unor probleme cruciale din punct de vedere existențial, se întreabă dacă „este moartea o povară”, întrebare filosofico-retorică la care autorul reclamă un răspuns, fiindcă „E necesar pentru mine să știu, căci nu e totuna să porți în tine două măști sau două vieți”.

Frământările interioare, confruntarea cu sinele, rememorarea unor clipe de bucurie și tristețe, momente în deveni-

rea sa pe scara vieții – conferă poemului în proză o anumită ținută artistică.

Pe parcursul poemului, autorul se confruntă cu momente diferite. Relevante ni se par două dintre ele: Mihaela cucește locul I la Olimpiada elevilor de liceu pe țară, ținută la Pitești; un reputat academician, om de mare respirație culturală, înfruntând umilitor o anumită etapă a vieții, dintr-o anumită epocă, îi cere autorului, cu multă discreție, să i se aducă pe masa vecină o felie de brânză, două-trei portocale și o ciocolată pe care să le ducă nepoatei la București.

La scriitor, confruntarea dramatică cu sine capătă accente din ce în ce mai grave. Paradoxal, teama de moarte este o obsesie dură și permanentă, în timp ce dragostea de viață este imensă. Întocmai ca Vlahuță, „nu de moarte mă cutremur, ci de veșnicia ei”, autorul subliniază în discursul său: „mă înspăimântă nu atât moartea, cât faptul că odată cu ea îți este retezată orice posibilitate de a mai cunoaște”.

În concepția sa, dragostea de viață primează: „Nicum nu pot să ajung în partea cealaltă, mi-e inaccesibilă, sunt, am fost și voi fi întotdeauna împrejmuț de viață, de aceea mă și cred nemuritor. Trăiește-ți viața! Mi-a recomandat un doctor francez de anevrism”.

Înainte de marea confruntare cu viața, eroul poemului și-a pus probabil aceleași probleme fundamentale pe care și le-au pus alți eroi din literatura universală și chiar de la noi: Gheorghe Nicolae Stoian - Ogrineanu în „Cronica din Bechet” sau un Pavel Korceaghin din literatura rusă, din romanul „Așa s-a călit oțelul” de Nikolai Ostrovski.

Poate că eroul poemului „Popas de viață” a atins acea virtute morală de tip shakespearian care nu-l lasă să ajungă în pragul deznădejdi.

Graba de a așterne pe hârtie un fascinant poem în proză, un roman parabolic cum îl numesc unii, e aceea teamă de confruntare cu bisturiul vieții și al nașterii: „Să mă grăbesc, acesta fiind imperativul, pe acesta îl urmez: călătoria ce o fac este viața concentrată la limită, este drumul cel mai scurt către miezul ei. Voi mușca din el și voi muri otrăvit de bucurie”.

Călătoria în memoria amintirilor, în lumea imaginară, îi procură eroului o reacție interesantă: „Da, este o călătorie simbolică, irepetabilă”.

Prin urmare, „Popas de viață” a fost „un joc al morții pe care l-am îngăduit în răstimpuri, fiind necesar dintr-un punct de vedere, să-i zicem estetic”.

Pentru noi însă, „Popas de viață”, drama eroului aflat la răspântie de drumuri, tulburat de frământări interioare, o furtună sufletească de tip aivazovskian, înseamnă un minunat poem dramatic în proză sau o carte admisibilă, cum consemna distinsul scriitor Jean Băileșteanu, care se va bucura de atenția criticii românești și va ocupa, cu siguranță, locul cuvenit în literatura română.

Cronică literară • Cronică literară • Cronică literară

Petruș Andrei

Proza lui Teodor Oancă – Moralitatea în artă

Arta a avut întotdeauna o înaltă misiune morală, și orice adevărată operă artistică o îndeplinește.

(Titu Maiorescu)

Universitarul Teodor Oancă are o operă impresionantă, publicând, până în prezent, 16 cărți personale și în colaborare, și peste 130 de studii, articole, recenzii, cum aflăm dintr-o succintă „Notă biografică”.

Opera științifică include: „Geografia antroponimică” prin care „a creat metoda de cercetare onomastică”, „Dicționarul toponimic al României. Oltenia” (redactor și coresponsabil de volum la tomurile 3-7) și „Microsisteme antroponimice românești” (Editura „Grafix”, Craiova, 2016).

Opera literară cuprinde: „Salonul regal”, teatru scurt”; „Vitrina cu rondeluri” (2006); „Instantanee cotidiene” (schite, povestiri, 2012); „Zbor de cocori” (poezii, 2014); „Conferința de presă” (comedie în două acte, 2016) și „Vremuri sub lupă” (Editura „Grafix”, Craiova, 2017).

„Microsisteme antroponimice românești”, urmare a cercetării sale științifice întinse și intense „privesc numele de familie provenite de la nume de meserii și ocupații, nume de păsări și animale domestice, de ființe sălbatice, de nume de plante și de termeni care aparțin terminologiei viei și vinului. Așadar, numele de familie în discuție se revendică de la apelative. Metoda lingvistică de cercetare utilizată este Geografia antroponimică” (Teodor Oancă, op. cit. „Introducere”, p.14).

Opera sa literară merită și ea luarea aminte. Într-o vreme în care societatea românească este în degringoladă, când peste tot domnește haosul, când sunt promovate nonvalorile, veleitarii și epigonii, prozele lui Teodor Oancă, mai scurte sau mai ample, se constituie în adevărate repere morale. Asanarea mlaștinii pestilențiale contemporane este absolut necesară.

„Instantanee cotidiene” (Editura „Universitaria”, Craiova, 2013), care dă titlul volumului, înfățișează lapidar câteva dintre anomaliiile care bântuie societatea zilelor noastre: o pensionară are o pensie „nesimțit” de mică, și nu numai ea, o țigancă tânără cerșește vorbind la telefonul mobil, un cioban joacă la „Loto”, o femeie este jefuită în plină stradă și nimeni nu îi sare în ajutor, un tren își iese și el din sărite și deraiază („La noi, bineînțeles”). Eroilor lui Caragiale Lache și Mache li se adaugă Matache, Sandu și Vergică și autorul, desigur. Ca în „Craii de Curtea-Veche”, capodopera lui Mateiu Caragiale, cei patru „muschetari” se duelează verbal în privința unor „chestiuni arzătoare la ordinea zilei”, adică „aceleași cazuri, întâmplări, evenimente” („Ca între prieteni”). Dialoguri ironice, umor de calitate, („Vise, vise”; „Lăsatul postului”), sare și piper și satiră, evident la adre-

sa celor vinovați de această stare de lucruri, caracterizează toate aceste proze scurte, într-un stil curat, elegant, elevat, lipsit de necuviințe, vulgarități și insanități postmoderniste.

Volumul cuprinde o paletă multicoloră de teme și motive. Unele proze au caracter anecdotic („Moțata”), altele se constituie în acte de condamnare a injustițiilor din justiție, din politică, din învățământ sau sănătate ori administrație („Momentul adevărului”, „Rămânerea în sistem” ș. a.).

Unele dezvăluie meandrele și culisele politicii: „Culisele unei șanse”, „Invitație la petrecere”, „Una caldă, una rece”, „Gingia politică”, „Duba electorală” etc.).

Oltean, ca toți măgurenii (locuitori din Măgura), Teodor Oancă are limba ascuțită, presărată cu perfectul simplu al verbelor, ceea ce dă atâta farmec graiului oltenesc.

Talentul dramatic este dovedit de autor prin punerea în scenă, prin dialogurile spumoase, prin didascalii, prin numele personajelor: Nineta lui Băgălau, Anghel Pacoste, Voica lui Brabete ș.a. Într-o așa lume, când accepți o „Invitație la nuntă”, „te minunezi de ceva și devii un om cultivat, capabil să-ți explici multe din cele care se petrec sub ochii noștri”, de pildă că „Darul acesta e o formă mascată de mituire, pe care nu ți-o poate imputa nimeni” (p.51). „Salonul de cosmetică” este o persuasivă pledoarie în favoarea limbii române și, implicit, o condamnare a snobilor care pocesc frumoasa și poetica noastră limbă (ora doisprezece, O.K., look, cool...). „Geanta maro” condamnă ipocrizia celor care se erijează în apărători ai animalelor, iar „Mandarine de ocazie” divulgă tertipurile comercianților cupizi. Câte o schiță face anamneza sistemului sanitar profund bolnav de la noi („Rezerva 10), alta sancționează importurile făcute în defavoarea producției autohtone („La taclale”). Proza „Există soluții” este o litanie și o susținere a pensionarilor care au muncit o viață. Învățământul nu putea trece neobservat: „Peste timp”, „Puica”, „Învățământ la mare distanță” (Uneori prea mare!). În „Două săptămâni de concediu” îți poți permite puțin romantism. „Mama Veranda” prezintă o tentativă matrimonială eșuată. Într-o „soțietate fără prințipuri” ca a noastră, chiar și marii artiști „primesc un brânci la împlinirea vârstei de pensionare” („Concertul din parc”); „O fotografie” trezește nostalgii, iar proza „Al treilea colăcel”, reluată în volumul următor, dezleagă o enigmă.

Volumul „Vremuri sub lupă” (Editura „Grafix”, Craiova, 2017) continuă radiografia sufletului omenesc și a societății contemporane. Schița „Doi porumbi fierți” reînvie neîmplinirile iubirii. „Instantanee din iad” sunt pline de haz; iadul nu este altceva decât „o copie a lumii” noastre, pentru că atunci „când este vorba de minciună, de

intrigă, de hoție, de evaziune fiscală, nici dracul nu ne întrece”, dar poate fi și ”un vis urât atunci când seara te întreci cu băutura” (p. 14). „Târgul de joburi” se dovedește a fi până la urmă tot o stratagemă de campanie electorală. Proza „Adevărata Mona” are drept subiect „prăbușirea morală și fizică” a unei eleve de clasa a XII-a care și-a părăsit casa părintească și școala pentru a-și trăi nefericirea și extincția. „Ciorapi și șosete” reactualizează o practică mai veche, acum, când băncile dau faliment indus, anume aceea de a ține banii la ciorap sau, în cazul pensionarilor, la șosetă sau la șosetuță de Păpușă Barbie... „Poarta” pensionarilor se deschide mai rar chiar de către copiii lor, deși aceștia nu pleacă chiar așa cum au venit, cu mâna goală. „Clopotul” este o elegie a satului românesc pe cale de dispariție, căzut pradă lăcomiei unor politicieni corupți. „O știre pe surse” ne introduce în culisele jocurilor politicianiste când promovările în funcții mari pot avea efectul bumerangului. Proza „Meniu cu pește” este bun prilej pentru prozatorul Teodor Oancă de a spune niște adevăruri dureroase. „Ne-am făcut-o cu mâna noastră, dar și cu ajutor din afară. Ne-a plecat mâna calificată de toate felurile”. Cei vinovați „fac o spoială de pușcărie, dar rămân cu bani băgați în case, în mașini, în tablouri, în ceasuri, în terenuri” (p.p. 54-55), de unde se vede că chiar justiția la noi este o altă mâncare de pește. Nu lipsește din acest volum nici dialogul dintre generații, de la „generația celor cu cheia la gât” la generația cu „Telefonul” ascultat, atunci când părinții sunt „urmăriți penal”. O „Conferință” în loc să fie efectivă este fictivă, ca multe alte activități și acțiuni raportate în vremea socialismului multilateral dezvoltat, înlocuit după aceea de capitalismul sălbatic.

Stilul prozatorului este presărat cu regionalisme, unele având nevoie de explicații pentru cititorii din alte zone ale țării: cârpător, groștei...

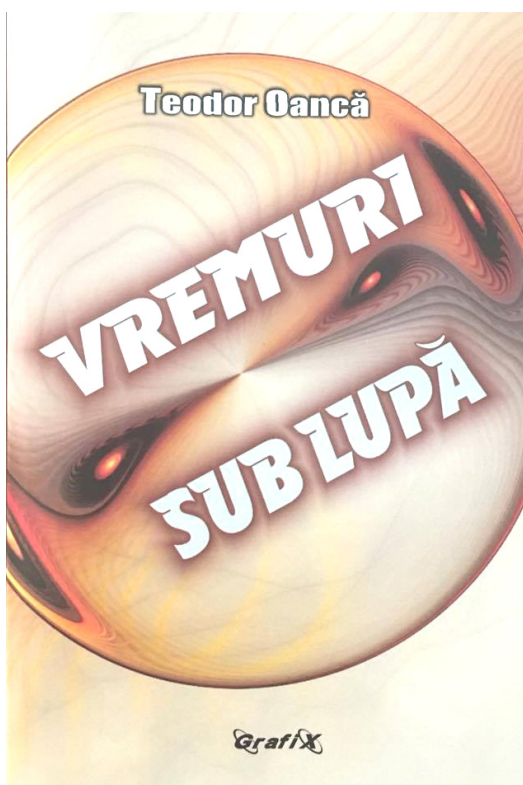
Evantaiul tematic se lărgeste cu subiecte inspirate din viața literară („Îndrumare și control”), din administrația locală („Concurs cu interviu”), politica și compromisurile ei („Vizită neașteptată”), justiția („În oglindă”, „Papornița”), istoria păcălitorului păcălit („Alba-Neagra”), de-ale învățământului („Nedumerire”, „Învățătoarea Domnica”). „Un interviu” ne dezvăluie dedesubturile dosarelor politice făcute la comandă de către procurori corupți până în măduva oaselor. Într-o asemenea societate cum este cea actuală este greu de găsit până și „Nașul” pentru încreștinarea unui copil, fiindcă cei care îndeplinesc anumite funcții se tem și de umbra lor. „Profesorul de geografie” de altădată, ca și cel de istorie, de română, de altfel, se plânge de manualele după

care se învață geografia și istoria și de limba care se utilizează în școală. Nici de locurile de veci ale părinților și bunicilor noștri nu mai suntem siguri pentru că vin parveniți și îmbogățiți peste noapte, ca Boscrăcea, și cumpără morminte cu toptanul pentru a-și face „Cavou cu living”. „Poșta redacției” este o fină satiră la adresa poezilor postmoderni care au apărut ca ciupercile după ploaie și care scriu poezii fără cap (și coadă). „O cafea turcească” ne dezvăluie spiritul detectivist și critic al autorului care, ghicind unei „necunoscute” în zațul rămas, încearcă să o vindece de „narcisismul” dovedit pe Facebook. „Un miniconcert” susținut de „două trompete, două tromboane, un corn francez și o tubă” satirizează tam-tam-ul televizat care se face în jurul unor indivizi care au prăduit țara, miniconcert după care se pune iar batista pe țambal. Acto-

rrii dezastrului rămân cu ceea ce au furat, iar noi, telespectatorii, rămânem cu praful de pe tobă sau de pe tubă. Schița „Mai ceva ca aurul” ne introduce în lumea rromilor cu toate ale lor. Romantismul, dar și tristețea despărțirii se întâlnesc într-o „Poveste din gară”, fără happy-end. „Pomul de Crăciun” vine să pună față în față realitatea și adevărul de ieri cu cele de astăzi, în favoarea celor dinainte, din toate punctele de vedere. „Peste timp”, „Peșitul” și „Al treilea colăcel” (reluată din volumul „Instantanee cotidiene”) ne duc în „ille tempore”, în timpul războiului pentru întregirea țării, apoi al secetei și al foametei, timp în care au avut loc drame individuale și tragedii colective, cu dezlegarea unei enigme, în cele din urmă.

Prozatorul Teodor Oancă se numără „printre aceia care cred că există și o altă realitate”, fiind „adeptul iubirii, al încrederii, al speranței, al bunului simț, al bunului gust, al adevărului, al datoriei” („C-așa e în tenis”, p. 82). În tot și în toate, prozatorul se povestește pe sine, omul creator absolut necesar acestei epoci nesfârșite de tranziție a societății românești spre un nicăieri nu se știe cum, dar mult mai rău ca cel de până acum.

Caracteristicile ambelor volume semnate de Teodor Oancă sunt: un ascutit simț de observație, o putere de analiză și sinteză a faptelor diverse deosebită, o cunoaștere a limbii române în cele mai profunde structuri ale sale, o luciditate și o maturitate a gândirii „sine ira et studio” care, adăugate la talentul său de povestitor, fac din aceste radiografii ale sufletului omenesc și ale societății românești actuale o operă viabilă, demnă de luat în seamă. La valoarea lor estetică se adaugă acestor proze scurte valoarea etică, arta având dintotdeauna și pentru totdeauna un puternic rol educativ.

Teodor Oancă

Perenitatea moravurilor de altădată

Ne-am obișnuit să spunem că I.L. Caragiale este contemporanul nostru. Există o multitudine de argumente care susțin această opinie. E suficient să privim mai îndeaproape ce se întâmplă în „O scrisoare pierdută”, ca argumentele să se ofere de la sine.

Încă de la primul contact cu această capodoperă a dramaturgiei românești, constatăm că ne aflăm în fața a două realități: pe prima am numi-o conflictul de culise, iar cea de a doua se derulează în fața spectatorului. Amândouă pun în evidență conflicte menite să concentreze pasiuni, eforturi și stări ireconciliabile.

Confruntările dintre protagoniștii comediei sunt ceva mai vechi decât cele care se petrec pe scenă. Principalul personaj al comediei, cel care declanșează intriga propriu-zisă, este avocatul Nae Cațavencu. Cartea de vizită a acestuia o concurează pe cea a lui Zaharia Trahanache: director-proprietar al ziarului Răcnetul Carpaților, președinte fondator al Societății Enciclopedice Cooperative „Aurora Economică Română”. Față de ceilalți doi avocați, Farfuridi și Brânzovenescu (personaje cu adevărat ridicole), apropiați indiscutabil ai binomului Trahanache - Tipătescu, care hotărăște politica de guvernare în capitala unui județ de munte, Cațavencu s-a considerat îndreptățit să joace un rol important în viața politică. Numai că această aspirație a lui a fost apreciată ca o încercare de subminare a rolului pe care îl jucau în județ Trahanache și Tipătescu. (Și azi există interesul ca unii subalterni să fie promovați din rândul persoanelor lipsite de calități profesionale și organizatorice. Cel mai adesea, recrutarea lor se face pe cume-

tării.) Simțindu-se marginalizat, Cațavencu a adoptat poziția disidentului, constituindu-și un grup de susținători cu care să răspundă atacurilor îndreptate asupra lui. Tot acest tratament la care a fost supus Cațavencu l-a determinat să folosească orice mijloc pentru a-și atinge scopul: alegerea ca deputat. Șantajul la care a recurs a fost ultima încercare de a le forța mâna celor doi stâlpi ai puterii locale. Am cunoscut și noi acest scenariu în politica postdecembristă, când disidenți ai unui partid au format aripi ale aceluiași partid, ori s-au desprins dintr-un partid ca să-și promoveze propriile interese în cadrul unei noi formațiuni politice.

Comedia debutează cu relatarea lui Pristanda privitoare la întrunirea din casa lui Cațavencu a grupului de simpatizanți ai acestuia. Beneficiarul informației este prefectul Tipătescu. În această scenă, Pristanda se comportă ca reprezentant al unei instituții (existente și în zilele noastre) cu atribuții în culegerea de informații, aflată nu numai în slujba statului, ci și a unor persoane politice care îndeplinesc funcții publice. Când Pristanda descinde la casa lui Cațavencu pentru recuperarea scrisorii compromițătoare și-l arestează, el revine la calitatea de polițist.

În discursul lui electoral, Farfuridi este înșuflețit de evenimente istorice, pe care le amintește prin anul în care s-au derulat. Raportarea obsedantă în prezent la vechimea istorică a unui partid n-ar deranja pe nimeni dacă prestația actuală s-ar ridica la nivelul celei de odinioară.

Amenințarea din „O scrisoare pierdută” cu publicarea scrisorii compromițătoare capătă în ziua de azi forma insinuării declarate. Dacă Nae

Cațavencu era în posesia scrisorii și miza pe succesul șantajului, azi sunt publicate știri false, dar cu promisiunea că urmează să se facă cercetări. Ajunsă în spațiul public, cu deosebire pe Facebook, dar și la diferite posturi de televiziune, știrea falsă devine credibilă, dovadă numărul mare al celor care accesează "îmi place" pe Facebook.

Promisiunea electorală din discursul lui Cațavencu, „România să fie bine și tot românul să prospere”, a fost și rămâne în prezent obiectivul de atins al oricărui partid. Rareori s-a putut constata că promisiunile electorale se regăsesc în programul de guvernare, dacă se ajunge până acolo.

Accesul femeilor în politică este concretizat în comedie prin influența pe care o are Zoe Trahanache în luarea deciziei de nominalizare a candidatului pentru Parlament. Susținerea lui Cațavencu se datorează interesului ei personal. Asemenea situații s-au perpetuat în epoca modernă, e de ajuns s-o amintesc pe Elena Lupescu, iar ceva mai târziu pe Elena Ceaușescu. Prin metode care seamănă mai mult cu trafic de influență, unele persoane feminine ajung să joace un rol important în viața politică și în zilele noastre.

La începutul actului al doilea, Trahanache, Farfuridi și Brânzovenescu numără voturile posibile ale candidatului lor, încă nedesemnat. Din discuție rezultă că Ienache Siripeanu, din opoziție, n-ar mai avea drept de vot pentru că și-a măritat fata, dându-i casele de zestre. „Dar dacă-l putem aduce cu noi?” întreabă Trahanache. Farfuridi îi răspunde: „Altă vorbă. Să voteze cu noi e ușor: are procesul cu epitropia bisericii, săptămâna viitoare”. Acesta este alt exemplu de șantaj, promovat ca ceva firesc de „stâlpii puterii”. Tot prin șantaj obține deputăția Agamemnon Dandanache.

Șantajul în zilele noastre e frecvent și cunoscut opiniei publice prin mărturiile celor somați de procurori să dea declarații compro-

mițătoare la adresa unor politicieni, în schimbul obținerii unor tratamente favorabile.

În calitate de președinte al atâtor comitete și comiții, Zaharia Trahanache este omul cel mai informat din județ. E ridicol să credem că legătura amoroasă dintre Tipătescu și Zoe îi e necunoscută. El trece cu vederea peste acest lucru din interes personal. În fața lui Tipătescu și Zoe, Trahanache acceptă formal să-l susțină pe Cațavencu. Este șocantă rapiditatea cu care găsește cu ce să-l acuze pe Cațavencu. Fără îndoială că știa de existența polițelor compromițătoare. Ele au fost tot timpul „asul din mânecă” al lui Trahanache pentru a-l aduce la tăcere pe Cațavencu în caz de nevoie. Câtă vreme disidentul Cațavencu s-a mărginit să atace partidul (Farfuridi către Cațavencu: „...d-ta, care l-ai înjurat totdeauna...”), el a fost ignorat de Trahanache. Vorba stereotipă „Ai puținică răbdare” capătă noi valențe, ea presupune în mintea lui Trahanache completarea cu „pentru că eu știu ce nu știți voi”. Atunci când Cațavencu atentează la „onoarea de familist” a lui Trahanache, acesta își amintește rapid de polițele compromițătoare pentru Cațavencu și acționează în consecință.

Asemănător se petrec lucrurile în zilele noastre. Nu mai surprinde pe nimeni faptul că dosare instrumentate cu mulți ani în urmă (la a cui solicitare?), necunoscute persoanelor cercetate, sunt scoase la lumină când interesele politice o cer. Mai mult decât atât, cercetarea penală adusă la cunoștință opiniei publice trenează vreme îndelungată, pentru ca împricinatului să i se amintească mereu că este „penal”, cu consecințe în derularea activității lui politice.

Și azi, la peste o sută de ani de la premiera comediei „O scrisoare pierdută”, Caragiale ne amintește că nimic nu e nou sub soare. Vorbele lui Cațavencu: „...voi progresul cu orice preț” sunt contrazise de perenitatea moravurilor de altădată.

CUPRINS

ESEU

Dumitru Radu Popescu	3
Indicații de regie	3
Dinu Săraru	5
Disidența privată, liber-schimbismul cointerestat sau tranzacționismul și răsplata jertfei patriotice	5

FACSIMILE INEDITE

Nicolae Iorga • Elena Farago • Ioan Alexandru	9
--	---

POEZIE

Nicolae Petre Vrânceanu	10
--------------------------------------	----

INEDIT

Marin Sorescu	9
----------------------------	---

ESEU

Ovidiu Ghidirmic	11
Forme de religiozitate și categoria sacrului	11

IN MEMORIAM

Tudor Nedelcea	12
Ovidiu Ghidirmic (27 august 1942 – 10 august 2017)	12

ESEU

Marian Barbu	15
De la Orfeu trimitere	15

CRONICĂ LITERARĂ

Marian Barbu	18
De la tendință, până la teză	18
Mihai Duțescu	19
Ion Sabin Cerna - <i>Melancolii de toamnă</i>	19

EVENIMENT

Domnitorul Carol I la Craiova	20
-------------------------------------	----

ARHIVĂ FOTO

PROZĂ

Teodor Oancă	22
Două sărbători	22

POEZIE

Nicolae Maroga Enceanu	23
-------------------------------------	----

SPECTACOL

„Caramitru-Mălăele, câte-n lună și în stele”	23
--	----

ESEU

Ștefan Buzărnescu	24
Contribuție la reconstrucția profilului identitar românesc ¹	24
Victor Rusu	26
Demers liric de o rafinată simplitate	26

POEZIE

Constantin Pădureanu	28
Dragoș Niculescu	30

CRONICĂ LITERARĂ

Dumitru Duță.....	31
Note de lectură	31

PROZĂ

Ion C. Ștefan	33
Un scriitor profesionist și perspicace	33

ESEU

Ion Pachia-Tatomirescu.....	34
Două esențiale antologii de lirică valahă.....	34
Aureliu Goci.....	37
Amprenta divină și miracolul credinței.....	37

POEZIE

Teodor Oancă.....	38
Rondelul plecării	38

SEMN DE CARTE

CRONICĂ MUZICALĂ

Mihaela Chirițescu	38
Simon Boccanegra – între domnie și agonie.....	38

ARTĂ PLASTICĂ

Participarea României la cea de-a 57-a Expoziție Internațională de Artă Bienală de la Veneția 13 mai - 26 noiembrie 2017	39
Geta Brătescu - „Apariții”	39

ESEU

Mircea Pospai	40
„Războiul civil din Grecia și emigranții politici greci în România”, de Apostolos Patelakis.....	40
Mihaela Rădulescu	42
Recuperarea identității prin analiza introspectivă – <i>Dincolo de orizont</i> , Ioana Heidel	42

Mihai Antonescu	44
Maria Matei - „În traversarea vieții”. Destinul pragurilor.....	44
Aureliu Goci	45
Romanul vieții artistice și muzica lumilor paralele.....	45

ARTĂ PLASTICĂ

Rusalia Crăciunoiu	47
Harul de a picta icoane pe sticlă.....	47

CRONICĂ LITERARĂ

Gabriela Rusu-Păsărin	48
Patima pentru Sărindar.....	48

PROZĂ

Elena Buznă	51
Scrisoare către veșnicie	51

ESEU

Rodica Florescu	54
Augustin Buzura: Singur, doar cu <i>Vocile Noptii</i>	54

CRONICĂ PLASTICĂ

Aurora Speranța	56
Nicolae Predescu.....	56

PROFIL

Emilian Mirea	58
Aromânul August Pessiacov a salvat de la demolare și a contribuit la restaurarea Catedralei „Sfântu Dumitru” din Craiova	58

CRONICĂ LITERARĂ

Elena Buțu	59
Glosa nu e doar o profesiune de credință a pesimismului, ci și o satiră mascată	59
Gheorghe Boaghe	60
Poemul parabolic în proză „Popas de viață”	60
Petruș Andrei	61
Proza lui Teodor Oancă – Moralitatea în artă	61

ESEU

Teodor Oancă	63
Perenitatea moravurilor de altădată	63

NOTA BENE

Revista *Noul Literator* apare sub egida U.S.R. și publică articole de specialitate ale autorilor și cadrelor didactice interesate.

Revista apare trimestrial.
Contactați-ne pe adresele specificate.

În atenția colaboratorilor

Textele vor fi scrise cu Times New Roman, corp 12, după modelul celor din revistă (inclusiv cu scrierea semnelor diacritice specifice scrierii limbii române). Notele bibliografice se numerează în continuare și se trec la sfârșitul textului. Este obligatorie utilizarea semnelor de punctuație, exceptând poezia în care se respectă grafia autorilor.

Pentru numărul următor, vă așteptăm materialele până la 30 noiembrie 2017

